

Volební program Strany zelených

volby do Poslanecké sněmovny 2010

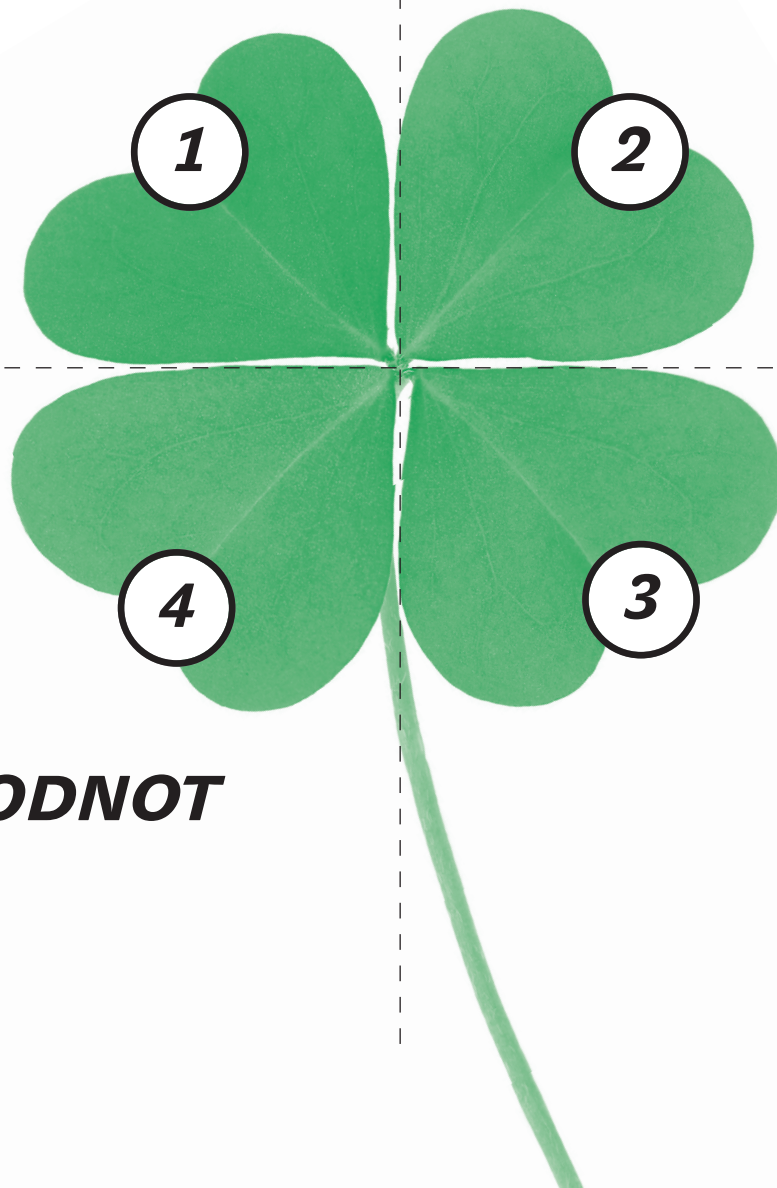
Strana zelených

**KONEC
KORUPCI
SLUŠNOST
V POLITICE**

**ZMĚŇME KLIMA
V ČESKÉ POLITICE**

ČTYŘLÍSTEK TÉMAT, KTERÁ MĚNÍ
ČESKOU POLITIKU

**INVESTICE
DO TRVALÝCH HODNOT
VZDĚLÁNÍ, VĚDA,
KULTURA**

**ZELENÁ
EKONOMIKA
PŘINÁŠÍ
ČISTÝ ZISK**

Strana zelených

www.zeleni.cz

**ZDRAVÉ
PROSTŘEDÍ
PROTOŽE
JDE O ŽIVOT**

Úvod..... 3

Čtyři roky práce pro kvalitu života 4

Zelená cesta z krize 7

Cesta z krize vede po zelené	8
Efektivní hospodaření s energií.....	19
Podpora vědy a výzkumu	22
Pohodlná a ekologická doprava.....	23
Zemědělství pro zdravé potraviny i zdravou krajinu.....	28

Kvalita života..... 31

Vzdělání je klíč ke světu	32
Kultura je podmínkou kvalitního života.....	36
Zdraví	37
Rodina.....	42
Prostředí pro život	43
Bydlení	48
Bezpečnost	49
Svět elektronické komunikace.....	51

Principy demokratické společnosti 52

Politika je služba	53
Veřejná správa – ne korupci, ano službě občanům	54
Volby a referendum.....	59
Skutečně veřejnoprávní a nezávislá média.....	59
Justice má sloužit veřejnému zájmu, ne mafii.....	61
Rovné podmínky pro ženy a muže	62
Občanská společnost	65
Stejná lidská a sociální práva	66
Život v jednom světě	72

Zelení si uvědomují, že používání pouze mužských tvarů (učitel, ...), navozuje spíše představu muže. Byť jde o gramaticky správnou formu v řadě případů ji doplňujeme i ženským tvarem (učitelka, ...). Protože právě jazyk spoluvytváří předsudky ohledně rolí mužů a žen, zdůrazňujeme, že všude tam, kde je psáno občan, lékař, zaměstnanec, atd., máme na mysli také občanku, lékařku, zaměstnankyni, atd.

1. Úvod

Milé voličky, milí voliči,

Strana zelených vstupuje do sněmovních voleb 2010 jednotná a posílená. Máme jasnou představu o tom, co naše země potřebuje. Témata, která neseme, žádná jiná politická síla neprosazuje.

Naše země trpí obrovskou korupcí. Všichni politici o ní mluví, ale jen zelení dokázali, že se koupit nedají. Nemáme za sebou jediný úplatkářský skandál. Věříme, že **tvrdý boj s korupcí** je nezbytný krok k prosperitě České republiky. Věděli jste, že jen při zadávání veřejných zakázek se každoročně rozkrade 30 miliard korun? My máme plán, jak korupci výrazně omezit.

Naše země není velká a nemá nadbytek přírodních zdrojů. Trvalou prosperitu proto můžeme založit jen na našich znalostech a schopnostech. Přitom dvacet let trestuhodně opomíjíme podporu vzdělávání, výzkumu a inovací. Politiky je k **investování do trvalých hodnot** potřeba donutit zákonem. My ho máme připravený.

Naše země není zdravá. Až sedminásobně byla letos v zimě v některých regionech překročena povolená úroveň znečištění ovzduší, lidé se do slova dusili. Proto prosadíme přísnější zákon o ochraně ovzduší. Budeme bránit zastavování orné půdy obludnými velkosklady a hypermarkety. Nedovolíme prolomení těžebních limitů, které by lidi v severních Čechách připravily o střechu nad hlavou. Ochráníme státní lesy před vytunelováním, které jim dnes reálně hrozí. Chceme **zdravé prostředí, protože jde o život.**

V naší zemi se hospodaří nerozumně. V době hospodářské krize je to dvojnásob nebezpečné. Politici neumějí nebo nechtějí šetřit tam, kde se plýtvá, a naopak investovat tam, kde se to v budoucnu mnohonásobně vrátí. My budeme podporovat masivní investice do energetických úspor

a moderních technologií, které výrazně zvyšují účinnost při využívání energie a snižují veřejné výdaje, znečištění a přinášejí nová pracovní místa v perspektivních oborech. Třeba ve skandinávských zemích už to dávno vědí. **Zelená ekonomika totiž přináší čistý zisk.**

A ještě jedné věci si všimněte – zelení jsou jedinou stranou, která dává na kandidátkách rovné šance mužům a ženám, a to i na vedoucích pozicích.

Chcete, aby váš hlas nepropadl?
Volte jako Václav Havel – volte čtyřlístek.

Váš

Ondřej Liška
předseda Strany zelených

2. Čtyři roky práce pro kvalitu života

Když jsme před čtyřmi lety vstupovali do Poslanecké sněmovny, dali jsme si úkol: zanechat za sebou otisk zeleného razítka, které se jako známka zvýšené kvality objeví v každodenním životě všech obyvatel České republiky.

Věděli jsme, že se šesti poslanci nemůžeme udělat revoluci v české politice. Proto jsme se soustředili na konkrétní, praktické změny v jednotlivých oblastech. Změny, které se sice většinou nedostanou na první stránky novin, ale promění náš život viditelně k lepšímu. Nebo změny, které pomohou ukončit některé nehoráznosti, nad kterými člověk léta jen bezmocně kroutil hlavou.

Na konci volebního období skládáme voličům účty. Zde jsou tedy nejvýraznější výsledky naší práce:

- Připravili jsme a vyjednali program, díky kterému každoročně půjde asi 19 miliard korun z evropských fondů na snadnější třídění odpadu, nové čistírny odpadních vod, obnovu zeleně, lepší péči o přírodu, zateplování škol či nemocnic a podobně. Projekty zvýší **kvalitu každodenního života v bezmála každém městě či obci**.
- Postavili jsme se silné uhelné lobby. Díky nám vláda stabilizovala územní limity těžby hnědého uhlí chránící **severočeské obce před jejich zbouráním**. Udržení limitů považujeme za dvojnásob důležitější s ohledem na nejasný postoj současné vlády a vyhýbavá prohlášení některých politických stran.
- V rámci českého předsednictví v EU jsme se zasadili o **formulaci závazné evropské klimatické strategie**, neboť si velmi dobře uvě-

domujeme nutnost zmírňování změn klimatu a adaptace na jejich důsledky.

- Připravili jsme klíčové změny v zákoně, které **zabrání bezdůvodnému kácení alejí podél silnic**.
- Po několika letech práce jsme prosadili zákon o rovném zacházení (antidiskriminační zákon). Jeho přijetí mimo jiné znamená, že už nebude možné uchazeče o zaměstnání odmítnout jen z důvodu věku, tedy například proto, že zaměstnavatel chce někoho „do 40 let“. Zákon jednoznačně pomůže například ženám středního věku, které ztratily práci a kvůli předsudkům ji obtížně hledají.
- Díky našemu ministrovi pokročila dále reforma školství, která podstatně **posílí individuálnější přístup k jednotlivým žákům a studentům**. Ze škol tak budou vycházet vzdělanější a samostatnější děti.
- Prosadili jsme, aby – navzdory finanční krizi – šlo do školství o 4,5 miliardy korun více. **Učitelky a učitelé budou za svou náročnou práci lépe ohodnoceni**. Navíc program umožní motivovat dobré pedagogy, a zlepší tak péči o naše děti.
- Zahájili jsme postupné **odstraňování bariér v českém školství**. Nastartovali jsme změny, které posílí rovné příležitosti ve vzdělávání – zejména začleňování romských dětí ze sociokulturně odlišného prostředí.
- Zasadili jsme se o rozvoj občansko-politického vzdělávání.
- Zasadili jsme se o vyčlenění 1 miliardy z evropských fondů na prevenci rizikového chování na školách (jako je třeba šikana), odstraňování překážek ve vzdělávání znevýhodněných dětí a modernizaci zařízení ústavní péče.

- Připravili jsme, vyjednali a odstartovali program Zelená úsporám. Bezmála **čtvrt milionu českých rodin pomůže snížit účty za energii**. Ekonomové jej chválí jako vhodné protikrizové opatření: dá práci desítkám tisíc lidí a sníží dovoz plynu z Ruska.
- Prosadili jsme start motivační, ekologické daňové reformy. Investice **do čistých inovativních technologií se podnikům budou vracet v nižších daních**; bude také levnější vytvářet nová pracovní místa.
- **Pomohli jsme prosadit Lisabonskou smlouvu v parlamentu** – česká politika tak bude v Evropské unii moci hrát konstruktivní roli.
- Bez zelených **by se Jan Švejnar nestal kandidátem na prezidenta**. Díky jeho účasti se volba prezidenta stala soubojem koncepcí prezidentské funkce.
- Do zákona na **ochranu před pasivním kouřením** jsme prosadili, že v restauracích budou pro kuřáky vyhrazeny stavebně oddělené, řádně odvětrané prostory.
- Prosadili jsme **nulovou silniční daň pro čistá auta**, jež do vzduchu vypouštějí málo škodlivých výfukových plynů.
- Zabránili jsme plánům několika společností, které chtěly **dovážet desetitisíce tun odpadu ze zahraničí a pálit je v českých spalovnách**.
- Navrhli jsme a prosadili důležitou novelu zákona o ochraně ovzduší. **Umožní krajům došlápnout si na velké průmyslové znečišťovatele** a nařít jim snížení zdraví škodlivých emisí až o polovinu.
- Navrhli jsme a prosadili, aby se takzvané nebezpečné pronásledování stalo trestným činem. Návrh již jednou schválila Poslanecká sněmovna a nyní čeká na opětovné projednání po zamítnutí v Senátu. Umožní **účinnější stíhání domácích násilníků a hlavně – ochranu před nimi**.
- Podíleli jsme se na nastartování změn v péči o ohrožené děti. Umístění **dítěte mimo rodinu bude napříště pouze výjimečné**, opravdu krajní řešení v případě jeho bezprostředního ohrožení, a to pouze na dobu nezbytně nutnou.
- Prosadili jsme snazší vymáhání dlužného výživného.
- Prosadili jsme změny v proceduře, kterou se řídí rozvodové uspořádání péče o děti.
- Prosadili jsme změnu školského zákona, která zachrání řadu venkovských škol před zbytečným zrušením. **Malé obce si tak mohou udržet svou školu**.
- Umožnili jsme **talentovaným dětem** dřívější zahájení školní docházky.
- Prosadili jsme reformu odborného školství, které zajistí, aby z **učilišť vycházeli absolventi se schopnostmi**, jež dobře odpovídají tomu, co firmy právě hledají.
- Ve spolupráci s neziskovými organizacemi jsme připravili a spustili projekty zaměřené na podporu takzvaných **komunitních škol**.
- Udělali jsme kompletní inventuru financování sportu – **první od roku 1989** – a přinesli návrhy řešení. Dalších až 600 milionů korun z každoročních výnosů loterijských společností by tak mělo plynout na sportovní vyžití dětí i dospělých v českých městech a obcích a na podporu kultury.

- Prosadili jsme takovou podobu stavebního zákona, která **chrání volnou krajinu před další chaotickou zástavbou**.
- Podíleli jsme se na **rozšíření ekologického zemědělství na současných 10%** z celkové výměry obhospodařované půdy. Pomohli jsme zvýšit domácí produkci biopotravin.
- Také díky nám je dnes přidávání biopaliv do benzínu i nafty běžnou praxí, která mj. umožňuje zemědělcům pěstovat i během odbytové krize v rostlinné výrobě **tržně zajímavé plodiny**.

Jedeme dál

Řadu důležitých věcí máme stále rozpracovaných. Připravili jsme a navrhli parlamentu několik dalších zákonů a novel, které čekají na schválení. Pracujeme na tom, aby se je podařilo odsouhlasit ještě před volbami.

- Připravili jsme novelu zákona, která umožní, aby v pěti velkých univerzitních městech ještě letos začalo **analogově vysílat Rádio Wave** – Český rozhlas 4 pro mladé lidi.
- Navrhli jsme novelu zákona, která pomůže **oslabit vliv politických stran na Českou televizi** a další veřejnoprávní média. Členové mediálních rad budou jmenováni více institucemi než jen Poslaneckou sněmovnou.
- Navrhli jsme změnu jednacího řádu sněmovny tak, aby byla **zrušena praxe schvalování přílepků** k nesouvisejícím zákonům.
- Připravili jsme návrh ústavního zákona, kterým se **omezí přebujelá poslanecká imunita**, která poskytuje českým zákonodárcům až šlechtické výsady. Poslanci budou chráněni jen při svém vystupování v parlamentu, nikoli při řízení v opilosti a podobných případech.

Teď je to na vás

Volby se blíží. Nyní je na vás, voličích, zda nám umožníte dotáhnout i tyto potřebné změny do konce. Dáte-li nám svůj hlas, umožníte nám i v příštím volebním období pracovat v parlamentu a postupně měnit klima v české politice.

3. Zelená cesta z krize

Inovace mají ekonomický i ekologický přínos zároveň.

Ke kvalitnímu životu potřebujeme prosperující hospodářství, čistý vzduch i zdravou krajinu.

Taky si myslíte, že...

...hospodářská politika státu má sledovat dlouhodobé cíle?

Hospodářská krize ukázala, že pouhá víra v ekonomické ideologie nikam nevede. Naše ekonomika plýtvá energií a surovinami. Promyšlené inovace přinesou zdravější životní prostředí a nová pracovní místa. Zelená úsporám.

...politici nás nemají zadlužovat?

Mít zodpovědnou rozpočtovou politiku není asociální, nýbrž rozumné. Neuvažujme jen v horizontu měsíců, nezadlužujme naše děti a šetřeme na správných místech.

...máme špičkové vědce, kterých si stát neváží?

Investice do vědy a výzkumu jsou základem budoucí prosperity. Rozvíjejme svůj potenciál.

...máme právo na kvalitní a finančně dostupné potraviny v BIO kvalitě?

Dejme prostor chuti, zdraví a kvalitě. Dejme českým zemědělcům šanci ukázat, co dovedou.

3.1 Cesta z krize vede po zelené

Svět začíná chápat: Co je (eko)logické, je také ekonomické. Ekonomické chování je přeci úsporné chování.

Kdo volí zelené,

- modernizuje českou ekonomiku, a staví tak naše hospodářství na zdravějších základech
- vytváří nová pracovní místa
- využívá krizi jako šanci
- podporuje ty, kdo se chovají zodpovědně
- nezadlužuje naši budoucnost

Budoucnost začíná dnes

Světová finanční a následná hospodářská krize je výsledkem myšlení, které krátkodobému ekonomickému zisku podřídilo všechno ostatní. Bohatší společnosti žily nad poměry a spotřebovávaly více, než to odpovídalo jejich možnostem. Naopak mnoha chudým se ani v 21. století nedostávalo základních zdrojů a služeb. Krátkozraké „tady a hned“ ohrozilo naši budoucnost i naši planetu. Pojdme se společně vrátit k **uměřenosti**. Nikdy v dějinách nebyla žádná civilizace tak blahobytná jako ta naše. Pojdme si toho vážit, pečujme o naše společné bohatství. Nevytvářejme svět, za který se budeme muset před dalšími generacemi stydět.

Tradiční politické strany nejsou schopny dojít k jádru problému současných krizí, kterým je nestabilní a neudržitelný růstový ekonomický model. Nepřipouští si, že potravinová, ropná, klimatická i finanční a ekonomická krize mohou mít společného jmenovatele. Naopak jedině, na čem

se ostatní politické strany shodnou, je nutnost pokračovat ve staré hře na růst staré ekonomiky, tedy úzce chápaných zisků za každou cenu. Obnošené společné jmenovatele nefungují a nové politici nemají. Lidé přestávají politice rozumět, ztrácejí důvěru a nakonec i zájem. Pokračováním v zajetých kolejích se jen snažíme vzkřísit mrtvolu. Zelená cesta z krize vyžaduje novou ekonomiku, ekonomiku na nových základech. To je dnes hlavní úkol politiků a političek.

Meze růstu: je čas sázet nové stromy

Vše ukazuje na to, že stojíme před historickou změnou. Zdá se být neprozíravé žít dál tak jako doposud. Pokračování je slepou ulicí. Zelení přicházejí s nabídkou jiné a nové politiky, která se v Evropě i ve světě osvědčuje. To, co potřebujeme nyní, je nová vize toho, jak vyřešit velké hospodářské, sociální a ekologické problémy dneška. Navrhujeme vydat se na cestu z krize po zelené, na cestu za novou, zdravou ekonomikou. Staré stromy rostly dost dlouho a vydaly své ovoce. Je ale na čase začít sázet nové.

Chceme, aby vznikla nová pracovní místa, kde se bude pracovat nejen dobře, ale též bez pochyb o tom, zda takové podnikání podkopává budoucnost. Chceme, aby naše hospodářství dostalo základ, který bude lepší a trvalejší než ten dnešní. Základ, který přispěje i ke zdravější a spravedlivější globální ekonomice. Nastal čas, aby se každý z nás rozhodl, zda chce žít ve společnosti, která bude nám svěřenou planetu a její pospolitost chránit, nebo ničit. Protože hospodařit neznamená ničit a vyprodávat stáda, pole a lesy, ale starat se o ně. Není naší chybou, že svět je takový, jaký je. Je ale jen naše chyba, pokud takový zůstává. Musíme se poučit z řady současných krizí a učinit místo nám na čas svěřené lepším místem pro život.

Dnes lépe než kdykoliv dříve lidé chápou, že ekologie, společenská soudržnost a zodpovědné hospodaření patří k sobě. Také se oprávněně obávají, že setrvání u staré ekonomiky s její závislostí na mizejících zdrojích představuje bezpečnostní hrozbu. Stále méně vody, úrodné půdy a lesů, uhlí, ropy a zemního plynu pro stále více stále náročnějších konzumentů je receptem na sociální bouře a války o zdroje. Lidé tuší, že by ke krizi v dnešní podobě možná nemuselo vůbec dojít, kdyby naše ekonomika stavěla méně na spekulacích s nereálnými očekáváními a více na rozumném a šetrném zacházení s reálnými zdroji. Jinými slovy, kdyby se řídila principy trvalé udržitelnosti.

Proto v našem programu v příslušných kapitolách naleznete vizi i konkrétní návrhy, jak ji naplnit. Chceme je uskutečňovat spolu s vámi.

Hospodařme jinak a lépe

Světová finanční krize, mizející zásoby fosilních paliv i důsledky klimatických změn ukazují, jak nemoudře hospodaříme. Krize zasahuje čím dále více oblastí. Stále více lidí cítí její dopady, ztratili práci, zdroj příjmu, nebo se o ni obávají. Mnohé podniky krachují nebo ke krachu směřují. Státům a místním samosprávám vysychají pokladny, z nichž zajišťují základní služby pro své občany a občanky. Hospodářství nestojí na vlastních nohách a udržet jeho stará mlýnská kola v chodu vyžaduje státní pomoc takových rozměrů, o kterých se nám donedávna ani nezdálo.

Nejde tedy jen o to, jak co nejrychleji zažehnat ekonomický pokles, udržet pracovní místa a zmírnit negativní důsledky krize pro lidi. Ale především o to, jak krizi vyřešit způsobem, který nás za pár let nepřivede znovu do stejných potíží. O to, jak se co nejrychleji vydat na cestu, která dá hospodářství pevnější rámec, růstu smysluplnější rozměr a lidem novou důvěru. Co platilo před krizí, platí v krizi dvojnásob: naše ekonomika, stejně jako přežitkováná půda potřebuje nový základ, nové stromy, novou nezaplevelenou a úmělými hnojivy nezkaženou půdu. A zde žádná

myšlenková cenzura nesmí platit: vsadme na inovaci a změnu. Teď je k tomu nejpříhodnější doba! Kdy jindy, když ne teď?

Nová ekonomika je ekonomika ekologická a sociální. Vize zelených spočívá v tom, že ekonomika, ekologie a sociální spravedlivost nestojí proti sobě, ale musí se účinně doplňovat a posilovat. To víme například z mnoha let fungování severovýchodních států, které jsou ekologické, sociálně citlivé a přitom prosperující.

Potvrdila se totiž i další zřejmá pravda: kdo produkuje ekologicky, chová se také moudře ekonomicky jako správný hospodář. A to nejen proto, že šetří společnosti náklady z veřejných rozpočtů za škody na životním prostředí. Ale také proto, že světová spotřeba energií a surovin den ze dne stoupá, zatímco zásoby se ztenčují. Další a další seriózní studie potvrzují, že jsme již překročili ropný zlom. Ceny energie a surovin se budou nadále dramaticky zvyšovat.

Kdo vyrábí energeticky úsporné produkty, má v globální konkurenci nesmírnou výhodu pro teď i pro budoucnost – ať už se jedná o auta, ledničky nebo zábavní elektroniku. Stojíme na zlomu průmyslových dějin: pokud byl dosud hospodářský růst možný jen na základě vyšší a vyšší spotřeby ropy, plynu, uhlí, uranu a dalších surovin, pak v budoucnosti bude hospodářský úspěch zcela závislý na zvyšování energetické úspornosti a na obnovitelných zdrojích.

Promarněná dekáda

Nikdo už nám nevrátí poslední dekádu, která, jakkoli byla z hlediska „národního blahobytu“ zdaleka nejúspěšnější v české historii, v mnoha oblastech kvality života a především z hlediska naší společné budoucnosti představuje promarněný čas. Intenzivně jsme využili všech získaných prostředků pro přítomnost, náš stát ale nemyslel na budoucnost. O budoucnosti nemáme „kolektivní“ smlouvu, nevíme, kam dál, vězíme v krizi.

Proč hovoříme o promarněné dekádě?

Protože jsme se nedostatečně připravili na budoucnost masivními investicemi do vzdělání a vědy, do výzkumu a vývoje. Neučinili jsme obrat důležitý pro další rozvoj každého chytře spravovaného státu.

- Protože jsme se nepřípravili naše sociální a zdravotní systémy na stárnutí obyvatelstva, o kterém víme, že přijít prostě musí.
- Protože jsme nedokázali vytvořit systém efektivní a transparentní vlády.
- Protože nemáme nestrannou a výkonnou státní správu. Jsme jediná země, která nemá zákon o státní službě. Naši úředníci slouží politikům.
- Protože nadále vězíme v marasmu trapné a nedůstojné korupce, která podlamuje důvěru v základy demokracie. Řešení - obecně známá a jinde dávno aplikovaná - jako elektronické aukce a hromadné nákupy nás zcela minula.
- Protože jsme nedokázali učinit tuto zemi příznivou a atraktivní pro podnikání, aniž bychom se museli podbízet investičními pobídkami.

Příští dekáda: výzva a šance

O to však důležitější je nepromarnit dekádu nadcházející. Předně: "Nebojme se budoucností." Nic nebude zadarmo, ale budeme-li chtít, zvládneme její výzvy úspěšně. Potřebujeme si však dát jasné úkoly a ani trochu jejich plnění neošidit. Musíme se odvážně zaměřit na:

- Boj proti korupci
- Zvýšení kvality veřejné správy
- Reformu vzdělávacího systému a větší podporu vědy, výzkumu a inovací
- Přípravu na stárnutí obyvatelstva

Nejvyšší nároky na představitele veřejné správy kladou první dvě z uvedených oblastí, které paradoxně z finančního hlediska nestojí téměř nic, ale rozhodují o kapitálu společenské důvěry a o tom, jak každý občan a občanka vnímá Český stát.

Pro nezadluženou a udržitelnou budoucnost

Některé státy při boji s krizí operují s miliardovými částkami. Sumami, které si nedokážeme představit. Bylo by hrubou chybou nalévat tolik peněz do základů staré ekonomiky. Pokud investovat na dluh, pak je rozumnější postavit základy nové a trvalejší. Jen tak nezanecháme našim dětem a vnukům pouze gigantickou kupu dluhů, ale také něco, na čem budou moci stavět. Musíme investovat do infrastruktury budoucnosti, do ekologického hospodářství, do vzdělávání a nové sociální rovnováhy.

Rozpočtová zodpovědnost:

stát - skromný a dobrý hospodář

Hospodařit v době růstu dokáže každý. Velké hospodářské výkyvy však vyžadují pečlivě promyšlenou a prozíravou národohospodářskou politiku. V době krize státní rozpočet potřebuje nejen výrazně omezit mandatorní výdaje ale také stanovit jasné priority. Sázíme na investice do kvality vzdělávání a vědy, neboť právě ty vedou k „lehké“ a pružné ekonomice.

Příjmy z nastartování ekonomiky musí směřovat prioritně na pokrytí nákladů boje s krizí. Naše dlouhodobá strategie musí znít jasně: "Nezadlužovat se." **Pokud vláda nebo poslanci předloží legislativní návrh, musí zároveň říci, jaký jiný výdaj škrtnou nebo jak zvýší státní příjmy tak, aby pokryli jeho náklady.** Vyšší státní úředníci včetně ministrů by měli

být penalizováni ztrátou osobního ohodnocení a výhod spojených s výkonem funkce, pokud překročí limity na straně výdajů.

Je třeba skoncovat také s tím, jak velké politické strany pro svůj volební úspěch vědomě zvětšují náš společný dluh. Před každými volbami jejich poslanci schvalují nebo slibují multimiliardové balíčky ze státních peněz. V lepším případě slibují sociální podpory, které pak tiše odpískají, protože na ně stát prostě nemá. Navíc si velké politické strany vedou kampaň na společný účet nás všech.

Úlohou státu není podnikat ani ekonomiku řídit, ale nastartovat podmínky pro efektivní fungování trhu. Pro zdravé fungování ekonomiky je nezbytně nutné vytvoření dostatečné právní opory, která přináší jistotu všem podnikajícím subjektům. Dále stát garantuje kvalitní fungování státní správy, redukuje byrokratické překážky, čímž vytváří prostředí, které nenahrává korupci.

Návrat k vyrovnanějšímu hospodaření vyžaduje **hlubší zakotvení fiskální disciplíny v legislativní či institucionální oblasti**. Inspirací pro českou fiskální politiku může být například Německo, Polsko nebo doporučení NERV v podobě upraveného „maastrichtského pravidla“ pro veřejné deficity a veřejný dluh. Zelení proto navrhují tři nová pravidla státního hospodaření:

1. Šetřit v době prosperity.

Prosazujeme provázanost výše růstu HDP s výší rozpočtového deficitu: růst HDP + deficit veřejných rozpočtů musí být menší než 4%.

2. S rostoucím zadlužením méně utrácet.

Navrhujeme systémově provázat výši státního dluhu s nutností omezovat výdaje. Prosazujeme zavedení zvláštního režimu odvíjejícího se od vývoje státního dluhu (po překročení hranice 40% zostřený režim výdajových škrtů)

3. Sankce pro vládu.

Zavedení sankcí při nedodržení výše uvedeného pravidla na úrovni ka-

binetu, který nesmí rozpočet porušující pravidla předložit nebo jej musí spojit s hlasováním o důvěře vládě.

Kompetentní a efektivní vláda

Pro zvýšení efektivity výdajů státního rozpočtu jednotlivých výdajových kapitol mandatorní i nemandatorní povahy navrhuje zelení tyto základní principy:

1. Nepřepřahat

Základním předpokladem pro dosažení přijatelné efektivity jakýchkoli výdajů je dosažení horizontu událostí, na který je příslušný vývoj zaměřen. Pokud se vlivem změny politické reprezentace výdajová politika zcela změní, nebudou žádné rozpracované výdaje nikdy schopny jakékoli přiměřené politiky dosáhnout. Především u významnějších titulů je konsenzus napříč politickým spektrem hlavním kouzlem péče řádného hospodáře v roli státu.

2. Koordinace politik

Česká republika naléhavě potřebuje podstatně lepší koordinaci všech politik na úrovni vlády, nikoli soubor sektorových politik realizovaných s tou či onou mírou kompetence liniiovými ministerstvy. Navrhujeme vytvoření clusterů společného zájmu. Řešení je možné buď podstatným posílením Úřadu vlády tak, aby jeho personál byl zdatnou protiváhou liniiových ministerstev, nebo institucionalizací hledání konsenzu se sociálními partnery (např. jako Národní ekonomická rada ve Finsku).

3. Hlavní směr vytyčit před rozdělením ministerstev

Jednat o výdajových prioritách a „paktu fiskální stability“ je nutné ještě před obsazením kabinetních postů jednotlivými členy budoucí koalice. Tento systém se opět velmi osvědčil ve Finsku při jeho fiskální stabilizaci v 90. letech.

4. Oprávněnost výdajů

Potenciálně významné úspory najdeme především ve výdajích na programové tituly, které nedovedou obhájit svojí existenci a splnit kritérium alokační efektivity. Teprve u programů, které prošly tímto sítím, lze diskutovat levnější způsoby jejich realizace.

Při škrtnání na výdejové straně rozpočtu musejí jako první přijít na řadu právě ty výdaje, které neprojdou testem nákladové a alokační efektivity. Současně s tím musí dojít k nutným úpravám ve výběrových řízeních. Hovoří-li některé strany o možnosti „zefektivnění“ v rozsahu 25 miliard korun ročně, pak se ptáme, proč o tuto částku nesnížit předem výdaje v příslušných výdajových kapitolách (zejména resorty s vysokým objemem veřejných zakázek), a teprve poté eventuálně přistoupit ke zvyšování daní.

5. Výkonný aparát s nastavenými „benchmarky“

Špatně placené úřednictvo není pro naši zemi žádnou výhodou. Depolitizace veřejné správy a nastavení jejího řízení v souladu s běžnou komerční praxí, tedy soustředění její pozornosti na omezený počet priorit a zavedení metriky vyhodnocování jejich dosažení a servisních standardů včetně odpovídajícího platového a kariérního řádu, je vysokou prioritou. Ve výsledku tak bude třeba méně úředníků, za to však výkonných, kompetentních, a neúplatných.

Česká republika si potřebuje zadat jasné cíle na snížení administrativní zátěže a stanovit ověřitelná měřítka úspěchu (benchmarky). Celosvětově prováděné a investory hojně využívané měřítko představuje každoroční žebříček prováděný Světovou bankou („Doing business...“). Naše pozice v Doing Business 2010 se o dalších 8 příček zhoršila a klesla na 74. místo ve světě. Jiní dělají pro odstranění byrokratických překážek evidentně víc. (např. Rwanda).

Navrhujeme, aby si vláda položila za cíl zlepšení v každé z deseti sledovaných kategorií a aby jednotlivé resorty nastudovaly metodiku a předložily návrhy, které zajistí významné zlepšení pozice České republiky na žebříčku v každé z nich.

Přinášíme vizi i konkrétní řešení

Výchozími body jsou pro nás funkční a spravedlivý daňový systém založený na progresi, dostupné veřejné služby, prostor pro svobodné drobné a střední podnikání, aktivní mezinárodní spolupráce a prostředí bez korupce.

Proti krizi i po krizi

Náš desetimilionový trh sotva ovlivní globální krizi. Nesmí to však být výmluvou pro naše další setrvávání v pasivitě při diskusích a reformách světové ekonomiky, jejíž podoba do velké míry předurčuje i charakter českého hospodářství. Zelení se proto zaměří jednak na zmírnění důsledků krize pro naši ekonomiku a české rodiny, jednak na postupnou proměnu české, evropské a světové ekonomiky v zodpovědné a zdravé, ekologické a sociální hospodářství.

Řešením ekonomické krize není sypat peníze daňových poplatníků do krátkodobých jednorázových staveb. Plán Strany zelených spočívá především v impulsech k modernizaci domácí ekonomiky. Chceme cílenými programy rozhybat perspektivní hi-tech odvětví, která vytvoří nová pracovní místa. Soustředíme se na sektory, jež s oživením ekonomiky přinesou ještě nějaké další plus: omezí závislost na dovážených surovinách, srazí domácnostem a podnikům účty za energii, sníží ekologické škody nebo integrují do ekonomiky vyloučené skupiny, chudší regiony či podhodnocené práce. Tato cesta je vyzkoušená a byla úspěšná i jinde. Inspirujeme se přitom obdobnými balíčky, jež schválili v USA, Velké Británii, Japonsku, Dánsku a v řadě dalších zemí.

Green Jobs: 70 000 pracovních míst v nové ekonomice

Zelení pokračují v dlouhodobé práci: navrhli jsme dvacet úspěšných a nápomocných opatření v řadě odvětví – zateplování domů, energetice, recyklaci odpadových materiálů, veřejné dopravě či školství –, která by vytvořila 70 000 nových pracovních míst. Elegančně kombinujeme cílené investice z evropských fondů, novou legislativu i daňové reformy. Některé z hlavních bodů podrobněji probíráme v dalších kapitolách volebního programu: zateplování domů, motivační zákon o odpadech, investice do moderních vlaků a podobně.

V České republice by díky krizi mohlo být i více než půl milionu lidí bez práce. Strana zelených chce pracovat hlavně na tom, aby ubývalo dlouhodobě nezaměstnaných. V první řadě podporujeme tzv. sociální podnikání, pro které je charakteristická jeho hodnotová orientace a používání zisku na rozvoj podniku a vzdělávání zaměstnanců. Sociální podnik se rozvíjí na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního. Z klientů se tak stávají zaměstnanci nebo i zaměstnavatelé, takže prostřednictvím práce dochází k jejich integraci do společnosti. Budeme podporovat nejrozšířenější projekty typu chráněných dílen pro zdravotně postižené a zároveň se budeme snažit rozšířit využití sociálního podnikání i na další cílové skupiny různě znevýhodněných a vyloučených jako princip aktivní politiky zaměstnanosti.

Chceme věnovat velkou pozornost dalším aspektům aktivní politiky zaměstnanosti, která se zaměří na zvyšování kvalifikace a pružnosti pracovníků. Chceme, aby lidé mohli pracovat nejen za účelem obživy, ale také na sobě, na svém profesním a osobním rozvoji. Samozřejmostí musí být podpora částečných a dostatečně flexibilních úvazků, podpora jazykového vzdělávání a možnost skutečně přizpůsobit zaměstnání své životní situaci, zvláště rodičovství, a to pro ženy i muže.

Podporujeme celoživotní vzdělávání. Chceme, aby pracovníci v dočasných a krátkodobých zaměstnáních požívali obdobné sociální ochrany jako pracovníci na dobu neurčitou. Studentům, kteří chtějí nebo musí při studiu pracovat, chceme ulehčit styk s úřady a vytvořit speciální jeden formulář pro tento účel. Chceme rozhybní trhu s nájemným bydlením, které také přispívá k větší pružnosti pracovní síly. Vytváření nových

pracovních míst rozhybeme také tím, že v rámci ekologické daňové reformy snížíme daňové zatížení pracovní síly.

Strana zelených chce prosadit státní podporu pro protidluhové poradenství a služby, kterými úřady práce a neziskové organizace lidem pomáhají vrátit se do práce. Zasadíme se, aby stát nastartoval mikroúvěry na rozjezd podnikání coby jedno z opatření, jak snížit nezaměstnanost.

Chceme změny na úřadech práce, které zajistí, že budou jednat s nezaměstnanými jako s klienty a budou respektovat jejich individuální potřeby. Vidíme zde prostor pro zlepšení činnosti úřadů i pro vytváření partnerství s neziskovými organizacemi, posilování terénní práce i pro rozvoj zmiňovaného sociálního podnikání. Prostředky vložené do pomoci najít pracovní místo se mnohonásobně snižují výdaje na sociální dávky v nezaměstnanosti.

Česká republika může být právem hrdá na to, že má jednu z nejnižších prevalencí chudoby v Evropě. Tento stav chceme i nadále udržet. Postupovat však budeme způsobem, který nekoliduje s potřebou motivace k práci, kde v některých situacích či kombinacích poplatníků je mezní míra zdanění (přechod od života na dávkách k životu z pracovního příjmu) stále vysoká a demotivuje. Také v oblasti sociálních dávek je zapotřebí přejít na testování příjmu a zajistit jejich adresné a nikoli plošné působení.

Je velkou českou chybou, že nejsme schopni důkladně posuzovat vazby mezi daňovou politikou a politikou sociálních dávek (tzv. "tax/benefit analysis") tak, aby nevedla k vysokým mezním mírám zdanění například u žen, které přecházejí z mateřské dovolené na trh práce. Přitom vůbec nejde o to na sociálním systému ušetřit a celý ho „zesurovět“.

Princip, že s nezaměstnaným je třeba pracovat, že **nárok na podporu má mít ten, kdo práci skutečně hledá**, je správný. K jeho naplnění není třeba měnit povinnosti uchazečů, ale pouze uvést do praxe to, co se jinde s úspěchem provozuje pod pojmem zónové poradenství. V praxi to znamená, že člověk, který přijde o práci je na vstupu podroben určitě

diagnostice. Pokud má dobré předpoklady se znovu uplatnit, dostane přístup k maximálnímu množství informací. Když ale nemá dostatečné předpoklady, nebo se mu do určité doby nepodaří si nalézt práci, dostane se mu poradenských služeb, formou skupinové práce si osvojí sociální znalosti a dovednosti, získá možnost rekvalifikace směřované ke konkrétnímu pracovnímu místu podle vlastního výběru, případně půjde o rekvalifikaci obecnějšího charakteru, apod. Pokud je kumulace handicapů příliš velká, preferuje se individuální práce uchazečem. Ta může mít podobu např. bilanční diagnostiky, individuálních kurzů a sociálně poradenské práce, ale i např. doprovodu k jednání se zaměstnavateli, případně doprovodu do práce samotné. Uplatnění takového klienta na trhu práce je spojeno s vysokými administrativními náklady; v naší praxi jsou tyto aktivity financovány z projektů hrazených z ESF, resp. dělo se to v době vysoké poptávky po pracovní síle. Nyní lidem s největším nahromaděním problémů zbývá opravdu pouze veřejná služba, jinou pomoc je možno věnovat pouze např. zdravotně postiženým.

Místo úvah o potenciální imigraci či chimérických snah o zvýšení porodnosti vysokými sociálními dávkami se snažme raději zvýšit ekonomickou aktivitu rodičů pečujících o děti pestrou nabídkou služeb. Péče o děti musí být vázaná na místa, kde rodiny s dětmi skutečně žijí. Stejně pravidlo platí pro stále rostoucí počet potřebných a seniorů. Pracovní místa v komunitních službách, která zde mohou vzniknout s finanční podporou státu a přinejmenším s morální podporou obcí - lépe však obcí nebo neziskových iniciativ jako zřizovatelem -, nebudou klást nároky na dojíždění, mohou být velmi flexibilní, co se úpravy pracovní doby a nároků na schopnosti zaměstnanců (umožní např. zaměstávání osob se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním). Pokud budou lidé trávit den v blízkosti místa, kde bydlí, budou zde také realizovat každodenní potřeby, multiplikační efekt je zřejmý - další pracovní místa v občanské infrastruktuře.

Snižme daňové zatížení práce na úkor nešetrné spotřeby zdrojů

Stát uvaluje vysoké daně a pojistné na práci. Povinné příspěvky na sociální a zdravotní pojištění jsou v ČR na straně zaměstnavatele jedny z nejvyšších v Evropské unii. Přitom ani takto vysoké odvody do fondů sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění nedokáží zajistit dlouhodobě udržitelné fungování důchodového systému a systému zdravotní péče. Strana zelených prosazuje, aby stát daněmi zatížil raději plýtvání energií a surovinami než pracovní místa. Nechceme, aby poplatníci dávali státu více. Daňové zatížení může zůstat stejně velké, jen se moudře přesune tam, kde dává smysl.

Ekologickou daňovou reformu už úspěšně nastartovala řada evropských států. Má dvojitý přínos. Firmám sníží náklady na zaměstnance, takže firmy zaměstnají více lidí. Během krize, kdy nezaměstnanost raketově letí nahoru, je to obzvláště důležité. Zároveň rozhybe investice do vysoce efektivních, čistých technologií. Sníží tak exhalace skleníkových plynů i českou závislost na dovozu ropy a plynu. To vše se může na první pohled zdát jako nereálná představa. Ale vzpomínáte, jak se v mnoha našich městech nedalo před 20 lety dýchat? Dnešní města se nám zdála být snem. Je však zřejmé, že v očistě měst musíme pokračovat.

Chceme, aby pokračování v ekologické daňové reformě patřilo mezi hlavní opatření, která nová vláda podnikne proti vzrůstající nezaměstnanosti.

Podporujeme zachování dvou sazeb daně z přidané hodnoty. Pohyb mezi sazbami je totiž důležitým nástrojem hospodářské i ekologické politiky. Protože navrhujeme snížit zdanění práce, následně připouštíme postupné mírné zvýšení sazeb DPH.

Daňové sazby

- odstraňme faktickou degeneraci

Vedle prioritního omezování výdajů nás rapidně rostoucí rozpočtový schodek a státní zadlužování nutí hledat další nezbytné příjmy. Zelení si uvědomují, že je pro to nutné vymýtit rozbujelou korupci, jinak se totiž budou další vybrané finanční prostředky zase jen "ztrácet" a nebude je možné chytře investovat. Pokud už musí být stát dražší, musí být funkč-
nější. Drahý a nefunkční stát nechceme.

Přímé daně

Ministerstvo financí ČR v současné době pracuje na zjednodušení daně z příjmů, zejména pokud jde o zrušení výjimek tak, aby došlo k jasnému rozšíření daňového základu. To zvýší daňový výnos bez pohybu sazby a negativním mezinárodním konotacím vůči investorské komunitě.

Rovná daň je ve své současné výši sazby i struktury (fakticky degenerativní průběh díky zdanění „superhrubé mzdy“) neudržitelná a zdanění superhrubé mzdy by mělo být zrušeno. Navrhujeme zavedení druhého pásma. To by mělo začínat tam, kde jsou uplatněny stropy na sociální a zdravotní pojištění, aby byla popřena degrese současného systému. Zelení podporují spravedlivé posílení prvků daňové progresivity

Nepřímé daně

Podporujeme zachování dvou sazeb daně z přidané hodnoty. Pohyb mezi sazbami je totiž důležitým nástrojem hospodářské i ekologické politiky. Připouštíme postupné mírné zvyšování sazeb DPH a současně navrhujeme snížit zdanění práce. Mezinárodní zkušenosti - podložené empirickými výzkumy - potvrdily, že nelze spoléhat na přímé daně a sociálních odvody jako na prakticky použitelné nástroje fiskální konsolidace. Dobrým řešením je zvyšování podílu nepřímých daní a racionalizování výdajů.

Úpravy dalších daní

Zelení navrhují v koordinaci s EU zvýšit spotřební daně z důvodů zamezení „průsaků“. Zvýšení sazeb spotřebních daní je podle nás nezbytné u následujících položek:

- Tabákové výrobky
- Alkoholické nápoje
- Potraviny s vysokým obsahem rafinovaného cukru a živočišných tuků

Majetkové daně budou muset dostat vyšší váhu než v současnosti, jak je to ostatně obvyklé v řadě jiných zemí a v souladu s doporučeními OECD. Česká republika z členů OECD zdaleka nejméně využívá majetkových daní z nemovitostí, ačkoli jde o daň potenciálně výnosnou (aplikace tržních cen) a jen s nízkými distorzními účinky.

Bude-li nutné hledat další příjmy státního rozpočtu, jeví se jako rozumné a efektivní zdanění motorových vozidel v závislosti na stáří a produkovaných emisích vozidla.

Jednodušší podnikání – chytrá sociální politika

Naše koncepce počítá s využitím nezbytného podílu výnosů reformy na kompenzaci negativních sociálních dopadů vyvolaných zvýšením daní na energie u domácností důchodců (kteří nebudou profitovat na snížení odvodů zdravotního a sociálního zabezpečení). Sociální dopady budou kompenzovány úpravou stávajícího systému sociálních dávek nebo podpor.

Zaměříme se také na snižování rozdílů mezi regiony, které se měrou nezaměstnanosti významně liší. K tomuto účelu existují evropské strukturální fondy, které jsou zatím využívány jen velmi nedokonale. V operačních programech, které specifikují zacílení evropských peněz, je třeba dále zdůraznit investice do vzdělávání, rekvalifikací a podporu zřizování vlastních živností a firem. Chceme, aby nastartování podnikatelské aktivity bylo jednodušší a rychlejší, aby bylo možné vyřešit je na jednom místě prostřednictvím jednoho formuláře. Chceme prosadit pomoc začínajícím podnikatelům prostřednictvím vzdělávání už od základních a středních škol a následným poradenstvím.

Chceme zjednodušit způsob odvodu daní, z finančních úřadů udělat více poradce živnostníků než jen jejich dozorce. Živnostník by se měl věnovat zejména své živnosti, aby se uživil, ne aby vydělával na daňové poradce a účetní. Zlepšit podmínky pro podnikání chceme také zavedením rychlejšího odepisování investic.

Podpora investiční aktivity se musí vztahovat na investice do lidského kapitálu a nejen do hmotného a nehmotného majetku. Pro posílení motivace je například možné zavést dvě odpisová schémata pro investovaná aktiva, v rozlišení podle výše investic do lidského kapitálu ve sledovaném odpisovém období. Pokud budou investice firmy do lidského kapitálu dosahovat požadovaných hodnot v poměru k provedeným investicím do aktiv, bude pro předmětná aktiva k dispozici agresivnější odpisový kalendář. Oprávněnost rychlejších odpisů bude správcem daně posuzována na základě informační povinnosti daňového subjektu.

Jsme si vědomi toho, že za posledních 10 let se negativně změnila struktura průmyslu zejména ve prospěch výroby automobilů. Chceme trend rostoucí daňové podpory montoven zastavit.

Česká ekonomika se zaměřuje na export. Bude-li potřeba, zasadíme se o navýšení rozpočtu České exportní banky, která by měla podporovat při vývozu zejména malé a střední podniky. Omezíme tak rizika sníženého financování průmyslových podniků ze strany bankovního sektoru.

Důchodový systém a jeho reforma

Česká společnost stárne a důchodový systém je dlouhodobě v deficitu. Zvyšuje se riziko, že dnešní mladá generace bude v době svého seniorského věku odkázána pouze na důchod od státu, jehož výše bude nejistá. Zelení podporují takovou reformu důchodového systému, která umožní dnešním mladým lidem zajistit si prostředky na spokojené stáří z více zdrojů.

Zatímco dnes převažuje přesvědčení, že problém demografického vývoje a důchodové reformy vyřeší - de facto výhradně - budoucí zdanění aktivně pracujících obyvatel, my jsme přesvědčení, že především stát musí vyvinout maximální úsilí ve snaze nevytvářet konfliktní mezigenerační prostředí a maximalizovat vlastní účast na řešení, pomocí úspor, výnosů z investic a jiných příjmů. Strana zelených bude podporovat spravedlivý důchodový systém založený jak na principech generační i příjmové solidarity, tak na principu individuální zodpovědnosti občana za zajištění prostředků na své stáří.

Základem systému bude i nadále silný, státem garantovaný veřejný pilíř založený na povinné účasti každého občana. Důchody v rámci tohoto pilíře budou zajišťovány formou průběžného financování. Výše dávky ve stáří bude stejně jako nyní odvozována mimo jiné z výše výdělků a doby pojištění.

Druhý pilíř systému bude soukromý a zcela dobrovolný a bude zajišťo-

ván na fondovém principu (penzijní připojištění či spoření). Menší část povinného pojištění bude moci občan čistě dobrovolně dle svého uvážení přesměrovat z veřejného pilíře do fondového za podmínky, že stejnou částku dodá z vlastních úspor. Tím získá v budoucnu další zdroj pro zajištění svého stáří. Budoucí důchod z veřejného pilíře se mu adekvátně převedeným prostředkům sníží. Stát přitom zajistí kontrolu finanční stability penzijních fondů, tak aby se pojištěnci nemuseli obávat vytunelování svých úspor. Stejně tak bude stát umožňovat i návrat pojištěnce zpět k platbám výhradně do veřejného důchodového systému. Stát bude i nadále pomocí příspěvků a daňových úlev motivovat občany ke zvyšování měsíčního spoření na důchod.

Dvoupilířový důchodový systém s prvním pilířem rovného důchodu a druhým zásluhovým pilířem není nic, co by šlo jednoduše politicky zamítnout, zejména v případě, že v druhém pilíři bude poskytnuta možnost volby mezi vysoce konzervativním, veřejnoprávním fondem a soukroměprávními fondy s vějířem investičních strategií.

Mezitím budeme muset dělat parametrické změny v prvním pilíři (například dvojí zápočet náhradních dob pro matky s dětmi), přičemž automatická indexace odchodu do důchodu podle očekávané délky dožití příslušných kohort je jednou z neoddiskutovatelných cest ke stabilizaci prvního pilíře, aniž by bylo přikročeno ke snížení náhradového procenta nebo zvýšení sazeb „důchodové daně“.

Strana zelených bude podporovat souběh důchodu a pracovní aktivity i po dosažení důchodového věku. Přispěje to nejen ke společenskému ocenění aktivních seniorů, ale také k zajištění finanční udržitelnosti veřejného pilíře důchodového systému.

Aktivní účast na globálním ekonomickém řízení

V rámci evropských a mezinárodních jednání podpoříme hledání a vznik nových pravidel pro měření ekonomického rozvoje, která by postupně nahradila nespolehlivý a zastaralý ukazatel hrubého domácího produktu (HDP). Podpoříme vznik nových pravidel pro finanční sektor, která nebudou zdrojem nestability pro místní ani globální ekonomiku. Jejich součástí bude automatická mezinárodní výměna daňových informací a povinnost pro nadnárodní firmy vykazovat zisky a zaplacené daně za každou zemi působnosti zvlášť.

V neposlední řadě zelení považují za zásadní přehodnotit stávající přístup ČR, EU i řady mezinárodních organizací k otevírání mezinárodního obchodu. Takzvaná liberalizace mezinárodního obchodu, zejména v režii WTO, přinesla mnoha zemím, včetně ČR, růst ekonomické výkonnosti a životní úroveň. Příliš rychlé a příliš plošné otevírání však nejenže prohloubilo neduhy staré ekonomiky (např. vysoké emise CO₂ a sociální vyloučení skupin s nízkou konkurenceschopností), ale poškodilo mnoho chudých zemí, jejichž instituce nebyly na zbourání bariér a omezení politických nástrojů připraveny. Uvolňování obchodu s sebou navíc neslo i vlnu deregulace ve finančnictví, která je přímo zodpovědná za hloubku globální finanční krize.

Rovné podmínky ve vztahu s Čínou a dalšími zeměmi

Byť jsme v nelehké ekonomické situaci, nemůžeme naše krátkodobé ekonomické zájmy směřovat za zavírání očí nad pošlapáváním základních lidských práv a ničení životního prostředí. Odmítáme „řešit“ ekonomickou krizi zaváděním protekcionistických opatření uzavírajících jednotlivé trhy do sebe. Zároveň však zdůrazňujeme nezbytnost stejných a tudíž

férových podmínek pro všechny aktéry. Není možné, aby Čína i další země umožňovaly vyrábět zboží bez dostatečného ohledu na pracovní podmínky zaměstnanců a bez dostatečného ohledu na životní prostředí. Víme, že spoluzodpovědnost za nedobry stav nesou i firmy z vyspělých zemí. Zelení budou v rámci EU vyvíjet tlak na změnu a na zlepšení stavu demokracie v Číně i dalších zemích, která s poškozováním práv občanů a životního prostředí souvisí. Budeme prostřednictvím EU požadovat kontrolu kvality dovážených výrobků a jejich hygienické nezávadnosti, neboť není možné, aby byli čínští a další výrobci zvýhodňováni na úkor evropských výrobců a drobných živnostníků.

3.2 Efektivní hospodaření s energií

Česká energetika je obstarožní. Zelení chtějí navrhnout a prosadit sadu konkrétních opatření, která ji začnou rychle měnit.

Česká republika je v zajetí své energetiky. ČEZ by měl být řízen státem, ale zatím se zdá, že stát je řízen ČEZem. Loni jsme každý den utratili 390 milionů korun za dovoz ropy. Rodiny i podniky zbytečně platí za vysokou spotřebu energie. Patříme k evropským rekordmanům v exhalacích oxidu uhličitého. Uhelné doly mění náš domov na měsíční krajinu.

Politické špičky velkých stran však pod vlivem lobbistů ČEZu a uhelných dolů blokují řešení. Ukázkovým příkladem je letošní rozhodnutí poslanců ODS a ČSSD: ČEZ dostane v povolenkách na emise až 68 miliard korun z kapes daňových poplatníků. Kvůli takovým rozhodnutím se soustavně odkládá modernizace české energetiky.

Považujeme za nezbytné transformovat ČEZ na podnik plnící důležitou veřejnou službu. Stát nesmí selhávat při obhajobě zájmů spotřebitelů. Musí ukončit stav, kdy lobisté ČEZu zásadně ovlivňují rozhodování o státní energetické politice. Je třeba nastavit transparentní prostředí pro fungování managementu ČEZu. Zelení navrhují ponechat stávající podíl akcií ČEZu v majetku státu. Budeme prosazovat, aby dividendy byly využívány výhradně k modernizaci ekonomiky, snižování energetické náročnosti hospodářství a opatřením proti změnám klimatu.

Plán energetické nezávislosti

Strana zelených navrhne, aby vláda přišla s ambiciózním programem, který nastartuje razantní investice do energetických inovací. Musíme cíleně usilovat o razantní snížení naší závislosti na uhlí i dovážené ropě a plynu, a to nejen s ohledem na ochranu životního prostředí, ale i na zcela nepředvídatelnou politiku Ruska.

Hlavním bodem bude zvyšování energetické efektivity. Česká ekonomika spotřebuje na každou vyrobenou korunu hrubého domácího pro-

duktu o polovinu více energie než je průměr v patnácti státech staré EU. Potřebujeme inovace, které umožní, abychom na stejný objem výroby spotřebovali méně energie.

Obrovskou příležitostí je zateplování domů. Zelení se zasadí o pokračování a rozvoj programu Zelená úsporám, kterým stát postupně zateplí každý dům. Státní rozpočet to nebude nic stát. Chceme do něj investovat 20 miliard korun ročně z výnosů za emisní povolenky a z každoročního zisku ČEZu. Domácnosti tak ušetří tisíce korun ročně a doslova srazíme dovoz plynu z Ruska, který se používá především právě k vytápění. Navíc program vytvoří 30 000 pracovních míst v českých stavebních a průmyslových firmách. Uprostřed krize tak pomůže zmírnit nezaměstnanost.

Strana zelených navrhne nové normy, které přimějí developery, aby při stavbě dalších domů používali takzvané nízkoenergetické technologie. Jsou jen o pár procent dražší. Majitelům však ušetří i polovinu účtů za vytápění. Nízkoenergetický nebo pasivní standard budeme prosazovat také při rekonstrukcích obecních a státních budov, jako jsou školy, nemocnice či úřady. Ušetří se tak významná část veřejných výdajů na jejich provoz.

Budeme prosazovat úspory energií i v dalších oblastech například využíváním modernějších počítačů, elektroniky, rozvodných sítí, informačních a komunikačních technologií.

Důležitou je i další podpora kombinované výroby, tj. současné výroby tepla a elektřiny. Českému energetickému systému k nezávislosti a pružnosti pomůže decentralizace a rozrůznění produkce do většího počtu větších i menších zdrojů s různými technologiemi výroby elektřiny tak, aby nevznikaly výkyvy v distribuční síti.

Zelené inovace

Průmyslové podniky chceme motivovat k investicím do efektivnějších technologií. Použijeme k tomu hlavně ekologickou daňovou reformu, která nemění celkovou výši zdanění, pouze přesouvá daňové zatížení: snižuje daně z práce a zvyšuje daně ze znečišťování životního prostředí.

Česká republika nechává ladem velkou většinu svých domácích obnovitelných zdrojů energie. Platí to hlavně pro obecní výtopny na biomasu nebo solární kolektory na střechách domů. Proto Strana zelených připraví nový zákon o podpoře obnovitelných zdrojů tepla, který obcím i domácnostem pomůže s potřebnými investicemi. Výpočty takzvané Pačesovy komise potvrzují, že kombinace zateplování a vytápění z obnovitelných zdrojů nám zajistí teplé domovy, aniž bychom k tomu potřebovali jakýkoli ruský plyn. Zbývá dodat, že hojně diskutované větrné elektrárny – jeden, nikoli však jediný z obnovitelných zdrojů elektřiny – nechceme rozestavět po celé republice bez rozmyslu, ale výhradně s ohledem na ochranu přírody a krajiny.

Průmyslové podniky právem žádají od státu dlouhodobou jistotu, aby věděly, jaké podmínky mají očekávat za deset, dvacet, třicet let. Proto vyjdeme vstříc podnětu ekologických organizací a po vzoru Velké Británie navrhne zákon, který stanoví konkrétní, závazné tempo snižování emisí skleníkových plynů: o 2% ročně. Rozhýbe tak investice do moderních řešení – čisté energetiky a zateplování domů, pohodlné veřejné dopravy, snadné recyklace nebo výroby místních potravin.

Svoboda od ropy

Těžba ropy vyvrcholila v roce 2005 a od té doby stagnuje. Experti očekávají, že produkce začne klesat, a to rychlostí, kterou nelze vůbec odhadnout. Současně strmě porostou ceny.

Potřebujeme českou ekonomiku osvobodit od závislosti na soustavném dovozu ropy. Zelení budou prosazovat, aby česká vláda v EU podpořila

vylepšení směrnice, která stanovuje standardy efektivnosti automobilů. Současná evropská legislativa zdaleka nevyužívá možnosti, jež výrobci mají k inovacím. Řidiči proto platí zbytečně vysoké účty na pumpách a navíc musíme dovážet více ropy z nespolehlivých zemí.

Navrhne změnu silniční daně po vzoru Velké Británie a Německa tak, aby se sazba lišila podle spotřeby. Majitelé osobních vozů s nízkou spotřebou budou platit nízkou až nulovou daň. Pomůže tak na trh a na silnici dostat vysoce efektivní automobily.

Uhlí a uran až nakonec

Zelení neplánují vypínat stávající elektrárny dříve, než skončí jejich plánovaná životnost. Výstavba nových uhelných nebo jaderných zdrojů však musí být až posledním řešením po vyčerpání potenciálu úspor a obnovitelných zdrojů energie.

Chce-li ČEZ prodloužit provoz svých uhelných elektráren o další desítky let, budeme požadovat, aby v každém případě použil nejlepší technologii, která je právě na trhu dostupná. Odmítáme plýtvání uhlím z povrchových dolů a větší škody v krajině jen proto, aby ČEZ mohl použít zastaralé řešení z osmdesátých let. Trváme na respektování schválených územních limitů těžby uhlí, nepodpoříme otevření těžby uhlí v nových lokalitách na Karvinsku nebo Frenštátsku.

Víme, že mnoho lidí nesouhlasí s naším názorem na jadernou energetiku. Myslíme si však, že pro něj máme dobré a silné argumenty. Uranové doly po sobě zanechávají obrovské ekologické škody, dosud nemáme trvalé úložiště vysoce radioaktivních odpadů, a hlavně nové atomové reaktory ještě posílí bezmála monopolní postavení ČEZu v naší energetice. Dokud nevyčerpáme veškerý potenciál obnovitelných zdrojů energie, a hlavně možnosti ke zvyšování energetické efektivnosti a úspor, nebudeme souhlasit s výstavbou nových jaderných bloků. Přitom bychom trvali na splnění tří podmínek. Jaderné elektrárny se musí obejít bez státních dotací a provozovatel – tedy ČEZ – musí garantovat úhradu veškerých

škod při případné havárii. Navíc chceme, aby úložiště vysoce radioaktivních odpadů vzniklo na základě partnerské dohody s dotčenými obcemi, nikoli silovým rozhodnutím státu.

Zastavit globální klimatické změny

Na kodaňské konferenci se nakonec nepodařilo schválit novou smlouvu o snižování emisí nahrazující Kjótský protokol. Nicméně díky EU a Českému předsenictví - došlo k pokroku ve spolupráci s USA a Čínou. USA i EU přislíbily rozvojovým zemím větší finanční podporu na klimaticky šetrné technologie a boj s následky klimatických změn. Na dalších summitech (Bonn, Mexiko) je třeba dalším intenzivním jednáním dosáhnout přijetí globální dohody.

Strana zelených požaduje, aby i Česká vláda vyčlenila adekvátní prostředky na tento účel a nikoliv pouze měnila tituly již tak nízké rozvojové pomoci.

Kromě opatření s cílem postupně snižovat emise skleníkových plynů však potřebujeme také program adaptačních opatření, kterým budeme omezovat negativní dopady probíhající klimatické změny na životy občanů, stav životního prostředí a krajiny. Tento program chtějí zelení připravit a prosadit jak na národní, tak i evropské úrovni.

Věda významně pokročila ve výzkumu globálního klimatu a vlivu, který na něj mají skleníkové plyny; inženýři v posledních letech přicházejí s průlomovými a stále levnějšími technologiemi v solární energetice i jinde. Česká republika se silnou tradicí přírodních věd i technických oborů by mohla mít velmi dobrou pozici v mezinárodním bádání a inovacích. Proto zelení navrhnou, aby v sousedství některého z velkých českých měst vznikl výzkumný ústav, který se bude zabývat různými aspekty globálních změn podnebí: klimatologií, technologiemi i ekonomikami. Máme přitom ambici podporovat výzkum na mezinárodní úrovni včetně toho, že sem přitáhneme světové odborníky. Přítomnost prvotřídní instituce bude velmi prospěšná pro českou vědu, naše studenty i domácí firmy.

3.3 Podpora vědy a výzkumu

Česká společnost se musí naučit rychle produkovat i absorbovat znalosti a učinit pro to bezpodmínečně vše, co je možné v rámci jasných rozpočtových omezení, a nebo se stane v globální ekonomice hráčem třetího řádu se všemi důsledky, které z toho plynou. Chceme proto v ČR vytvořit inspirativní prostředí ve vědě, založené nejen na soutěži, ale zejména na spolupráci.

Česká věda má dva základní pilíře – vysoké školy a Akademii věd. Strana zelených je oba považuje za velmi důležité. Přitom by neměly být oddělené: průniky mezi akademií a univerzitami, a to i v oblasti základního výzkumu, chceme dále posilovat. Je potřeba podporovat vzájemnou spolupráci ve výměně vědců a budování společných projektů a pracovišť. I vytváření společných doktorských studijních programů, které napomohou překročit "kritickou velikost" jednoho pracoviště a nabídnou mladým adeptům vědy širší možnosti a zkušenosti. Umožní to efektivněji financovat kvalitní výzkum a lépe využít možností špičkových odborníků. Stejně jako ve školství i zde platí, že zvyšování výdajů na výzkum, a to základní i aplikovaný, je cestou k modernizaci, jež českou ekonomiku postupně posune zpět do světové špičky.

Chceme a budeme prosazovat užší spolupráci akademických institucí nejen s průmyslem, ale také s občanskou společností: počínaje spoluprací na definování priorit, až po účast na výzkumu a praktickém využití výsledků a inovací. V rámci spolupráce s průmyslem, podpoříme průmyslové doktorské studijní programy, ve kterých studenti budou vypracovávat své disertace v podnicích již s ohledem na jejich zaměření. Podpoříme, aby byl občanský sektor zastoupen v Radě pro výzkum a vývoj a aby zde větší roli a ocenění dostal základní výzkum a humanitní obory. Budeme věnovat větší pozornost indikátorům, které měří vědecké výsledky: metodika nesmí být mechanická a musí poskytovat dostatečný prostor jak základnímu výzkumu, tak humanitním vědám.

Stát musí vytvořit dlouhodobou a srozumitelnou koncepci financování veřejných výzkumných institucí, která zaručí pokračování ve výzkumu tím, že umožní kontinuitu týmů a jednotlivců. Chceme také podpořit

větší zahraniční mobilitu našich vědců a významně podpořit vyšší účast české vědy v mezinárodních programech, například v rámcových programech pro vědu a výzkum Evropské unie. Abychom zamezili "úniku mozků", vytvoříme podmínky pro návrat našich vynikajících vědců ze zahraničí. Současně podpoříme příchod vynikajících vědců a vědkyň ze zahraničí i vytváření mezinárodních škol doktorských studií, v nichž by se spojovali naši nejlepší odborníci.

Budoucí produktivitu si Česká republika musí „zainvestovat“, a to poměrně rychle. Nebude to jednoduché, zejména ne v situaci, kdy paralelně musíme usilovat o fiskální konsolidaci. Přesto se domníváme, že je reálné a potřebné zdvojnásobit výdaje na vědu a výzkum v oblastech, které stát bude klasifikovat jako prioritní, s ohledem na budoucí potřeby společnosti.

Zelení si uvědomují, že technologický rozvoj přináší kromě nesporných, mimořádných přínosů také řadu rizik. Národní politika vědy a výzkumu proto musí sledovat i případné problémy a vytvářet mechanismy, jak je identifikovat, zvládat a předcházet jim.

3.4 Pohodlná a ekologická doprava

Pohodlná, rychlá a spolehlivá doprava je důležitá pro kvalitu každodenního života i pro naši ekonomiku. Zelení prosazují masivní investice především do modernizace železnice, která musí tvořit páteř kvalitního systému veřejné dopravy. Dobré podmínky chceme vytvářet také pro bezpečnost a pohodlnost pěší a cyklistické dopravy.

Máme pro to dobré důvody. Výfukové plyny trápí obyvatele měst, kamiony jsou největším zdrojem hluku i škodlivin. Benzín a nafta tvoří většinu nákladů, které česká ekonomika platí za dovoz energie. Proto potřebujeme zelenější dopravní koncepci.

Chceme zvýšit podíl veřejné dopravy na osobní přepravě a vrátit jí její společenskou prestiž.

Chceme zajistit rovnoměrný rozvoj všech dopravních odvětví, nikoliv jen dopravy silniční.

Chceme zamezit plýtvání veřejnými prostředky při výstavbě dopravní infrastruktury: zvýšením konkurence ve stavebnictví, výběrem lepších variant dopravních tras, změnou norem a důslednou kontrolou.

Chceme obnovit důvěru občanů k mnohonásobně bezpečnější dopravě železniční, která je moderním dopravním prostředkem 21. století.

Kvalitní veřejná doprava

Chceme občanům zajistit kvalitní systém veřejné dopravy pro dojíždění za prací, do škol i za kulturou, jako rovnocennou alternativu dopravy individuální.

Podporujeme přijetí nového zákona o veřejné dopravě, který sjednotí pravidla pro řádné fungování všech druhů veřejné dopravy jako jednoho celku. Naším cílem je změnit stávající systémy spojů tam, kde jsou nehos-

podárné, nevhodné nebo nedostatečné. Návaznosti spojů všech druhů veřejné dopravy musí být zaručeny všem občanům.

Chceme více propojit veškeré prvky veřejné dopravy, aby se cestování usnadnilo a zrychlilo. Chceme umožnit cestování spoji více dopravců na jednu jízdenku (tarifní integraci), a to i při cestách mezi kraji. Chceme více než je tomu doposud napojit na veřejnou dopravu dopravu individuální – parkoviště u terminálů veřejné dopravy pro auta (Park&Ride) i bicykly (Bike&Ride).

Chceme dohlédnout na správnou aplikaci nové evropské legislativy, která může posílit roli krajských samospráv v organizování veřejné dopravy a dohledu nad její kvalitou. Jde o pravomoci umožňující zlepšení služeb pro cestující zavedením regulérního soutěžního prostředí a objednáváním veřejné dopravy u různých dopravců, což umožňuje rychlejší rozložení nákladů na nová vozidla. Podpoříme dokončení restrukturalizace státní akciové společnosti České dráhy na firmu s podnikatelským duchem a orientací na zákazníky.

Rychlejší a pohodlnější železnice

Strana zelených prosazuje výstavbu celostátní páteřní sítě vysokorychlostních a rychlostních železnic, po nichž vlaky budou jezdit rychlostí 200 km/h a vyšší. Česká železnice se tak dostane na evropskou úroveň, na které budou vlaky svou rychlostí i komfortem tvrdě konkurovat cestování autem po dálnici. V letech 2009–2013 chceme zajistit přípravu jejich výstavby. Dosud modernizované železniční koridory nabízejí cestovní doby jen na úrovni silnic I. třídy a nezlepšují dopravní spojení do Karlovarského či Libereckého kraje ani na Vysočinu. Hodláme však dohlížet na to, aby při přípravě nových i modernizaci stávajících železničních koridorů byly respektovány vysoké standardy estetiky a dopady těchto staveb na krajinný ráz byly co nejmenší.

Strana zelených prosazuje výstavbu chybějících železničních zastávek.

Špatně umístěné zastávky chceme přesunout blíže k zástavbě. Nesouhlasíme s návrhy odsunout nádraží z míst, kde desítky let ideálně slouží cestujícím. Podporujeme a sami aktivně prosazujeme zavedení příměstské železnice do vnitřních částí velkých měst.

Méně kamionů na silnicích, nákladní doprava na koleje

Zboží by co největší část své cesty mělo putovat po železnici. Proto chceme, aby v aglomeracích vznikla veřejná logistická centra: veřejně přístupná překladiště mezi silniční a železniční dopravou.

Stát musí do překladišť investovat ve spolupráci se soukromým sektorem (model PPP). Také podporujeme obnovu a výstavbu železničních vlečků v průmyslových zónách.

Navrhujeme změny ve struktuře silniční daně a v mýtném, které budou firmy motivovat k většímu využívání kombinované dopravy. Budeme prosazovat takové nastavení ekonomických podmínek pro transevropskou kamionovou přepravu, které bude motivovat dopravce k většímu využívání železnice. Mýtné, které platí kamiony, plánujeme rozšířit na celou silniční síť. Sazby mýtného navrhujeme rozlišovat podle místa, času, emisí a hmotnosti vozidla. Chceme je zvýšit tak, aby Česká republika byla méně oblíbenou průjezdní trasou pro transevropské kamiony a aby bylo výhodnější k dálkové přepravě použít železnici. Strana zelených prosazuje, aby po vzoru Švýcarska šly dvě třetiny výnosu z mýtného do modernizace železnic a do regionálních překladišť zboží silnice–železnice.

Chceme, aby se na celostátní úrovni rozvinula osvěta pro nákup místních potravin a výrobků, protože dovážení potravin ze zbytečně velkých vzdáleností způsobuje vážné poškození životního prostředí. Nejšetrnější je dopravu potravin a výrobků vyloučit úplně nebo alespoň minimalizovat na nezbytně nutnou míru. Tímto stimulem chceme cíleně podpo-

řit malé a střední podnikatele v regionech.

Aby naše země nebyla objízdou trasou, požadujeme sjednocení doby zákazu jízdy kamionů s Rakouskem: zákaz jízd od soboty 15 hodin do neděle 22 hodin. S ohledem na bezpečnost provozu navrhujeme omezení jízd kamionů také v páteční dopravní špičce. Za další vhodný regulační prvek považujeme zákaz jízdy kamionů v levém jízdním pruhu.

Když už auta, tak šetrnější k životnímu prostředí

Preferujeme sice pohodlnou veřejnou dopravu, ale víme, že využívání osobních aut z různých příčin nezmizí. Proto podporujeme výrobu a provoz ekologicky šetrných osobních vozidel s malou spotřebou a nízkými emisemi. Využijeme k tomu ekonomické nástroje i osvětu.

Financování silnic a železnic

Česká republika patří k evropským rekordmanům v ceně za výstavbu jednoho kilometru dálnice. Navíc se u nás staví projekty, o jejichž smysluplnosti experti pochybují. Přitom chybí peníze na modernizaci železnic, obchvaty měst i cyklostezky.

Chceme zajistit vyšší příjmy do Státního fondu dopravní infrastruktury rozšířením mýtného na celou silniční síť a zvýšením podílu ze spotřební daně z pohonných hmot. Trváme na rovnoměrném a spravedlivém rozdělení výdajů na opravy, údržbu, rekonstrukci a modernizaci či výstavbu nových silnic a železnic. Mýlná je domněnka, že finanční potřeby silniční infrastruktury jsou vyšší než potřeby infrastruktury železniční. Úpravou zákona o Státním fondu dopravní infrastruktury chceme umožnit z tohoto fondu financovat veřejná logistická centra, nové železniční zastávky a parkoviště pro auta a kola u stanic veřejné dopravy.

Navrhujeme vypracování strategie, která stanoví závazné pořadí budování dopravních staveb podle společenské, ekonomické a dopravní potřeby a dopadů na životní prostředí. Zamezíme tím plýtvání veřejnými prostředky na takové stavby, o jejichž smysluplnosti experti pochybují.

Chceme výrazně snížit ceny dopravních staveb tím, že otevřeme výběrová řízení většímu počtu účastníků a dosáhneme větší konkurence v soutěži. Dalšího snížení nákladů dosáhneme úpravou technických norem a včasným hledáním tras přijatelných pro majitele pozemků, obyvatele místních obcí i ochranu přírody a krajiny.

Dobře naplánované dopravní stavby

Potřebné úseky dálnic chceme financovat přednostně, postradatelné odložit. To však platí pouze za podmínky, že budeme mít dostatek finančních prostředků na udržování a zkvalitňování již existující sítě komunikací.

Strana zelených prosazuje, aby prioritou bylo odvedení dopravy z frekventovaných průtahů obcemi a uspokojení nejdůležitějších dopravních spojení. Někde jsou výhodnější dílčí obchvaty, jinde dražší, souvislé úseky dálnic. Budeme však prosazovat, aby nové rychlostní silnice v žádném případě nezatahovaly tranzitní dopravu do obydlých částí měst.

Při přípravě každé dopravní stavby bereme vážně připomínky místních obyvatel. Zelení chtějí, aby úřady a investoři s místními lidmi diskutovali už při plánování a společně včas hledali vhodné trasy. Není možné, aby do dotčených obcí dorazili státní investoři s už hotovými projekty, které nehodlají jakkoliv měnit. Proto se musí změnit přístup ministerstva dopravy, státních investorských organizací i některých politiků. Soukromé vlastnictví považujeme za nedotknutelné, případné vyvlastnění nemovitosti může přijít v úvahu jen tehdy, pokud se skutečně prokáže nezbytnost dopravní stavby a vyloučí možnost vést její trasu jinudy.

Každá stavba dálnice nebo rychlostní komunikace má totiž zásadní a trva-

lý dopad na životy lidí, obcí a krajinu. Tyto stavby nejsou turistické stezky, a proto jejich projednávání, výběr a hodnocení alternativ musí být velmi pečlivě a podrobně projednáno s občany, vlastníky a obcemi. Nesouhlasíme s trasováním a způsobem projednávání koridoru rychlostní komunikace přes centrum Českého ráje, kde preferujeme jižní variantu, a požadujeme transparentní vyhodnocení všech variant. Obdobně máme výhrady k vedení D3 přes malebné Posázavíci trasování Pražského okruhu přes obytná území.

Strana zelených bude prosazovat, aby Česká republika ze svých plánů definitivně vyřadila megalomanský kanál Dunaj-Odra-Labe za několik set miliard korun a zrušila jeho územní ochranu. Nesouhlasíme s kontroverzní stavbou jezu na posledním přírodním úseku Labe u Děčína. Rejdaři mají přizpůsobit své lodě řece, ne naopak. Připouštíme však menší, přírodě blízké úpravy ke zlepšení splavnosti řeky.

Považujeme za dlouhodobě výhodnější ponechat letiště Ruzyně ve vlastnictví státu, stejně jako hlavní silnice a železnice. Výstavbu další vzletové a přistávací dráhy v Ruzyni nepovažujeme za přijatelnou, protože by přivedla další hluk nad hustě obydlená předměstí Prahy. Požadujeme vypracování chybějící koncepce rozvoje letecké dopravy v ČR s důrazem na ochranu životního prostředí.

Města pro lidi

Zelení chtějí, aby stát radnicím pomáhal s projekty, které zklidňují provoz v obcích a zlepšují veřejnou dopravu. Podporujeme zavedení poplatku za vjezd do vnitřní části Prahy i dalších velkých měst podle úspěšného londýnského vzoru. Účinný je i německý model nízkoemisních zón se zákazem vjezdu vozidlům, která nesplní stanovený emisní limit. Budeme proto prosazovat, aby národní legislativa taková řešení městům umožňovala. Významně se tím omezí dopravní zácpy a znečištění ovzduší.

Zlepšení ovzduší ve městech a zároveň snížení závislosti na ropě chceme dosáhnout preferencí dopravy v elektrické trakci – tramvajů, trolejbusů a městských vlaků. Prosazujeme také daňovou či jinou finanční podporou hybridních automobilů a autobusů, zavádění zemního plynu a biopaliv v autobusech a komunálních nákladních vozech, a zavádění nízkoemisních

a bezemisních technologií v dopravě. K výraznému zlepšení ovzduší ve městech přispěje zodpovědné územní plánování, které odvede zejména nákladní dopravu na obchvaty a okruhy.

Zelení chtějí, aby ve městech byla hustá síť cyklotras i dobré podmínky pro pěší. Každý den chodit po svých nebo jezdit na kole musí být bezpečné a pohodlné. Proto budeme prosazovat, aby příspěvky Státního fondu dopravní infrastruktury na cyklo dopravu vzrostly až na 3% jeho rozpočtu a aby byly používány také na budování stojanů i dalších doplňkových zařízení pro každodenní uživatele bicyklu. Příkladem dobrého využití veřejných prostředků je podpora projektů Bezpečných cest do školy, jejichž prostřednictvím se za spoluúčasti žáků a studentů zklidňuje doprava v okolí škol, a zlepšují se tak podmínky pro chůzi a jízdu na kole dětí do školy. V rámci zvyšování bezpečnosti silničního provozu, budeme podporovat zavedení povinné výuky dopravní výchovy ve školách.

Pro rekreační cyklisty v přírodě podporujeme budování levných a k přírodě šetrných stezek namísto asfaltových cest přes přírodní území.

Zlepšit ovzduší ve městech a snížit závislost na ropě chceme také daňovou či jinou finanční podporou hybridních automobilů a autobusů, zaváděním zemního plynu v autobusech a komunální nákladních vozech, a vůbec podporou zavádění nízkoemisních a bezemisních technologií v dopravě. K výraznému zlepšení ovzduší v městech přispěje také odvedení zejména nákladní dopravy na obchvaty a okruhy, v tom musí pomoci také zodpovědné územní plánování.

Bezpečné silnice

Vítáme každou iniciativu vedoucí ke zvýšení bezpečnosti dopravy. Bodový systém považujeme v principu za správný, jeho dílčí korekce nepřipouštíme. Sazebníky pokut chceme stanovit zákonnou normou, nikoliv vnitřními pokyny policie. Budeme prosazovat přísnější sankce vůči agresivním a bezohledným řidičům. Za nutné považujeme zefektivnit funkci celostátního registru viníků nehod a pachatelů hrubých přestupků.

Nesouhlasíme se zvýšením rychlostního limitu na dálnicích nad současných 130 km/h. Jde o populistické gesto, které zhorší bezpečnost dopravy, propustnost dálnic a naopak zvýší znečištění ovzduší a hluk.

Bezpečnost na silnicích chceme zvyšovat také technickými opatřeními, jako je důsledné uplatňování zásad zklidňování dopravy na průtazích obcemi (zúžení jízdních pruhů, ostrůvky u přechodů pro chodce apod.), budování kruhových objezdů a obchvatů obcí.

Budoucnost dopravy je i na oběžné dráze

Podporujeme snahu České republiky o získání Evropského úřadu pro dohled nad globálními navigačními družicovými systémy GSA. Součástí projektu jsou dopravní navigace v rámci programu GALILEO, pozorování Země a družicová komunikace. Program GALILEO umožní další rozvoj již nyní používaného satelitního řízení bezpečnosti provozu u všech druhů dopravy a spoustu dalších aplikací, které jsou teprve ve fázi vývoje.

Umístění sídla GSA v ČR významně podpoří orientaci české ekonomiky na perspektivní a konkurenceschopná odvětví s vysokou přidanou hodnotou, včetně získání nejnovějších technologií souvisejících s kosmickými projekty.

3.5 Zemědělství pro zdravé potraviny i zdravou krajinu

Strana zelených prosazuje, aby účelem zemědělství nebyla pouze produkce potravin orientovaná na kvantitu. Považujeme za nezbytné klást důraz také na kvalitu potravin, ale též na ochranu a harmonický rozvoj krajiny nebo dobré životní podmínky zvířat. Chceme zdravé a dobré potraviny na talíři, včetně lepší nabídky českých biopotravin v obchodech. Chceme snižovat dávky pesticidů a průmyslových hnojiv na polích a v sadech. Chceme do krajiny vracet zeleň – remízky, meze, stromy, rybníčky a louky – a zajistit čistou vodu v řekách a potocích.

Musíme věnovat velkou pozornost oživení a rozvoji venkova. Chceme, aby na vesnicích opět vznikala pracovní místa a zvyšovala se zde kvalita života. Stávající dotace či podpory z Programu rozvoje venkova nejsou dostatečně motivující, aby zajistily zdravou krajinu a životaschopné vesnice. Proto zelení budou prosazovat jejich postupnou reformu. Zajistíme, aby program přispíval ke zvyšování zaměstnanosti a zlepšování kvality života na venkově.

Budeme prosazovat, aby stát aktivně podporoval modely zemědělství, které chrání půdu a vody, zachovávají přírodní rozmanitost naší krajiny, a zabezpečují tak produkci kvalitních potravin. Chceme podporovat zemědělské podniky v zavádění nových oblastí činnosti, jako je zpracování potravin přímo na farmách, prodej ze dvora, agroturistika, značení regionálních potravin a podobně. Chceme výrazně posílit podporu ekologického zemědělství a biopotravin. Zdravé hospodaření se musí více rozšířit hlavně v úrodných oblastech, kde přináší více pracovních míst a nedostatkových biopotravin pro domácí trh.

Nesouhlasíme s komerčním pěstováním geneticky manipulovaných plodin, neboť je považujeme za příliš velké riziko pro rozmanitost a stabilitu přírodního ekosystému. Nepodpoříme proto návrhy zákonů, které budou zavádění těchto plodin u nás usnadňovat. Rozhodování o povolení k pěstování GMO plodin je třeba zprůhlednit.

Budeme podporovat zavádění opatření, která povzbudí i konvenční zemědělce k ekologicky šetrnějšímu hospodaření. Zlepšení je nezbytné

zejména v produkčních oblastech, kde se projevují problémy spojené s monokulturním pěstováním plodin, půdní erozí a snižování organické složky v půdě či znečišťováním vod.

Zasadíme se o rychlé zavedení progresivního nařízení EU snižujícího používání pesticidů do praxe v ČR.

Péči o půdu, krajinné prvky, vodu, biodiverzitu, volně žijící živočichy či pohodu hospodářských zvířat je nutné podporovat - vedle účinných kontrolních mechanismů - i lepším poradenstvím a vzděláváním zemědělců a veřejnosti.

Reforma zemědělských dotací

Dotace by neměly být sociálními dávkami pro zemědělský sektor. Stát by měl platit za péči o krajinu a ožívání venkova, nikoliv za produkci plodin, jejichž výkup nebo vývoz musí být znovu dotován z veřejných rozpočtů. V reformě Společné zemědělské politiky EU budeme prosazovat opatření ve prospěch přírody a krajiny a místních ekonomik. Evropská zemědělská produkce nesmí ohrožovat životní prostředí ani ekonomiky ostatních států.

Dotiční podmínky zemědělcům musí obsahovat mj. povinný minimální podíl ekologicky stabilních ploch typu travnatých ploch, biokoridorů a biocenter, maximální velikost jednotlivě obhospodařovaného pozemku, využití bioindikátorů či stavu půdy jako podmínky pro přidělení dotace. Účinnost těchto opatření musí stát průběžně vyhodnocovat.

Chceme také pozměnit dotační programy, o kterých Česká republika do velké míry rozhoduje sama. Stávající podpory jsou nepružné, málo pomáhají s řešením aktuálních problémů, jako je měnící se podnebí nebo role krajiny v ochraně proti povodním a erozi. Chceme zlepšit vztahy mezi státem a vlastníky i nájemníky zemědělských pozemků.

Prosazujeme, aby stát více podporoval protierozní opatření a údržbu květnatých luk, mokřadů, větrolamů, remízků, mezí a další zeleně na zemědělské půdě. Vysazování zeleně a další postupy, které zvyšují schopnost krajiny zadržet vodu, jsou významnou součástí ochrany před povodněmi.

Pomoc zemědělcům

Strana zelených prosazuje větší podporu pro kvalitní, individuální poradenství zemědělcům a pro tvorbu takzvaných faremních plánů, které slouží k propojení ochrany přírody se zemědělským hospodařením.

Zelení chtějí, aby stát více podporoval výzkum v ekologickém zemědělství a dalších metodách šetrného hospodaření. Důraz musí být hlavně na inovace, které pomohou proměnit zemědělství v nízko položených, intenzivních oblastech. Chceme větší, cílenou a propracovanou podporu pro přenos výsledků a inovací do každodenní praxe na farmách, polích a vinicích, v sadech a chovech. Stát musí pomáhat se zvyšováním znalostí ekologických metod hospodaření mezi zemědělci.

Ochrana půdy

České předsednictví pokročilo s vyjednáváním nové evropské směrnice o ochraně půdy. Chceme, aby nová vláda na dosažené výsledky navázala a pomohla s přijetím důležité nové legislativy, která pomůže chránit i naši ornou půdu.

Česká republika má vynikající vědeckou tradici v oboru zkoumání půdy, který úzce souvisí s otázkami trvale udržitelného života. Evropská unie zvažuje vytvoření Evropského institutu pro půdu. Chceme v EU zřízení takového institutu prosazovat a usilovat o to, aby byl – jako první evropský institut či agentura – umístěn právě v ČR.

Zemědělství může topit a svítit

Strana zelených bude prosazovat větší podporu pro pěstování speciálních rychle rostoucích dřevin a víceletých energetických plodin na polích. Palivo, které dodá, poslouží hlavně k vytápění – v domácích kotlích i obecních výtopnách – a výrobě elektřiny. Navíc snížíme exhalace a závislost na plynu z Ruska. Pěstování energetických plodin také chrání pole před erozí. Ale současná podpora z Programu rozvoje venkova je pouze slabá. Usilujeme o další vývoj a podporu i jiných obnovitelných zdrojů energie jako např. bioplynu. Podporujeme pěstování plodin pro výrobu biopaliv v adekvátní míře.

Budeme usilovat o další vývoj a podporu průmyslové výroby z biologických surovin (kukuřice, brambory, cukrová řepa, konopí). Oproti syntetickým plastům se z bioplastů neuvolňují rizikové látky, jsou prodyšné a snadno rozložitelné. Navíc využívají domácí zdroj, a sníží tak naši závislost na dovozu ropy z nestabilních zemí. Dobrá tradice českých inženýrů a vyspělý chemický průmysl jsou velkou příležitostí v různých odvětvích – výrobě obalových i stavebních materiálů, izolačních hmot, předmětů denní spotřeby nebo třeba v automobilovém průmyslu.

Více českých biopotravin

Poptávka po biopotravinách rok od roku rapidně roste. Ale většina biopotravin v obchodech pořád pochází z dovozu. České zemědělství a naše krajina tak zbytečně přichází o příležitost. Chceme, aby ekologickým zemědělstvím bylo v roce 2013 obhospodařováno alespoň 15% zemědělské půdy. Podpoříme zpracovávání biopotravin blízko místa produkce i spotřeby. Chceme usnadnit například prodej ze dvora. Při malém množství považujeme za vhodné zmírnit některé nepřiměřené přísné veterinární, sanitární či hygienické požadavky odůvodněně kladené na velkovýrobu.

Strana zelených bude prosazovat, aby stát převedl část dotačních programů na podporu místní produkce biopotravin. Podpoří tak vznik malých podniků, které budou z produkce ekologického zemědělství vyrábět české zboží.

Budeme podporovat nabídku biopotravin ve školních jídelnách, nemocnicích, zdravotnických a sociálních zařízeních a státních institucích. Chceme také podporovat vznik odbytových družstev.

Na podporu biopotravin navrhujeme i další opatření. Do osvěty a informovanosti o biopotravinách (zejména s důrazem na kvalitu) chceme investovat srovnatelný objem veřejných prostředků jako u konvenční produkce. V součinnosti ministerstev školství a zemědělství zkvalitníme výuku ekologického zemědělství na zemědělských školách a univerzitách.

Ochrana zvířat

Strana zelených považuje za velmi důležitá opatření, která zajistí důstojný život a dobré podmínky hospodářským zvířatům. Budeme prosazovat zavedení přísnějších norem pro chov zvířat, například zákaz klecových chovů nosnic v ČR. V souvislosti s tím naopak zvýšíme podporu ekologického chovu drůbeže. Navrhujeme zákaz transportu jatečných zvířat na porážku na vzdálenost větší než 300 km od hospodářství a zákaz jejich převážení přes území České republiky. Přesměrováním státních a evropských dotací budeme podporovat alternativní chovy hospodářských zvířat bez zbytečného utrpení.

Strana zelených prosazuje zákaz farmových chovů takzvaných kožešinových zvířat. Chceme omezit držení zvířat v pojízdných zvěřincích a cirkusech a podpořit jejich stálou kontrolu. Jsme pro postupný zákaz pokusů na zvířatech. Budeme prosazovat zavádění alternativ těchto pokusů a odstranění vícenásobného testování jedné látky několika výrobci.

Zasadíme se o efektivnější fungování Ústřední komise pro ochranu zvířat, poradního orgánu ministra zemědělství.

4. Kvalita života

Klíčem ke kvalitnímu životu je svobodná a soudržná společnost, která nabízí rovné příležitosti a možnost volby pro všechny. Hnací silou takové společnosti jsou vzdělání a kultura.

Taky si myslíte, že...

...by vzdělávání mělo být za všech okolností hlavní prioritou státního rozpočtu?

Dejme prostor vzdělání a zvědavosti. Investujme v krizi peníze tam, kde se to skutečně vyplácí.

...by se u nás mělo víc investovat s jasnými pravidly do kultury, a to i alternativní?

Podporujme originalitu a svobodné myšlení – komerce podporu nepotřebuje.

...je třeba posílit práva pacientů a vážnost lékařů a sester?

Modernizujme naše zdravotnictví, stanovme standardy zdravotní péče.

Možnost rozhodovat samostatně o vlastním zdraví by měla být samozřejmostí.

...je třeba začít žít ve větším souladu s přírodou?

Zdravá, pestrá krajina je důležitá pro kvalitu života a závisí na ní také naše ekonomika.

Veškerá činnost, která má za následek nevratné a necitlivé změny přírody, je škodlivá a doplácíme na ni všichni, jak vidíme u čím dál častějších povodní. Podporujme úsporné a k přírodě šetrné technologie – jsou efektivnější, a tím ve výsledku levnější.

4.1 Vzdělání je klíč ke světu

Zelení chtějí školy, které nás připraví pro úspěšný a spokojený život v 21. století a přitom budou vstřícné k dětem i rodičům. Je konečně nutné navýšit prostředky pro školství. Právě v době hospodářské krize se taková investice několikanásobně vyplatí. V 90. letech minulého století se touto cestou vydaly například severské země. Ve Finsku investice do vzdělávání, výzkumu a vývoje rostly dokonce i během prudké ekonomické recese a nečekaně se staly základem boje proti ní. Vedly k vytvoření nového zdravého základu pro finskou ekonomiku i společnost. Z dnešních výsledků je patrné, že rozhodnutí podpořit školství se vyplatilo.

Chceme, aby nebyla promrhána jedinečná příležitost, kterou do roku 2013 máme – rozsáhlou a neopakovatelnou podporu z fondů EU. Tu je třeba využít ve prospěch rozvoje a zásadního zkvalitnění českého školství a vědy, nikoli ji lehkovážně utratit na základě lobbistických tlaků.

Vzdělávání po celý život

Svět se rychle mění, takže s tím, co se naučí ve škole, člověk celý život nevystačí. Proto Strana zelených usiluje o podporu celoživotního vzdělávání pro lidi středního i staršího věku. Zaměříme se hlavně na rozvoj dalšího vzdělávání v cizích jazycích (nejen v angličtině), komunikačních a analytických schopnostech, používání internetu a počítačů či podnikatelských dovednostech. Celoživotní vzdělávání bude navazovat na stávající vzdělávací soustavu: centra celoživotního učení vzniknou především ze středních odborných škol.

Vzdělání je klíč ke globalizovanému světu a trvale udržitelnému rozvoji

Školy musí vychovávat sebevědomé a odpovědné lidi, kteří umí žít v měnícím se světě. Proto zelení chtějí posílit sociální a občanskou rovinu vzdělávání. Vzdělávání jako prostředek sociálního začleňování, mezi-

náboženská tolerance, multikulturní výchova, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a také občanská angažovanost či porozumění demokratické politice, právu či ochraně vlastního zdraví jsou proto důležitými prvky, které chceme posílit také v českém školství. Mimořádný význam spatřují zelení ve vzdělávání k udržitelnému rozvoji a ekologické výchově (EVVO), neboť pouze jedinci vědomí si důsledků a rizik svého konání jsou schopni stavět budoucnost na udržitelných základech. Bezplatnou podporu vzdělávání cizinců chce Strana zelených zaměřit na češtinu jako klíčový integrační nástroj.

Výuka šitá na míru

Zelení prosazují princip rovných příležitostí ve školství. Rovné příležitosti chápeme v širokém slova smyslu. Chceme odstranit různé formy diskriminace tak, aby všechny děti bez ohledu na svůj původ, sociální zázemí či talent měly stejnou šanci získat kvalitní vzdělání, uplatnit se ve společnosti a maximálně se rozvíjet. Vzdělávání musí proto zohledňovat potřeby každého dítěte. Žádná společnost si nemůže dovolit mrhat výjimečným nadáním. Proto chceme rozpracovat systém vyhledávání, podpory a rozvoje talentovaných dětí.

Ale ve společnosti jsou také děti, které do škol přicházejí se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Nemůžeme být smířeni s dnešním stavem, kdy 27% romských dětí končí ve školách určených pro žáky s lehkým mentálním postižením. Úkolem dobrého školství je jim pomoci a znevýhodnění vyrovnávat prostřednictvím cílených opatření, která umožní každému dítěti plné rozvinutí vzdělanostního potenciálu. Klíč k řešení leží v individualizaci vzdělávání. Tato zásadní změna s sebou nese potřebu zaměřit se nejen na modernizaci dnes mnohdy velmi zastaralých vzdělávacích prostor, ale především na klíčový článek vzdělávacího systému, kterým je učitel.

V centru zájmu učitelé

Aby mohli učitelé poskytovat moderní vzdělání, musí od státu dostat mnohem silnější a kvalitnější podporu. Podle výsledků řady výzkumů jsou učitelé a učitelky – a kvalita jejich práce – hlavním klíčem k dobrým výsledkům žáků a žákyň. Čeští učitelé však od státu zatím nedostávali podporu, jakou potřebují, aby mohli nové požadavky plnit. Čeští učitelé jsou v mezinárodním srovnání dlouhodobě mezi nejhůře hodnocenými. Zelení jsou přesvědčeni, že by se při dnešních podmínkách odpovídající mzda kvalitního učitele měla pohybovat kolem 30 tisíc korun.

Nejde přitom jen o navýšení prostředků na platy, ale také o podporu učitelů v jejich profesním růstu. Českému školství chybí zpětná vazba o jeho kvalitě, a to i učitelů. Další vzdělávání a kariérní postup provázaný se systémem odměňování by znamenal motivaci pro profesní růst a zvyšování kvality výuky.

Stát podceňuje předškolní věk – více školek a skutečně bezplatný poslední ročník

Už v předškolním věku se rozhoduje o životních šancích každého dítěte. Zelení prosazují, aby se rozvoji dětské osobnosti dostalo podpory včas, a to dostupnou a kvalitní předškolní přípravou. Děti, které projdou školkou, mají na základní škole lepší výsledky. Mateřských školek je především ve velkých městech naprostý nedostatek. Odstraněním legislativních bariér chceme podpořit alternativy typu mateřských a rodinných center, firemních školek apod. Stát musí stanovit pravidla (rozvojové programy), více komunikovat se zřizovateli (obcemi) i finančně přispět, aby se síť předškolních zařízení rozrostla. Poslední ročník ve školce musí být skutečně bezplatný, tj. dotovaný státem a nikoliv dotovaný rodiči mladších dětí, jak je tomu nyní.

Škola základ života i v 21. století: otevřená a bez bariér

Základní školy jsou vstupní branou k formování základních poznatků, dovedností, sociálních a kulturních vazeb člověka. Strana zelených bude prosazovat, aby se na základních školách uplatňovaly všechny zmíněné atributy rovnoměrně a za aktivní otevřené spolupráce s rodiči.

Chceme, aby školy sloužily nejen pro výuku žáků, ale zároveň jako společenská, kulturní a vzdělávací centra místních komunit. Budeme proto podporovat intenzivnější spolupráci škol s dalšími partnery – s rodiči, obcemi, spolky a neziskovými organizacemi, podnikateli i mezi sebou navzájem. Podpoříme tyto partnery v jejich nabídkách školám. Připravíme revizi předpisů, které školy zbytečně svazují, například v praktické výuce mimo školu (v terénu, v doteku s praxí a skutečným životem) nebo v aktivitách zaměřených na zdravý životní styl. Navrhujeme zrušení některých zbytečných administrativních úkonů, které zatěžují chod škol.

Učitelé, kteří chtějí pracovat s u nás málo používanými, ale v zahraničí osvědčenými metodami (např. program Začít spolu), by k tomu měli dostat příležitost a podporu. Strana zelených bude prosazovat, aby nejen na soukromých, nýbrž i na veřejných základních školách byla pestrá nabídka výukových programů, včetně alternativních. Chceme posílit zaměření na rozvoj projektového a kritického myšlení, propojování souvislostí a komunikační dovednosti.

Zelení budou prosazovat rychlou digitalizaci českého školství na všech úrovních se zapojením veřejných i soukromých prostředků a uplatnění nejlepších zahraničních zkušeností. Příjímácké zkoušky na střední školu by neměly znamenat rezignaci na alternativní programy na druhém stupni. Budeme podporovat vzájemnou spolupráci škol a rodičů.

Chceme, aby domácí vzdělávání bylo při splnění stanovených podmínek rovnocenné vzdělávání ve škole. Hlavní odpovědnost za domácí vzdělávání svých dětí přitom mají nést rodiče, nikoliv škola. Když přicházejí populačně slabé ročníky, klesá počet žáků ve třídách. Nesmí to být dů-

vodem k propouštění učitelů nebo zavírání škol. Podpora sítě venkovských škol je důležitá nejen pro vzdělávání, ale i pro život místních lidí a rozvoj venkova.

Současná struktura středního školství se musí přizpůsobit potřebám trhu práce i demografickému vývoji na straně jedné a očekávání studentů, zejména v souvislosti s jejich navazujícím studiem, na straně druhé. Střední odborné školy musí do budoucna dostat příležitost proměnit svoji původní roli. V otázce víceletých gymnázií bude Strana zelených vzhledem k jejich neúměrnému nárůstu podporovat stanovení limitů, které umožní zachovat na základních školách optimální strukturu a prostředí pro odpovídající kvalitu vzdělávání.

Strana zelených podporuje realizaci tzv. státní maturity v takovém termínu, který zaručí její bezpečný průběh. Pokud bude kvalitně připravena, zlepší výchozí situaci pro mladé lidi. Těm, kteří se rozhodují o svém dalším životním směřování, dá státní maturita odpovídající váhu jejich vzdělání v domácím i mezinárodním srovnání. Zelení budou prosazovat kroky, které umožní, aby se státní maturity staly vstupenkou na vysokou školu.

Vysoké školy: stát musí vytvářet podmínky pro růst a kvalitu, nikoliv posilovat svůj vliv

Vysoké školy se ocitly po letech rozvoje na rozcestí. Stát nedokázal vytvořit podmínky pro to, aby mohly plnit, co od nich společnost v 21. století očekává. Nyní především potřebují, aby stát pomohl se zvýšením kvality vzdělávacích programů, umožnil diverzifikaci vysokých škol co do financování, kvality, společenské poptávky a potřebnosti na jedné straně i vazeb na trh práce a na firmy, které mohou využít výsledky výzkumu, na straně druhé.

Univerzity musí vytvářet místo pro vědecké bádání a poznání, poskytnout aktivním studentům dobré, užitečné a zajímavé vzdělání. Kvalitu zvýší restrukturalizace vysokých škol a jejich rozrůznění tak, aby si každá našla své místo. Finanční podporu jednotlivých oborů nelze odvozovat pouze od jejich materiální náročnosti, bylo by to nespravedlivé vůči důležitým humanitním oborům. Budeme usilovat o navýšení podpory pro mladé vědce a stáže na zahraničních univerzitách.

Strana zelených prosazuje zavedení a následné několikaleté ověření systémové finanční podpory vysokoškolských studentů formou grantů, stipendií, výhodného spoření a půjček. Bez odstranění sociálních nerovností v přístupu k vysokoškolskému vzdělání nelze o zavedení školního dle našeho názoru ani uvažovat.

Strana zelených bude prosazovat takové změny v terciárním vzdělávání, které zachovají vysokým školám akademické svobody, povedou k posílení jejich autonomie i odpovědnosti, ke zdůraznění vazby na kvalitu a k zohlednění rozmanitosti disciplín, přístupů a specifických rolí jednotlivých institucí tohoto sektoru.

Sport je součástí moderní kultury i zdravého životního stylu

Stát nemá za úkol sport řídit. Jeho úkolem je vytvářet podmínky pro úspěšný rozvoj sportu jakožto kulturního a společenského fenoménu i nástroje k podpoře zdravého životního stylu. Podpora rekreačního a výkonnostního sportu je efektivní formou prevence civilizačních nemocí pro všechny věkové kategorie. Proto zelení podporují investice do dostupnosti regionálních a lokálních veřejných sportovišť všeho druhu.

Strana zelených prosazuje vytvoření nové Státní politiky pro podporu sportu, která by nastavila jasné priority a vymezila možné způsoby podpory. Zaměřit by se měla na práci s talentovanou mládeží, a to systémovým propojením programů pro nejmladší širokou skupinu dětí až po talentované sportovce s mezinárodními ambicemi. Stejně tak je nutné zefektivnit spolupráci jednotlivých sportovních svazů, resortních sportovních center a dalších organizací (ČOV apod.).

Strana zelených bude prosazovat diferenciaci jednotlivých sportovních odvětví, a to jak z hlediska popularity, historie, olympijských sportů i z hlediska ekonomického potenciálu. Trvalým problémem je absence státní strategie rozvoje sportovní infrastruktury, která nahrává neprůhlednému financování. Její parametry je třeba nastavit dle jednotlivých sportů, členské základny a regionů.

Zelení jsou přesvědčeni, že státní podporu velkých sportovních akcí v ČR je nutné zvažovat přísně a podle předem daných kritérií, tj. nejen ekonomických, kulturních, ale i environmentálních. Negativní zkušenosti s mistrovstvím světa v Liberci i s pražským magistrátem zamlčovanými riziky Olympiády v Praze jsou alarmující. Velké sportovní akce si státní podporu zaslouží pouze tehdy, pokud uvedená přísná kritéria splní. Pak mohou být ekonomicky přínosné pro sport jako celek, region i státní rozpočet, včetně motivace sportovců, posílení vztahu občanů ke sportu a zdravému životnímu stylu.

Zelení podporují „čistý“ sport, bez jakýchkoli forem dopingu. Vandalství a násilí nepatří ani do ulic, ani do hledišť stadionů.

4.2 Kultura je podmínkou kvalitního života

Kultura je naše bohatství i důležitá součást kvality života, zdroj tvořivosti a inovací. Nesouhlasíme s názorem, že kultura se má zaplatit sama nebo že mezi dobrým a špatným v kultuře má vybírat trh. Kulturní politikou musí stát sledovat dva cíle: ochranu kulturního bohatství a podporu a rozvíjení živého umění. Právě to se stane národním kulturním dědictvím zítřka. Stejně tak je důležité umožnit občanům, aby ke kvalitní kultuře měli přístup.

Proto musí stát podporovat nejen památkovou péči a tradiční instituce, ale zároveň i živé současné umění z oblasti literatury, divadla, filmu, hudby, tance atd. Místo v grantových řízeních musí patřit i knihovnám, provozovatelům památek i vzdělávacím projektům, nekomerčním festivalům a divadlům, kulturním časopisům. Jsou to instituce, které uchovávají a zprostředkovávají naše kulturní bohatství.

Kultura však má dnes velký význam i pro ekonomiku. Oblast kultury dokáže vytvořit tisíce pracovních míst, přitom neznehodnocuje životní prostředí. Moderní šetrná společnost proto investuje do kultury. Jsou to prostředky, které se vrátí.

Stát by proto měl vytvořit také podmínky, které by usnadnily zejména malým a středním podnikatelům přispívat na kulturu formou darů. Sbírkový a dary jsou i dnes základem celé řady projektů. Česká kultura od počátku 19. století vyrůstá odzdoła, od lidí, kterým na ní osobně záleželo. O osobní přístup ke kultuře jde i dnes. Proto je důležité najít nové formy vícezdrojového financování.

Transparentní a větší podpora

Stát dosud stále preferuje podporu velkých příspěvkových organizací. Chybí však peníze na programy, které by podporovaly nestátní kulturu. Zelení proto předloží návrh zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře, který zajistí jejich kontrolu a transparentnost. Zároveň jim ale

poskytne více suverenity pro odbornou práci i pro získávání dalších finančních zdrojů.

Strana zelených bude prosazovat, aby podpora ministerstva kultury nestátnímu sektoru narůstala. Podpora státu musí probíhat výhradně prostřednictvím transparentních, celonárodních soutěží. V nich budou vybrány nejlepší projekty podle konkrétních pravidel a expertního posouzení. Mechanismus soutěží bude bránit protekci a klientelismu.

Zelení budou prosazovat vznik nových vzdělávacích programů. Ty posílí návštěvnost kvalitních divadelních, výtvarných, literárních, filmových a dalších představení a pomohou oslovit širší, zejména mladé publikum. Programy se zaměří jak na hodnoty z oblasti kulturního dědictví, tak na živé umění. Zvláštní zřetel pak obrátí k posilování společenského respektu k tvůrčí činnosti.

Vadí nám nepřiměřené zákonné finanční nároky (poplatky) autorských organizací (např. OSA), které se vztahují i na vystoupení těch umělců, kteří nejsou jejich členy. Omezují tak živost a nezávislost kultury vznikající spontánní iniciativou jednotlivců.

Fondy na podporu kultury

Strana zelených bude prosazovat oddlužení Státního fondu kultury a bude pro něj hledat nové zdroje. A to například důsledným vykonáváním autorských práv, která má Fond ve správě a která v budoucnu získá. Zelení navrhnou opětovné vyhlášení každoročních výběrových řízení na podporu kulturních projektů z fondu.

Státní fond kinematografie je jedinou institucí, která u nás podporuje film. Prostředky, které rozdělujeme, rozšíříme třemi kroky. Chceme zvýšit odvody ze vstupenek do kina. Za druhé bude fond nadále dostávat pevný podíl ze zisku z reklamy v televizích. Vedle přímé finanční podpory

filmových projektů chceme prosadit také dlouhodobější sofistikovanější způsoby nepřímé podpory: daňové pobídky a odpisy, které úspěšně používá řada okolních zemích

Přísná ochrana památek

Historické kulturní památky jsou jednou z nejcennějších hodnot naší země, utvářejí její podobu, rámec pro život místních lidí a zdroj příjmů z turistiky. Platný zákon na ochranu památek z 80. let minulého století už nevyhovuje. Navrhujeme proto daňové zvýhodnění majitelů veřejně přístupných památkových objektů, výrazné zpřísnění finančních postihů za nedodržení nového památkového zákona. Zjednodušíme účast občanů v řízeních a zpřísníme vydávání stavebních povolení v památkových rezervacích.

4.3. Zdraví

Odborníci odhadují, že zdravotnictví ovlivňuje náš zdravotní stav pouze z 15–20%. Ostatní záleží na dalších faktorech, především životosprávě a kvalitě životního prostředí. Sázíme proto hlavně na prevenci a podporu zdravého životního stylu v čistém prostředí.

Zdravý životní styl

Zdravý životní styl je víc než jen zodpovědná životospráva. Součástí zdravotního stylu je nejen fyzický pohyb, zdravá strava a omezení návykových látek (kouření, alkohol, psychofarmaka), ale také trvalá duševní aktivita a účast na společenském životě s ostatními lidmi. Pokud jde o fyzický pohyb, měly by investice směřovat do veřejně přístupných a finančně dostupných sportovišť pro všechny, zejména pro mládež, spíše než do megalomanských podniků vrcholového sportu, na němž se většina lidí podílí jen v roli pasivních diváků.

Zelení usilují o kvalitní a bezpečné potraviny, čistou vodu i ovzduší a snižování hluku. Chceme tím dosáhnout trvalého zlepšení zdravotního stavu obyvatel a úspor veřejných rozpočtů. Navrhujeme vypracování aktuální koncepce ochrany a podpory veřejného zdraví a zajištění potřebné mezioborové spolupráce v této problematice. Postavíme se proti rušení veřejných institucí působících v ochraně veřejného zdraví. Budeme podporovat průběžné sledování a vyhodnocování vlivů životního prostředí na zdraví obyvatel a prosazovat opatření, která promítnou výsledky sledování do praktické zdravotní politiky.

Posílení zdravotní prevence

Sázíme však především na prevenci a zdravý životní styl v čistém prostředí. Ilustrujícím příkladem může být otázka kouření. To u nás každý den zabíjí více než 50 lidí. Léčba nemocí z kouření nás stojí kolem

20 miliard korun ročně. Zelení proto podporují ochranu nekuřáků před pasivním kouřením, prosazují zákaz kouření v restauracích a jídelnách. Ušetříme tak nejen lidské životy, ale mnoho miliard korun ročně vynakládaných na léčbu nemocí z kouření. Podpoříme proto zvýšení zdanění tabáku a regulace obsažené v úmluvách o tabáku.

Zelení budou prosazovat programy aktivního vyhledávání onemocnění v počátečním stadiu. Posílíme také nabídku preventivní prohlídek. V rámci výchovy ke zdraví bude Strana zelených podporovat šíření znalostí o základních projevech nemocí a doporučených postupech samovyšetřování a sebepěče. Ve školách by se tématu zdraví mělo dostat mnohem větší pozornosti. Podpora zdraví pro dospívající by měla být zaměřena na zdravý životní styl, prevenci nechtěného těhotenství, prevenci přenosných chorob včetně HIV/AIDS, a v neposledku pak předcházení úrazům.

Více využívat by se mělo například online aplikace pro sebediagnostiku, či osobní péče v domácím prostředí pacienta. Musíme rozšiřovat znalosti zásad poskytování první pomoci, standardů zdravotní péče, informace objektivního typu (žebříčky zdravotnických zařízení) i subjektivního (čeho si má pacient ve zdravotnickém zařízení s ohledem na kvalitu péče všimnout) hodnocení kvality péče a znalost uznávaných metod komplexní/alternativní medicíny.

Domníváme se, že je třeba dohlížet, aby zdravotní pojišťovny dostatečně a efektivně využívaly fondy na financování preventivních programů. Pokud ne, mělo by to být kvalifikováno jako vážné porušení jejich kázně.

Protidrogová prevence

Zelení se zasadí o legislativní rozlišení drog podle zdravotních a sociálních rizik – nikoli politických předsudků, ale podle odborných studií a faktů.

Chceme podporovat primární, sekundární i terciární prevenci s cílem

chránit společnost, především děti a mládež. Proto chceme novelizovat také zákon o ochraně před návykovými látkami. Formou osvěty chceme podporovat zodpovědný přístup k legálním drogám. Tvrdé tresty a represivní opatření chceme zaměřit především na organizovaný zločin a dealery tvrdých drog. Budeme proto usilovat o ratifikaci Úmluvy OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, která zlepšuje mezinárodní koordinaci a právní postihy proti organizovanému zločinu a která pomůže zamezit příliv drog do České republiky.

Jsme pro dekriminální konopných drog. Budeme se zasazovat o omezení kouření a alkoholismu. Jsme pro zákaz kouření v restauracích i na frekventovaných veřejných prostranstvích.

Budeme usilovat o lepší finanční podporu neziskových organizací působících v oblasti protidrogové prevence. Víceletá podpora by měla umožnit stabilnější financování dlouhodobých programů, zároveň by však neměla vyloučit možnost vytváření nových inovativních projektů

Zdravotnictví

Každý z nás se – i při sebelepší prevenci – čas od času ocitne v nemocnici nebo v ordinaci. Proto potřebujeme účinné, kvalitní a přívětivé zdravotnictví, které přitom nezruinuje náš společný rozpočet. Pro prevenci nemocí je také důležitý přístup lékařů k pacientům. Musí nejen léčit, ale také radit, jak onemocněním předcházet.

Strana zelených usiluje o to, aby se udrželo a dále rozvíjelo moderní, efektivní a solidární zdravotnictví jako veřejná služba dostupná každému. Kvalitní zdravotní péče musí být garantována všem; nikomu nemůže být odepřen typ péče, který potřebuje, jen z ekonomických důvodů. Tento garantovaný systém zdravotní péče vychází z principu povinné solidarity financované z veřejných zdrojů a je založen na zákonném pojištění. Pacient si může připlatit za nadstandardní služby. Za nadstandard však nepovažujeme žádnou formu zdravotní péče jako takové, ale jen zvýšené pohodlí pacienta nebo zákroky, jež nejsou lékařsky indikovány.

Prosazujeme jasné legislativní zakotvení odborných a finančních vztahů v trojúhelníku, který tvoří poskytovatel zdravotní péče, pacient a zdravotní pojišťovna. Chceme, aby si lidé mohli svobodně vybírat z veřejných a soukromých zdravotnických zařízení i mezi jednotlivými pojišťovnami.

Strana zelených usiluje o to, aby se udrželo a dále rozvíjelo moderní, efektivní a solidární zdravotnictví jako veřejná služba dostupná každému. Kvalitní zdravotní péče musí být garantována všem; nikomu nemůže být odepřen typ péče, který potřebuje, jen z ekonomických důvodů. Pacient si může připlatit za nadstandardní služby, ale za nadstandard nepovažujeme žádnou formu zdravotní péče jako takové, ale jen zvýšené pohodlí nebo zákroky, jež nejsou lékařsky indikovány. Chceme, aby si lidé mohli svobodně vybírat z veřejných a soukromých zdravotnických zařízení i mezi jednotlivými pojišťovnami.

Prosadíme rovnoprávné postavení zdravotnických zařízení bez ohledu na jejich vlastnictví a právní formu – navrhneme nahradit tzv. zákon o neziskových nemocnicích novým, v prostředí EU standardním zákonem o neziskových organizacích. Nepodporujeme privatizaci veřejných zdravotních pojišťoven.

Podmínkou pro fungující konkurenční prostředí ve zdravotnictví je pluralita vlastníků zdravotnických zařízení a zdravotních pojišťoven. Pro zamezení vzniku škodlivých monopolů považujeme za nezbytné neumožňovat vzájemné vlastnické propojení zdravotních pojišťoven, zdravotnických zařízení, lékáren, distributorů léčiv a zdravotnického materiálu.

Vztah lékařů a farmaceutických firem

Dostatečné množství zdokumentovaných kauz usvědčuje některé zástupce farmaceutických firem a některé lékaře z oboustranně výhodného obchodování se zdravými pacienty. Firma má zajištěn odbyt svých léků, lékař získává např. dovolenou v exotické zemi, pacient konzumuje nevhodné léky a v konečném důsledku dochází k plýtvání s prostředky získanými ze zdravotního pojištění.

Potřebujeme proto jasnější pravidla vztahu firem a lékařů/lékařek. Všechny smlouvy musí být písemné - v souladu s Obchodním zákoníkem a Zákonem o veřejných zakázkách - a zveřejněné na internetových stránkách zdravotnického zařízení. Pokud je lékař zaměstnancem, musí ve vztahu s firmou figurovat zdravotnické zařízení; s firmami musí jednat jen pověření lékaři.

Sponzorování nesmí být žádným způsobem podmiňováno ani předepisováním léků, léčebných prostředků nebo zdravotních pomůcek, ani ovlivňováním léčebné praxe, klinických studií, pozitivních listů, výuky, publikační činnosti apod.

Pokud firma hodlá poskytnout sponzorský dar, považujeme za transparentní a správné, aby jej poukázala k tomu účelu zřízené nezávislé nadaci. Nadace dar, na základě transparentního výběrového řízení, přerozdělí lékařům, odborným společnostem nebo zdravotnickým zařízením. Navrhneme takové legislativní změny, aby farmaceutické firmy (resp. dodavatelé léčebných prostředků, zdravotních pomůcek, apod.) musely ze zákona své dary zveřejňovat v nově zřízeném a veřejně přístupném centrálním registru.

Vedle dovolených prezentovaných jako kongresy je korupce lékařů maskována též fingovanými studii účinnosti léků. Zadání takové studie proto musí obsahovat přesvědčivé zdůvodnění jejího účelu a způsob realizace. Studii musí být možné zadat jen prostřednictvím Státního ústavu pro kontrolu léčiv a musí o ní být informovány smluvní zdravotní pojišťovny. Podmínkou zařazení pacienta do studie je jeho písemný souhlas.

Standardy zdravotní péče

Zelení prosazují, aby stát ve spolupráci s kraji koncepčně vytvořil decentralizovanou síť páteřních neziskových zdravotnických zařízení ve veřejném vlastnictví, jež budou poskytovat kvalitní péči v povinném rozsahu podle závazných léčebných standardů. Budeme prosazovat zavedení standardů zdravotní péče zákonem nebo vyhláškou, jejich průběžnou aktualizaci a plné hrazení standardní péče ze zdravotního pojištění. Tyto

odborné léčebné standardy se nedotknou práva pacientů na zdravotní péči v souladu s poznáními lékařské vědy a budou určeny na úrovni vědeckého poznání. Metody a léčebné postupy, které stát do odborných léčebných standardů zařadí, musí být vybírány podle konkrétních a měřitelných odborných kritérií na principech vysoké kvality a medicíny založené na důkazech. Jejich tvorbou se musí zabývat odborné lékařské společnosti, lékařská komora a poskytovatelé zdravotní péče, tak jak je tomu v zahraničí. Celý proces tvorby závazných léčebných standardů by měl být řízen a kontrolován nezávislou, odborně erudovanou a státem zřízenou institucí a proces jejich vzniku by měl být definovaný a plně využívající evropské spolupráce.

Naším cílem je stabilizace růstu výdajů systému zdravotního pojištění v souladu s úrovní růstu mezd. Zelení však považují za nezbytné, aby byly nastaveny sociálně citlivé regulační mechanismy, které v praxi povedou ke snížení nadužívání či zneužívání služeb solidárního zdravotnictví. Budeme prosazovat využití takto ušetřených prostředků k zavedení a podpoře preventivních programů (podpory zdraví pro dospívající se zaměřením na zdravý životní styl, prevenci nechtěného těhotenství či pohlavně přenosných chorob včetně HIV/AIDS atd.).

Digitalizace

Digitální administrace ve zdravotnictví umožňuje zdravotnickým profesionálům věnovat více času pacientům a zároveň činí poskytování péče přehlednějším jak pro pacienta, tak pro management poskytovatelů i plátců péče. Digitální kontrola procesu poskytování diagnostické i léčebné péče spolu s aplikacemi pro podporu klinického rozhodování vedou k bezpečnější a kvalitnější péči pro pacienta a efektivnější alokaci prostředků veřejného zdravotního pojištění ve prospěch skutečně potřebných. V této souvislosti hodláme ve spolupráci s úřadem pro ochranu osobních údajů prosadit zákon o elektronické zdravotnické dokumentaci.

Léková politika – rozumné zacházení s léčivý

Cílem lékové politiky Zelených je zajistit dostupnost účinných, kvalitních a bezpečných léčiv a zdravotnického materiálu pro celou populaci za přijatelnou cenu a za sociálně přijatelných podmínek. Z toho vychází i nastavování regulací a motivací, které je třeba vnímat komplexně a musí obsahovat nejen regulaci cen pro veřejné prostředky, ale také kontrolu účelnosti předepisování, měření nákladové efektivity vynaložených prostředků a opatření k zajištění co největší bezpečnosti uživatelům. Je nezbytné, aby spoluúčast pacientů na léčích a zdravotnických prostředcích byla srozumitelně definována a pro regulaci cen a stanovování úhrad z veřejných prostředků skutečně uplatňována zcela transparentní pravidla stanovená zákonem. Výše úhrady léčiv se stejnou účinnou látkou má být stanovována na principu shodné úhrady za definovanou denní dávku léčiva. Strana zelených souhlasí se zavedením minimálního paušálního poplatku za recept, který bude příjmem zdravotní pojišťovny.

Úloha a práva pacientů

Strana zelených chce, aby se stát na zdravotní péči díval zejména očima pacientů. Prosazujeme důslednější ochranu jejich důstojnosti a práv, posun od paternalistického pojetí k partnerskému. Pacient musí být ve zdravotnictví 21. století tím, kdo má zásadní slovo při rozhodování, a ne jen pasivním „předmětem“ léčby.

Zasadíme se o rozšíření pravomocí organizací a sdružení pacientů. Konkrétně budeme prosazovat a posilovat účast patientských organizací při dohodovacích řízeních o ceně léčiv, úhradách a vytváření standardů zdravotní péče. Prosazujeme zmíněnou digitální transformaci zdravotnictví. Pomůže mimo jiné, aby pacienti měli lepší přístup k informacím.

Informace pacientům umožní stát se partnerem lékařů a sester při péči o své zdraví. Chceme, aby stát připravoval pravidelně publikované a snadno přístupné žebříčky kvality různých zdravotnických zařízení

a zdravotních pojišťoven i jimi poskytovaných služeb (s jednotnou metodikou). Každý má právo si zvolit takové zařízení, které mu umí nejlépe pomoci, a dobře hospodařící pojišťovnu.

Zelení podporují rozšíření sítě ambulantních a stacionárních hospiců, které poskytují komplexní paliativní péči umírajícím i jejich blízkým. a poskytování těchto služeb v domácím prostředí pacientů (mobilní hospice) tak, aby tato péče pokrývala rovnoměrně území celého státu v souladu s potřebami občanů. Péče o důstojnost lidského života až do posledního okamžiku patří k našim základním hodnotám. Proto odmítáme zavádění euthanasie, práva na dobrovolné ukončení života nevléčitelně nemocného, do našeho právního řádu.

Přátelštější porodnictví

Těhotenství, porod a doba po něm jsou zásadní pro další život a vývoj dítěte. Zasadíme se o příjemnější porodnická zařízení, pokud jde o přístup lékařů a sester k budoucím maminkám a tatínkům či z hlediska intimity prostředí, které by se mělo co nejvíce podobat domovu a nikoli nemocnici. Postavíme se proti rušení malých porodnic a za zřízení samostatných porodních domů se zaručenou kvalitou porodní péče, které v jiných zemích vykazují výborné výsledky.

Strana zelených respektuje právo matky i novorozence na co nejpřirozenější porod. Chceme v souladu s rozšířenou evropskou praxí, aby porody mimo nemocnice byly běžně možné a pojišťovny je proplácely. Chceme umožnit alternativní přístup vždy, když si to žena přeje a zdravotní stav matky i dítěte to umožňuje.

Chceme ustavit expertní skupinu, která navrhne reformu systému porodnické péče, složenou ze zástupců ministerstva zdravotnictví, parlamentu, lékařů, poskytovatelů i příjemců porodnické péče – včetně porodních asistentek, klientských občanských iniciativ a dalších expertů. Budeme iniciovat diskusi o potřebných změnách ve výuce na lékařských fakultách.

Právo volby při očkování

Očkování má nepopiratelný význam pro udržování zdravotního stavu populace, to však nemůže vést ke kriminalizaci rodičů, kteří například chtějí sami zvolit nejvhodnější dobu očkování pro své dítě. I v případě očkování musí existovat rozumná možnost volby.

Alternativní medicína

Zelení podporují změnu ve vnímání komplementární medicíny: alternativních metod, které mohou konvenční péči o zdraví doplňovat. Některé metody odvozené z jógy, právě tak jako akupunktura, akupresura nebo čínská medicína, případně i tradiční fytoterapie nebo homeopatie, jsou přínosem pro zdraví.

Zelení navrhují komplementární metody, u nichž panuje shoda o pozitivním účinku na lidské zdraví, hradit ze zdravotnického připojištění. Zelení navrhnou certifikaci poskytovatelů léčebných či zdravotních podporujících služeb.

4.4 Rodina

Rodinné vztahy procházejí již delší dobu dynamickým vývojem. Formy rodinného soužití jsou mnohem rozmanitější než dříve, mnoho lidí záměrně volí život mimo formalizovaný svazek. Domníváme se, že je na čase, aby stát na tuto situaci uvážlivě reagoval. Cílem rodinné politiky totiž nemá být vytváření společenského tlaku, který nasměruje lidi do tradičních sociálních rolí. Zelení chtějí rodinou politiku, která bude podporovat vytváření dobrého prostředí pro spokojené mezilidské vztahy různých forem, od klasických rodin, přes soužití nesezdaných párů až po registrované partnerství.

Sladování rodinného a pracovního života

Prioritou současné rodinné politiky musí být pomoc při sladování rodiny a práce. Rodina by neměla být překážkou na pracovním trhu a pracovní trh by neměl být překážkou pro rodinu. Stát má podle zelených vytvořit podmínky pro to, aby se rodiče o zplození dítěte nerozhodovali pod hrozbou propadu životního standardu či sociálního postavení. Strana zelených chce systematicky odbourávat bariéry, které znemožňují sladování rodinného a profesního života. Prosazuje, aby stát podporoval pružné a alternativní pracovní režimy (zkrácené úvazky, práce z domova, flexibilní pracovní doba, aj.) pro rodiny s dětmi, rodiny, které se starají se o dlouhodobě nemocné či nemohoucí a podobně.

Navrhujeme zavedení snížených odvodů pro zaměstnavatele a daní pro zkrácené úvazky a jiné flexibilní formy práce i zjednodušení pracovně-právní legislativy vzhledem k těmto formám pracovních režimů. Chceme také zaměstnavatele motivovat k zavádění rovných příležitostí pomocí propagace genderových auditů firem, tak aby se pozornost k genderovým otázkám stala součástí dobré firemní kultury. Také prosazujeme, aby lidé, kteří se sami zaměstnávají – takzvané OSVČ – , měli v péči o rodinu rovné podmínky se zaměstnanci. Pomůže tomu například zavedení institutu ošetřovného, stejně jako u zaměstnanců.

Více školek a dalších zařízení péče o děti

Sladování rodiny s prací brání kritický nedostatek služeb péče o děti do tří let, které reálně umožňují dřívější návrat do práce, a nadměru přísná legislativní či hygienická pravidla pro zakládání alternativních zařízení. Zdaleka nespĺňujeme Evropskou radou doporučenou kapacitu školek (nejméně 90 % dětí) a zařízení péče o děti do tří let (nejméně 33 % dětí). Zelení se zasadí o postupné naplňování těchto doporučení a rozšíření nabídky služeb v této oblasti.

Vedle obnovování klasických jeslí budou zelení podporovat také zařízení menšího, rodinnějšího typu, tzv. miniškoly a mikrojesle (skupiny 5–8 dětí s jednou pečovatelkou/pečovatelem) se státní a obecní finanční podporou. Palčivý je také nedostatek zařízení pro děti od tří let. Proto chceme podpořit alternativy, které řeší nedostatečnou kapacitu mateřských školek – firemní školy, mateřská a rodinná centra, a to především zmírněním nebo odstraněním legislativních bariér pro jejich zřizování a další činnost. Podporujeme pružnost těchto služeb, například možnost péče jen odpoledne nebo jen některé dny v týdnu. V této souvislosti prosazujeme umožnění souběhu čerpání rodičovského příspěvku a návštěvování zařízení péče o dítě. Chceme tak odstranit veškeré zbytečné bariéry, které znemožňují flexibilitu.

Chceme podporovat rozšiřování potřebné kapacity služeb placeného hlídání dětí nerodičovskou osobou například tím, že nebude muset podléhat podmínce pedagogického vzdělání.

Zelení chtějí také dosáhnout zlepšení situace samozivitelek/ů podporou mateřských školek, jeslí a dostatečným a vymahatelným výživným.

Rodičovská dovolená

Zavedení třírychlostní rodičovské dovolené s sebou přineslo řadu problémů, byť principiálně jde o krok správným směrem. Především jsou kratší doby rodičovské dovolené nedosažitelné pro nízkopříjmové skupiny. Zelení proto prosazují reformu současného systému, tak aby umožňoval opravdovou volbu. Lidé s nižšími příjmy musí mít rovněž možnost zvolit si kratší dobu rodičovské dovolené. Dále prosazujeme větší flexibilitu, konkrétně možnost měnit rychlostní stupeň rodičovské dovolené v jejím průběhu a možnost střídání rodičů.

Podporujeme větší zapojení otců do péče o nejmenší děti. Chceme doplnit mateřskou dovolenou o měsíční otcovskou dovolenou po porodu, která tatínkům opravdu umožní začít s rodičovstvím. Podporujeme kvótu pro druhého rodiče, tj. finanční zvýhodnění, pokud se rodiče na významnou dobu vystřídají.

Prosazujeme, aby česká vláda podporovala dobrovolné sbližování rodinných politik členských států EU. Usnadní to život smíšeným manželstvím i lidem, kteří se stěhují z jedné evropské země do druhé.

Při projednávání důchodové reformy podpoříme společný výpočet důchodů u manželů. Zajistí to, aby se vdovy, které strávily velkou část života péčí o děti, nedostávaly na pokraj chudoby. Chceme rovněž, aby se výpočet věku odchodu do důchodu na základě počtu vychovaných dětí vztahoval i na muže.

4.5 Prostředí pro život

Kvalita prostředí, které nás obklopuje, je důležitou součástí kvality života.

Města

Zelení ve sněmovně, ale i v městských a obecních zastupitelstvech podporují rozšiřování veřejné zeleně. Vláda musí více investovat do snížení prašnosti a škodlivých imisí, osvěžení ulic zelení, výstavby kašen a fontánek, parků a biokoridorů, pěších zón či opatření snižujících hluk. Jen v takových městech zůstanou žít rodiny s malými dětmi, budou se v nich dobře cítit senioři i všichni ostatní.

Náš celý domov je krajina

Ochranu krajiny považujeme za důležitý veřejný zájem. Krajina je součástí národního bohatství a přímo či nepřímo na ní závisí naše ekonomická i kulturní úroveň. Chceme chránit i vytvářet pestrou, pěknou kulturní krajinu jako místo ke kvalitnímu životu deseti milionů obyvatel České republiky. Její podoba je zrcadlem našeho života.

Prosazujeme zavedení krajinného plánu jako povinné součásti územního plánu každého města či obce. Chceme, aby česká vláda v EU podporovala – a prosazovala – přesun převážné části zemědělských dotací na péči o krajinu. Chceme i větší důraz na vymezení ploch pro krajinnotvorná, protierozní a protipovodňová opatření v komplexních pozemkových úpravách (KPÚ) a jejich urychlení. Chceme, aby proběhly během 20 let všude tam, kde je to účelné.

Dále chceme okamžitě zastavit rozprodej státní půdy a prověřit její potřebu pro krajinnotvorné a obdobné účely. Chceme připravit rámcový plán dalšího využití půdy ve vlastnictví státu a samospráv k zajištění dů-

ležitých veřejných funkcí.

Navrhujeme podstatné zvýšení příspěvků na opravy kulturních památek na venkově. Budeme prosazovat omezení počtu billboardů v krajině. Zájmy ochrany přírody a krajiny musí být respektovány i při rozvoji alternativních zdrojů energie (např. větrné a solární energetiky). Zasadíme se o zachování květnatých luk a neplodných půd, které jsou posledními útočišti některých ohrožených druhů.

Obce i krajinu často poškozují těžba nerostů a necitlivé umístění elektrického vedení. Strana zelených podporuje omezení nadzemních vedení a jejich postupné převedení pod zem, zachování limitů těžby, které chrání zbývající obce na Mostecku a Chomutovsku před rozšiřováním uhelných dolů. Chceme formální odpis zásob uhlí, které se nacházejí pod domovy místních lidí, a zrušení i rekultivaci nepoužívaných dobývacích prostorů. Budeme prosazovat, aby stát ukončil těžbu uranu v České republice, neotevíral nové uranové doly a zásoby suroviny odepsal.

Investorům opuštěné areály – omezení zástavby krajiny

Podpora pro využívání opuštěných areálů továren (brownfields), bývalých kasáren či zemědělských staveb coby místa pro průmyslovou výstavbu je nedostatečná. Přitom bohužel získávají podporu – a to i státními dotacemi – projekty výstavby průmyslových zón na zelené louce, často na úrodné půdě (a nezdědky dokonce v blízkosti opuštěných, chátrajících areálů, které dál chátrají a hyzdí naši krajinu i města). Podpoříme využití opuštěných průmyslových a zemědělských areálů, kasáren, dolů a obdobných objektů. Dotace na podnikatelské záměry a tvorbu pracovních míst nasměrujeme k likvidaci starých ekologických zátěží a řešení obdobných problémů, které brání využití těchto areálů. Podpoříme lepší využití těchto míst a omezíme tak zástavbu volné krajiny. Proto plánujeme zvýšit poplatky za zástavbu volné půdy v otevřené krajině.

Nekontrolovaná zástavba – sídelní kaše

Krajina kolem obcí a měst se postupně zastavuje do podoby tzv. sídelní kaše, a to často bez potřebné veřejné infrastruktury a služeb. Přicházíme tak o zemědělskou půdu, kdy jí jenom během posledních pěti let ubylo v České republice 115 000 hektarů, což odpovídá rozloze tří českých okresů. Zbytečně narůstá dopravní zátěž, narušuje se vodní režim, krajina ztrácí svoje estetické a kulturní hodnoty, prostupnost a rekreační potenciál pro obyvatele měst. Zelení považují za nutné tento suburbaizační proces, na který doplácí nejen příroda a krajina, ale ekonomicky celá společnost, začít účinněji regulovat. Klíčovým nástrojem ochrany území je územní plánování. Zelení předloží úpravy stavebního zákona, které umožní přísnější regulaci nezastavěné půdy, budeme prosazovat nový návrh zákona na ochranu půdy – zemědělského půdního fondu i půdy jako složky životního prostředí, který jsme připravili a projednali ve vládě. V praxi budeme prosazovat takové rozvojové strategie měst, které se zaměří na přednostní využití brownfields pro další zástavbu a zlepšování kvality života ve městech, včetně dostatku zeleně a zelených veřejných prostranství. Dlouhodobě vidíme jako účelné integrovat poplatky za odnětí zemědělské i lesní půdy do jednoho odvodu za využívání prostoru diferencovaně podle jeho významu pro stabilitu krajiny a ochranu životního prostředí.

Zdravý vzduch

Zdraví škodlivých látek ve městech a obcích v posledních letech opět rychle přibývá. Zelení prosazují, aby Státní fond dopravní infrastruktury přednostně – a podstatně více než doposud – investoval do silničních obchvatů, lepší veřejné dopravy a dalších opatření. Chceme, aby stát pomáhal radnicím s know-how o úspěšných programech ze zahraničí: zavedením mytného za vjezd do center měst či vytvářením nízkoemisních

zón, kam mohou pouze auta splňující přísná kritéria. Strana zelených prosazuje státní dotace pro výměnu kotlů za nové, které zaručí čistší spalování a umožní domácnostem přechod na ušlechtlejší paliva.

Zelení dále prosazují nový zákon o ochraně ovzduší, který bude účinně bránit spalování odpadu v domácích kamnech, sníží emise z velkých továren i znečištění z dopravy v centrech měst a obcí. Umožní tak kvalitu ovzduší, kterou rodinám garantuje evropská legislativa.

Čistá voda

Řeky, potoky a rybníky patří neodmyslitelně k české krajině. V minulosti utrpěly napřimováním toků a opevňováním břehů, velkoplošným odvodňováním pozemků či intenzifikací chovu ryb. Přibylo migračních překážek i znečištění vod. Vymizely některé druhy ryb, včetně lososa, který se však díky znovuvysazení začíná v posledních letech vracet. Z krajiny se ztratily drobné mokřady a vodní plochy. Zhoršila se i kvalita některých zdrojů pitné vody. V řekách či nádržích se nedá koupat kvůli sinicím. Mnohé toky nedávají sportovním rybářům šance k vyžití. Provedené úpravy měly i další nežádoucí účinky: narušení režimu odtoku vody z krajiny, jeho zrychlení a zvýšení ničivosti povodní. Prosadili jsme Operační program životní prostředí a situace se v některých ohledech začala zlepšovat, výsledky jsou ale zatím nedostatečné.

Chceme vodu k pití, rekreaci a ke koupání. Navrhujeme zpřísnění legislativních a dotačních pravidel, která zajistí ochranu vod před splachy z polí. I nadále budeme podporovat masivní investice do nových či lepších čističek odpadních vod. Plnění evropských závazků v čištění odpadních vod ve velkých obcích a městech je pro nás samozřejmostí. Ale chceme pomáhat i menším vesnicím a samotám, aby mohly vyčištěnou vodu co nejdříve vracet do krajiny. Budeme podporovat snižování fosforu a dusíku v povrchových vodách i vhodné hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Ochrana proti povodním

Prosazujeme účinnější protipovodňovou ochranu. K tomu je nutné především zvyšovat schopnost, se kterou krajina dovede vodu zadržovat. Celková délka českých toků se v minulém století zkrátila o třetinu. V mnoha krajích je stále nedostatek rybníků, rybníčků a mokřadů, které pomáhají zadržovat vodu v krajině. Musíme obnovit meandrující toky, mokřady či rybníky a vytvářet v říčních nivách louky a lužní lesy, kam se bezpečně může rozlévat voda, aniž by nadělala škody.

I přes velmi špatné a draze zaplacené zkušenosti z povodní v posledních letech pokračuje nevhodné zastavování údolních niv i snaha o řešení protipovodňové ochrany a očekávaného sucha převážně pomocí velkých nádrží a nevhodných způsobů úprav toků. Chybí podmínky pro účinnější řešení vlastnických vztahů při revitalizacích vodních toků a jejich niv, nevhodná legislativní úprava nepodporuje přirozené rozlivy povodní do nezastavěných území.

Chceme napravit tuto nechtěná dědictví minulosti. Prosazujeme účinnější, přírodě blízké způsoby protipovodňové ochrany, které zároveň vytváří lepší podmínky pro rekreační využití říční krajiny včetně sportovního rybaření. K tomu je nutné především zvyšovat schopnost krajiny zadržet vodu a napravit negativní důsledky dřívějších nevhodných úprav. Chceme obnovit vodohospodářské i ekologické funkce drobných vodních toků i jejich niv, nádrží a mokřadů.

Tím rozumíme zejména odsazování hrází dále od toků, využití nezastavěných niv k přirozeným rozlivům povodní a zmírňování či odstraňování technického charakteru koryta mimo zástavbu (včetně jejich odtrubňování) a jejich přiblížení původnímu meandrování nebo větvení. Vytvoříme legislativní a systémové podmínky pro umožnění a využití přirozených obnovných procesů řek jako významného neinvestičního opatření. Podpoříme obnovu lučních a lesních porostů v nivách. Cestu vidíme i v novele zákona o vodách, která musí umožnit snadnější řešení a odbourat existující bariéry bránící revitalizacím. Podporujeme stavby funkčních rybích přechodů a chceme řešit problematiku dělení průto-

ků na vodních elektrárnách. Podpoříme podstatné zvýšení prostředků na výše uvedená opatření, například zrušením investic do megalomanských staveb, včetně jezů na Labi a kanálu Dunaj-Odra-Labe a adresnějším zaměřením Operačního programu životního prostředí. Pro veřejné správce toků tak vytvoříme státní zakázku, která zlepší vodní režim v povodích a přinese střednědobě i nová smysluplná pracovní místa.

Naše řeky a potoky se prostě musí znovu stát tepnami naší krajiny a ne pouze kanalizačními stokami odvádějícími neúčelně vodu z území. To platí dvojnásob v souvislosti s klimatickými změnami.

Zdravé lesy

Lesy pokrývající třetinu území státu jsou klíčové pro ekologickou stabilitu celé krajiny a jsou naším národním bohatstvím. Hlavním problémem je převaha porostů s nevhodnou, přírodě vzdálenou druhovou, věkovou i prostorovou skladbou a nízkou ekologickou stabilitou, projevující se mj. malou odolností vůči různým nepříznivým vlivům (vítr, hmyz, kyselé deště, imise). Stabilita lesů byla dále oslabena rozsáhlými holosečemi s následnou většinou výsadbou smrku a borovice. To vše má špatný vliv i na stav lesních půd a odtokové poměry. Situaci navíc zhoršují stále příliš vysoké stavy spárkaté zvěře. Její několikanásobně vyšší počty již po několik desetiletí brání přirozenému návratu jedle a listnáčů i levně a přitom přirozené obnově lesa.

Chceme zvýšit podíl přirozené druhové skladby lesů i jejich prostorové rozrůzněnosti a podíl přírodě blízkých obnovních a pěstebních postupů, zachovat a stabilizovat drobné přírodní prvky v lesích (přírodní toky, prameniště a studánky, luční enklávy, doupné stromy, apod.) a podporovat další mimoprodukční funkce lesů, včetně udržitelných forem turismu.

Budeme prosazovat přírodě blízké hospodaření v lesích zapojením státních lesů do prestižního systému certifikace lesů (FSC – Forest Stewardship Council) a produkce dříví přednostně v lesích chráněných krajinných oblastí.

Všechny lesy ve zvláště chráněných územích (v případě chráněných krajinných oblastí jejich I. a II. zóny) chceme zařadit do kategorie lesů zvláštního určení s režimem zapracovaným do oblastních plánů rozvoje lesů a závazných ustanovení lesních hospodářských plánů a osnov.

Budeme podporovat výraznější odstupňování míry finančních podpor podle míry omezení klasického hospodaření v lesích a prosazovat obnovu lesa pomocí přirozených melioračních a zpevňujících dřevin (listnáče přirozené skladby a jedle) tak, aby v nejbližších letech postupně dosáhlo v obnovovaných lesních porostech jejich zastoupení alespoň 50 %.

Budeme podporovat zařazování vybraných částí lesa v přírodně cenných územích do bezzásahového režimu pro ochranu biologické rozmanitosti, vědecké účely (studium adaptací lesa na klimatickou změnu) a turismus. Podle jejich statutu se budeme zasazovat o jejich přístupnost veřejnosti. Chceme snížit toleranci k nezákonným těžbám (např. velkým holosečím) a jinému poškozování lesa. Budeme podporovat podstatně větší rozšíření šetrného výběrného a podrostního způsobu hospodaření.

V návaznosti na schválený Národní lesnický program II budeme nadále podporovat změnu mysliveckého zákona a jeho prováděcích vyhlášek ve prospěch postupného zajišťování rovnováhy mezi lesními ekosystémy a stavy zvěře v přírodě.

Budeme podporovat větší využívání dříví jako domácí obnovitelné suroviny v tuzemském průmyslu a stavebnictví oproti jeho vývozu.

Chceme změnit překonaný koncept lesního hospodaření, které má kořeny v sociálně-ekonomických podmínkách 19. století. Les je nenahraditelný pro ochranu biodiverzity, ekologické stability krajiny, včetně vodního režimu, jako zdroj ekologicky neškodného a obnovitelného materiálu a v neposlední řadě jako prostor pro relaxaci a rekreaci lidí. Změníme zadání pro Státní lesy tak, aby byly obhospodařovány lesníky ve prospěch lesů a příjmů státu a bez otevřené či skryté privatizace či jejich tunelování. V intencích toho připravíme nové zadání vlády na obhospodařování lesů ve státním majetku. S výjimkou dílčích úprav hranic nepovažujeme za smysluplné uvažovat o masivní privatizaci státních lesů, a proto ji nepodporujeme.

Chráněná území: ano – i s náhradami za újmu

I přes celkově neuspokojivý stav přírodního prostředí v ČR je u nás převážná část přírodně hodnotných území chráněna. Chybí vyhlásit některé chráněné krajinné oblasti (CHKO) a zajistit vytvoření ucelené soustavy evropsky významných chráněných území Natura 2000.

Národní parky a chráněné krajinné oblasti pokrývají 15% území státu a jsou zpravidla lokalizovány do hospodářsky okrajových částí státu. Podpoříme obnovu a zkvalitnění celkové infrastruktury všech dotčených obcí z evropských operačních programů bonifikováním jejich projektů. Zavedeme transparentní a efektivní systém vyplácení náhrad za ekonomickou újmu způsobenou z titulu ochrany přírody. Založíme podpůrné programy pro obce v chráněných územích. Jde nám totiž o vyvážení zájmu na ochranu unikátního prostředí a krajiny a regionálního rozvoje, podporu místního podnikání a snižování nezaměstnanosti.

V souladu se zájmy místních lidí vyhlásíme národní parky Křivoklátsko a Jeseníky. V dohodě s obcemi a krajskou samosprávou rozšíříme i Národní park České Švýcarsko. Chceme rozšířit počet chráněných krajinných oblastí, například vyhlášením CHKO Soutok (oblast soutoku Moravy a Dyje) nebo rozšíření CHKO Kokořínsko o Dokesko na Českolipsku. Prosazujeme podstatně rychlejší realizaci vymezených biocenter a biokoridorů jako součástí územního systému ekologické stability. Součástí programu pro všechna chráněná území je samozřejmě i podpora citlivé péče o ně.

Vlk, rys a medvěd do našich hor

Z hlediska ochrany vybraných druhů živočichů a rostlin je problémem především ubývání jejich přirozených stanovišť a likvidace velkých šelem (zejména rys, vlk, medvěd) pod záminkou jejich škodlivosti či kvůli trofejím. Chceme vytvořit podmínky pro to, aby se velké šelmy, které přirozeným způsobem regulují stavy zvěře, natrvalo vrátily do našich hor.

Podpoříme systém záchranných programů ohrožených volně žijících živočichů a rostlin. Pomůžeme připravit a realizovat program výstavby oplocení vybraných silničních i dálničních úseků a migračních přechodů pro volně žijící živočichy v místech jejich migrace.

Péče o krajinu i památky

V posledním půlstoletí prodělala naše krajina největší změny od dob baroka. Nejdřív totálním rozvrácením venkovské krajiny „socialistickým zemědělstvím“, necitlivou těžbou uhlí, kameniva a štěrkopísků a nyní upuštěním od hospodaření, zarůstáním plevelem, nebo naopak pohlcováním rozsáhlou živelnou urbanizací – zástavbou rodinnými domky, supermarkety, halami a sklady. To znamená značný úbytek nezastavěného prostoru jako jedné z významných kvalit volné krajiny. Zmizela řada drobných prvků v krajině i přechodových ploch. Zhoršila se prostupnost krajiny s negativními dopady pro člověka i volně žijící druhy živočichů. Na mnoha místech naší země byly vážně narušeny estetické hodnoty krajiny a krajinný ráz.

Chceme zdravou a harmonicky se vyvíjející krajinu, která je předpokladem i pro kvalitu života jejích obyvatel. Krajina by se proto měla stát předmětem naší péče stejně jako kulturní památky.

Snadnější třídění odpadu

Česká republika pořád ještě skládkuje nebo pálí 80% odpadků. Přitom recyklace vyrábí z papíru nový papír, z kovů nové kovy, ze skla nové sklo, z buničiny v krabicích na nápoje nový papír, z PET lahví nová trička a stavební izolace. Česká ekonomika by ušetřila enormní částky, které nyní utrácí za dovoz surovin. Proto chceme, aby míra recyklace také u nás postupně stoupla alespoň na 50%, tedy současnou úroveň Německa a Rakouska.

Strana zelených prosadila, že stát každý rok investuje dvě miliardy korun

z evropských fondů na pomoc obcím a krajům s vylepšováním recyklace a třídění odpadu. Chceme, aby úspěšný program pokračoval.

Třídít odpad je nejen správné, ale mělo by to být i snadné. Strana zelených chce, aby se Česká republika inspirovala příkladem úspěšných evropských států. Stát musí pomoci, aby domácnosti mohly třídít všechny hlavní druhy odpadků a aby to k barevným kontejnerům měli lidé stejně daleko jako dnes k běžným popelnicím.

Proto zelení navrhnu novy zákon o odpadech. Po slovenském vzoru stanoví, aby lidé v každé obci a městě měli možnost třídít hlavní druhy odpadu. Upraví rovněž poplatky za popelnice tak, aby domácnosti neplatily podle počtu členů rodiny, nýbrž podle množství vyhozeného smetí.

Dokud v odpadu z domácností stále zbývá velké množství nevytříděných kvalitních využitelných surovin, odmítáme souhlasit s utrácením veřejných prostředků na výstavbu nových spaloven komunálního odpadu. Navíc nechceme, aby se naše země stala popelnicí Evropy. Zamítneme návrhy na dovoz odpadků ze sousedních států k lacinému pálení v našich spalovnách. Znamenalo by to další kamiony na silnicích a desetitisíce tun popela.

Zelení se zasadí o omezení neúčelného osvětlování noční oblohy z umělých zdrojů – světelného znečištění.

4.6 Bydlení

Po dvaceti letech od Listopadu 1989 je na čase definitivně ukončit období postsocialistického centrálního modelu bytové politiky. Strana zelených podporuje zásadní změnu Občanského zákoníku, který zajistí vyrovnání práv a povinností vlastníků a nájemců bytů a vytvoří základní podmínky pro tržní prostředí v této oblasti. Strana zelených podpoří vznik nových právních subjektů nutných pro rozvoj trhu s byty, včetně podobných forem jako ve vyspělých evropských zemích (obecně prospěšné bytové společnosti, nezisková bytová družstva), které budou zajišťovat různé formy bydlení, například startovací a sociální byty. Právní a daňové nástroje musí být nastaveny i pro rozvoj těchto forem bydlení.

Nájemní bydlení

Strana zelených prosazuje rehabilitaci nájemního bydlení, které musí poskytovat právně jednoduchou formu zajištění bydlení pro tu část obyvatel, kteří v dané životní situaci nejsou schopni nebo si nechtějí zajišťovat vlastní byt. Nájemní bydlení musí sloužit také pro sociálně či zdravotně znevýhodněné občany a jejich rodiny.

Zelení podpoří pouze postupnou deregulaci nájemného v nájemních bytech. Srovnat postupnými kroky maximální výši regulovaného nájemného s tržním nájemným považujeme za reálné v horizontu zhruba pěti let. Poté už se bude regulace vztahovat pouze na státní a obecní byty. Budeme prosazovat zachování a rozvoj bytového fondu v majetku obcí, především ve velkých městech, a to zejména pro sociální účely.

Prosazujeme stanovování maximální výše nájmu na základě principů místně srovnatelného nájemného. Stát bude určovat pouze maximální hranici pro výši nájmu, a to na základě místně obvyklých cen v jednotlivých oblastech. Obce se pak budou samostatně rozhodovat o výši, která bude platit v dané lokalitě. Nájemní bydlení nesmí bránit pohybu za pracovními příležitostmi a musí být pro občany dostupné kdekoli v České republice.

Sociální nájemní bydlení

4SZ bude navrhovat, aby stát opět finančně podporoval výstavbu obecních nájemních bytů určených jako startovací byty pro mladé rodiny nebo pro krátkodobé bydlení sociálně potřebných rodin. Výstavba těchto bytů bude v nízkoenergetickém nebo pasivním standardu, protože výdaje za energie na vytápění se pro rodiny s nízkými příjmy stávají neúměrnou zátěží.

Řešení neplatičství

Základním pravidlem boje s neplatičstvím je nenechat dluhy vyrůst příliš vysoko. Ty obce, které v kontrole placení nájemného selhaly, se pak upínají k silovým řešením s výraznými sociálními dopady, což nepovažujeme za vhodné. Aby bylo možné neplacení nájmu lépe předcházet, navrhuje zelení opatření, které umožní omezit nárůst dluhů. Budeme prosazovat, aby v případě, že dluh nájemníka přesáhne výši dvou měsíčních nájmu, byla sociální dávka „příspěvek na bydlení“ přeposílána přímo na účet majitele bytu, a to na základě žádosti vlastníka bytu i bez souhlasu nájemníka. Zároveň podpoříme programy terénní sociální práce, zaměřené na konkrétní rodiny a občany, kteří dluží.

4.7 Bezpečnost

Stát musí všem občanům i dalším lidem, kteří v České republice žijí, zajistit bezpečnost, a to vyšší než dosud. Policie ČR zatím často selhává především při ochraně veřejného pořádku a zajišťování bezpečnosti v silniční dopravě. Stát také zatím stále prohrává v boji proti korupci, postih hospodářské kriminality je pomalý.

Stabilní podmínky pro práci policie

Boj s kriminalitou je náročný úkol. Zelení proto podpoří programy, které budou motivovat dobré a zkušené policisty, aby ve službách Policie ČR zůstali. Podmínky pro práci policejního sboru by měly být především stabilní a zbavené jakýchkoliv politických tlaků.

Policie se kromě běžné činnosti musí aktivně podílet také na programech prevence kriminality a na komunitním plánování v obcích. K tomu potřebuje úzkou spolupráci s radnicemi a starosty či místními neziskovými organizacemi, spolky a veřejností. Ti všichni v různých rolích aktivně působí v obecním komunitním plánování.

Nezávislý úřad pro vyšetřování policistů

I v policejním sboru se najdou takoví, kteří nectí své poslání a podílí se na nezákonné činnosti. Trestní řízení proti policistům – zvláště v počáteční fázi, kdy se rozhoduje o tom, zda bude zahájeno trestní stíhání – dnes patří do pravomoci Inspekce ministra vnitra. Střídající se vlády již mnoho let nedbají doporučení, aby zákon svěřil tuto kompetenci úřadu, který bude nezávislý na resortu vnitra. Strana zelených prosazuje, aby vznikl nový samostatný úřad, který bude trestně stíhat policisty, strážníky a dozorce vězeňské služby. Nebude svazován profesní solidaritou ani politickými vlivy ministra. Bude mít na starost trestnou činnost majetko-

vou (korupce, účast na trestné činnosti gangů a podobně) i trestné činy proti zdraví a důstojnosti těch, vůči nimž policisté zasahují.

Zelení se zaměří rovněž na prosazení protikorupčních opatření přímo v řadách policejního sboru. Chceme zavést pravidlo, že pokuty nebude možné hradit na místě, ale pouze bankovním převodem nebo na úřadě; prosazujeme také, aby zákon určil nejvyšší částku peněz, kterou smí mít policista u sebe.

Postup proti extremismu

Rozmáhající se aktivita neonacistických skupin nemá příčinu v děravé legislativě. Potřebné zákony existují, problém tkví v liknavém přístupu či přímo nečinnosti úřadů a nedůslednosti postihu neonacistů za protizákonné jednání. Podle zelených není třeba omezovat právo na svobodné shromažďování, které patří k hlavním hodnotám české demokracie. Musíme důsledně využít všech prostředků, které společnost aktuálně má, abychom extrémistické nezákonné aktivity vytěsnili. Obce musí využít všech legálních a procedurálních prostředků, jak pořádání neonacistických akcí znemožnit, či alespoň výrazně zkomplikovat. Vyskytující se protizákonné projevy, ty násilné především, musí být nekompromisně a důsledně zachyceny a potrestány.

Ochrana soukromí

Ochrana soukromí je nevyvážená: v některých oblastech umožňuje zákon či praxe příliš velké a neodůvodněné zásahy do soukromí, jinde je naopak příliš omezován veřejný zájem právě pod záminkou ochrany soukromí (tzv. náhubkový zákon). Je proto nutno prosadit opatření, která povedou k lepší ochraně soukromí občanů, aniž přitom bude zanedbáváno to, co je legitimním veřejným zájmem.

Údaje o pohybu osob

Navrhujeme novelu zákona o policii, která zavede záruky adekvátního používání kamerových systémů. Mimo jiné chceme, aby policie musela důsledně informovat o umístění kamer na veřejných prostranstvích, záznamy po krátké době ničit, poskytovat na vyžádání pořízené záznamy a podobně.

Zdravotnické osobní údaje

Budeme prosazovat přijetí zákonné úpravy a jasných pravidel centrální evidence lékařských předpisů, obsahující mj. požadavek svobodného souhlasu pacienta s uložením údajů o jemu předepsaných léčích v centrální evidenci, stanovení maximální doby uchovávání údajů a pravidla předávání těchto osobních údajů dalším osobám.

Náhubkový zákon

Ze strany médií zaznívá oprávněná kritika stavu, kdy nemohou informovat o případech, kdy je obětí trestného činu osoba veřejně známá. Podle zelených musí ochrana osobních údajů a soukromí osob ustoupit právu veřejnosti na informace a právu hromadných sdělovacích prostředků tyto informace šířit, je-li to ve veřejném zájmu. Toto pojetí přesně odpovídá i judikatuře Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Novelu zákona vypracovanou zelenými schválila vláda, nyní budeme její přijetí prosazovat v parlamentu.

4.8 Svět elektronické komunikace

Moderní elektronická komunikace se již stala samozřejmostí. Inovace – stále chytřejší mobily, Skype, Twitter či sociální sítě na internetu – nám mnohé umožňují a usnadňují. Zelení informační technologie vítají, podporují a využívají. Ale uvědomují si také nová rizika.

Možnost volby

Strana zelených dlouhodobě prosazuje otevřenost nejen v informatice. Chceme, aby při nákupu připojení k internetu nebylo nutné předem ověřovat, které programy či komunikační protokoly jsou operátorem blokovány, tj. aby byla dodržována síťová neutralita. Chceme, aby veřejná správa využívala otevřené formáty. Chceme, aby se ve školách k výuce využívaly především programy s otevřeným kódem. Chceme, aby veřejná správa více šetřila využíváním bezplatných variant, např. kancelářského balíku.

Obrana soukromí

Mnoho zájmových skupin se snaží na internetu získat soukromé informace: reklamní společnosti, protipirátské organizace, spammeři, vykradači online účtů a kreditních karet. Některé z těchto aktivit se snaží najít dokonce oporu v zákoně. Strana zelených bude hledat takovou rovnováhu mezi právem na soukromý život a bezpečností, aby k narušování soukromí docházelo jen výjimečně v odůvodněných případech.

Nový koncept ochrany autorských práv

Sdílení dat, aplikací a myšlenek se stalo fenoménem online světa. Starý kamenný svět na něj zareagoval veskrze kamenně – zákazy, příkazy, pokuty a soudy. Ale vzniklo i nemálo služeb, které potvrzují, že lze najít ekonomický model, se kterým budou spokojeni autoři i uživatelé: namátkou Last.fm, Google Books nebo YouTube. Mnoho dalších služeb

se prodírá na svět. Nyní je třeba ponechat trhu online médií čas na nalezení řešení, která naplní potřeby uživatelů i autorů obsahu. Zároveň musíme chránit facebookovou generaci před neúměrně tvrdými postihy za sdílení dat. Proto se bude Strana zelených v příštím volebním období stavět proti kriminalizaci sdílení. Strana zelených bude usilovat o zrušení poplatků za prázdných médií.

Budeme usilovat o zajištění kvalitního a vysokorychlostního připojení do všech domácností, organizací a firem. Chceme zajistit lepší vymáhání postihů rozesílatelů nevyžádané pošty (spamu). Od jednotlivých služeb eGovernmentu budeme chtít, aby přinášely více užitku a méně stresu.

Bezpečnost především

Zintenzivníme osvětu školáků a studentů o rizicích spojených s využíváním informačních technologií, zejména pak sociálních sítí. Podpoříme další fungování týmu, který se stará o řešení bezpečnostních rizik v počítačových sítích. Zajistíme lepší vymahatelnost postihů rozesílatelů nevyžádané pošty (spamu).

5. Principy demokratické společnosti

Fungující občanská společnost a slušná politika patří k základům kvalitního života v každé demokratické zemi.

Opravdu to nejde i u nás? Taky si myslíte, že...

...papalášské manýry do politiky nepatří?

Omezme už konečně poslaneckou imunitu a štedrý systém náhrad. Žádný politik nemá svou funkci navždy. Zavedme přímou volbu prezidenta s možností jeho odvolání. Dejme přednost stranám bez korupční minulosti. Ne všichni v politice kradou.

...by mělo být ve veřejných funkcích více žen?

Dejme šanci stranám, které si tuto diskriminaci uvědomují. Volme ty strany, které ženy skutečně mají na svých kandidátkách.

...by se Česká republika měla víc zajímat o dodržování lidských práv doma i ve světě?

Rasistům v České republice nebezpečně narostl hřebínek. Postavme se rázně proti všem projevům rasismu a xenofobie. Neonacistické strany a hnutí by měly být rozpuštěny. Lidská práva jsou univerzální, ale musíme je aktivně chránit. Nebudme lhostejní k utrpení ostatních, nezavírejme oči před bezprávím, ať k němu dochází kdekoliv.

...má u nás spotřebitel méně práv, než je tomu v jiných zemích EU?

Nesmyslné bankovní poplatky jsou jen jeden z mnoha příkladů. Stát v ochraně spotřebitele selhává – to je třeba změnit.

5.1 Politika je služba

Čím se zelení liší od všech ostatních stran v Poslanecké sněmovně? Někdo možná nesouhlasí s některým naším názorem; někdo by třeba v politice postupoval jinak než my. Ale v jednom máme nesporně čisté konto. Jako jediní jsme za celé čtyři roky od voleb neměli žádný skandál se zneužíváním poslaneckých výhod. Zelení poslanci a poslankyně totiž považují za samozřejmé, že papalášské manýry do politiky nepatří.

Strana zelených v parlamentu předložila několik návrhů, které mají změnit poměry: omezit poslaneckou imunitu, jejíž současné nastavení dělá z poslanců a poslankyň občany vyšší kategorie; zakázat tzv. legislativní přílepký, které z našeho právního řádu vytvářejí džungli; změnit pravidla volby mediálních rad, které byly doposud spíše služkou partajních zájmů velkých stran než strážkyněmi nezávislosti médií. To vše k nelibosti ostatních stran, jež byly dosud proti. Hodláme i nadále tyto návrhy prosazovat.

Očista legislativního procesu v parlamentu

Legislativní proces na půdě Poslanecké sněmovny ČR se vyznačuje vysokou mírou poslaneckých zásahů, často svévolně, bez diskuse a kolektivní kontroly smysluplnosti návrhu a jeho dopadů na veřejnost. Mezi časté prohřešky patří také přílepký k zákonům, které znepréhledňují legislativní proces a mohou být nástrojem snadného zneužití pro uspokojování privátních lobbistických zájmů. Právě takto sněmovna při schvalování zákona o spotřebních daních schválila i novou klauzuli zákona o emisních povolenkách, podle níž ČEZ dostane od nás všech až 68 miliard korun.

Současná úprava umožňuje poslanecké sněmovně, výborům a komisím libovolně rozhodnout, zda bude jejich jednání veřejné či nikoli. U některých výborů je jednání stanoveno jako vždy neveřejné (mandátový, organizační). Přitom se jedná o bezdůvodný a citelný zásah do práva občanů být plně informováni o dění na půdě sněmovny a účastnit se správy věcí veřejných.

Proto budou zelení prosazovat změnu zákona o Jednacím řádu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, která zajistí:

- zákaz „legislativních přílepků“ k zákonům – pozměňovací návrhy musí věcně souviset s projednávaným zákonem,
- povinnost zdůvodnit každý předkládaný poslanecký pozměňovací návrh,

- jednání výborů a komisí poslanecké sněmovny, včetně vyšetřovacích komisí, budou vždy veřejná, s výjimkou jednání o skutečnostech, které jsou chráněny zákonem,
- transparentnost projednání výročních zpráv politických stran formou správního řízení, například před NKÚ.

Transparentní financování politických stran

Financování politických stran ze soukromých zdrojů je legitimním zdrojem příjmů pro činnost strany, ale představuje zároveň významné korupční riziko. Budeme proto požadovat stanovení povinnosti politickým stranám zřídit zvláštní bankovní účet pro financování volebních kampaní (příjmy a výdaje, zvláště pro každé volby) tak, jak je tomu ve Velké Británii či Španělsku. Podporujeme stanovení mezní hranice nákladů na volební kampaně a zveřejňování výročních zpráv stran na internetu.

5.2 Veřejná správa – ne korupci, ano službě občanům

Stát v demokratické společnosti nemá být pánem, ale služebníkem svých občanů, kterým skládá účty ze své práce a z používání peněz daňových poplatníků. Proto chtějí zelení prosadit otevřenou, vstřícnou a ochotnou veřejnou správu, která bude s našimi penězi nakládat hospodárně a účelně.

Česká společnost stále trpí malou průhledností rozhodování a hospodaření veřejné správy. I přes některé pozitivní změny zákona o střetu zájmů a zpřísnění trestů za trestné činy veřejných činitelů stojí Česká republika v žebříčcích vnímání korupce stále za většinou států EU i OECD (ba dokonce až za Katar, Botswanou či Portorikem). Nejúčinnějším lékem na korupci je vysoká míra otevřenosti a průhlednosti veřejného sektoru.

Musíme prosadit a provést takové změny, aby byl jakýkoli úkon, kontrakt a chování jedince, které vykazuje prvky korupce, veřejností zjištělné, zjištěny a především odsouzeny se všemi právními, ekonomickými a v neposlední řadě společenskými důsledky a dopady na účastníka korupčního jednání.

Institucionální změny

Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ)

Vysíláním bývalých politiků se stranickou loajalitou, avšak bez přiměřené kvalifikace, do nejvyššího orgánu – kolegia – NKÚ, byl důležitý úřad degradován. V této praxi v žádném případě nelze pokračovat. V zahraničí mají orgány typu NKÚ více pravomocí, nemusejí se obracet na ministry, ale mohou rovnou předepisovat sankce, anebo přikazovat změny vnitřních předpisů. Český NKÚ je v tomto směru oslabený.

Po odpolitizování NKÚ dají Zelení úřadu pravomoc skutečně sankcionovat neekonomické jednání a rozšíří oblast jeho působnosti na další subjekty včetně obcí. Navrhujeme posílení kontrolních pravomocí a nezávislosti NKÚ včetně možnosti navrhnout zrušení jednotlivých programových titulů pro alokační nebo nákladovou neefektivnost vláde.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS)

Na základě vlastního rozhodnutí nesleduje ÚOHS tzv. zakázky malého rozsahu (do 2 milionů u nákupu zboží a služeb a do 6 milionů u stavebních činností). Ty však představují dohromady 50 % všech veřejných zakázek. Argument, že sledování řádově stovek tisíc zakázek je nemo-

litelné, však neobstojí, protože uvedený problém je řešitelný. Na malé zakázky totiž lze dohlédnout za pomoci těchto opatření, která budeme prosazovat:

Namátkový výběr s vysokou frekvencí kontrol a tvrdými tresty za zjištěná porušení zákona.

Aplikací zákona o veřejné dostupnosti informací ex ante zveřejňováním všech dokumentů na internetu a povinnými elektronickými aukcemi. Lze též nadefinovat podmínky, za kterých se malými zakázkami bude úřad zabývat. Potřeba zajistit více zaměstnanců a zaměstnankyň v tomto případě však znamená dobře investované peníze.

Do zákona o veřejných zakázkách je nezbytné doplnit definici „péče řádného hospodáře“; stačí využít definice ze zákona o finanční kontrole.

Kontrolní výbor Sněmovny

Potřebujeme intenzivnější součinnost členů Kontrolního výboru v oblasti kontroly výkonu exekutivy.

Legislativní změny

Domníváme se, že je třeba klást důraz na trestní odpovědnost politiků na státní i komunální úrovni. Ačkoliv existují právní nástroje jak ji vymáhat, v praxi se nevyžívají, a to i díky selhávání státního zastupitelství. Budeme prosazovat vyšší tresty za úmyslné porušení zákona při hospodaření se státním majetkem.

Změna zákonodárství musí vycházet ze znalosti prapříčin vzniku a šíření korupce. Mezi tyto prapříčiny patří především snaha jedince uspokojit svoje současné a budoucí materiální potřeby, často s důrazem na potřebu zajistit materiální potřeby i svých příbuzných, potomků nebo přátel a známých. Z tohoto důvodu musí být boj proti korupci postaven na několika základních principech:

Princip prevence

Minimalizovat možnosti vzniku korupčního prostředí.

Princip postihu

Postih musí být společenský (odsouzení, odloučení) a materiální, přičemž finanční a ekonomické postihy musí být dramaticky vyšší, v podobě mnohonásobku prokázané výše prospěchu z korupčního jednání (25 x úplatek: 1 mil Kč znamená 25 milionů Kč penále).

Princip motivace

Zelení navrhnou a prosadí mechanismy, které účastníky nebo pozorovatele korupčního jednání motivují k odhalení korupce, jak společensky, tak materiálně (sdílení výnosů z výnosů z prokázané korupce). Silné motivační mechanismy způsobí značné překážky ve vytvoření elementárního prostředí důvěry a vazeb, které jsou pro korupci nezbytnou podmínkou.

Navrhujeme novelizovat zákony upravující fungování státní správy, územ-

ních samospráv a související zákony tak, aby byla posílena vymahatelnost práva. Podpoříme a prosadíme tyto změny:

Jasná pravidla pro lobbying po vzoru Evropského parlamentu.

- Trestně-právní a hmotně-právní odpovědnost veřejných funkcionářů a odpovědných pracovníků veřejné správy, v rozsahu srovnatelném se statutárními orgány obchodních společností dle obchodního zákoníku.
- "Whistleblowing" neboli ochrana oznamovatelů korupčních praktik podle vzoru USA včetně finanční motivace pro oznamovatele v případě úspěšného dopadení a postihu pachatele.
- Hospodárné a účelné nakládání s majetkem (občany trápí například nevýhodné prodeje nemovitostí, přičemž nemají žádný právní nástroj ke zjednání nápravy).
- Trestní, resp. deliktní odpovědnosti právnických osob.
- Změnu zákona o finanční kontrole ve veřejné správě a zákona o státní kontrole tak, aby bylo možné zveřejňovat výsledky finančních kontrol nakládání s veřejnými prostředky.
- Důsledné poskytování informací podle zákona o právu na informace.

Procedurální změny

Budeme prosazovat Povinnost zveřejnění všech uzavřených smluv veřejné správy na internetu

Centrální registr dodavatelů

Strana zelených požaduje zavedení centrálního registru dodavatelů ve vztahu k veřejnému sektoru. Registr bude obsahovat všechny právnické osoby a fyzické osoby-podnikatele, kteří mají zájem o poskytování služeb nebo dodávku výrobků a zboží subjektům veřejné správy nebo samosprávy. Bezplatná registrace a poskytnutí veškerých nezbytných informací (vlastnická struktura, management, závazky vůči státu, platební

morálka apod., personální nebo ekonomická spřízněnost s jinými subjekty) budou následovány jejich ověřením státními dostupnými způsoby a kladné vyřízení registrace bude podmínkou pro uzavření jakéhokoli obchodního vztahu mezi dodavatelem a veřejným zadavatelem. Tento registr bude přístupný elektronicky, pravidelně aktualizovaný a spravovaný obdobně jako např. insolvenční rejstřík. Dodavatelé pro veřejný sektor budou povinni zajistit zveřejnění obchodního vztahu v tomto centrálním registru, přičemž tato informace bude veřejná stejně jako podmínky a předmět spolupráce;

System černých listin

Prosazujeme zavedení systému černých listin. Stát pouští do soutěže o veřejné zakázky pouze ty subjekty, které postupují v souladu s pravidly, a ostatní z ní vyřazuje. Účelem tohoto opatření je přispět k pročištění trhu, ochraně veřejných financí a zprůhlednění zadávání veřejných zakázek.

Arbitrážní řízení

Zavedení jasných pravidel vlády pro uzavírání rozhodčích doložek; revize a zveřejnění všech dosavadních. Prosazujeme ratifikaci dodatkového protokolu k Trestněprávní úmluvě o korupci Rady Evropy, který postihuje podplácení arbitrážů.

Bonifikace poctivého chování pracovníků veřejné správy

Formou pozitivního hodnocení odpovědného pracovníka, reference pro jeho další kariéru a stejně tak finančním ohodnocením v případě „čistého štítu“ (opakovaného negativního výsledku auditu jeho činností nezávislými interními/externími auditory).

Proti korupci při zadávání veřejných zakázek

Zelení navrhuje změny v zákoně o zadávání veřejných zakázek - nebude již možné, aby bez uveřejnění zakázku vyhrál jediný uchazeč. Prosazujeme dále tyto základní principy:

1. Zveřejňovat veškeré informace vztahující se k výběrovému řízení na internetu.
2. Dodavatel/uchazeč o veřejnou zakázku musí doložit svou vlastnickou strukturu.
3. Dodavatel/uchazeč o veřejnou zakázku musí předložit seznam svých zaměstnanců příp. členů statutárních orgánů, kteří pracovali u zadavatele veřejné zakázky a mohli tak ovlivnit průběh veřejné zakázky.
4. Povinnost předložit seznam osob s možným konfliktem zájmů.
5. Zadavatel bude mít povinnost bezodkladně po otevření obálek zveřejnit nabídkovou cenu, aby v mezidobí nemohlo dojít k její manipulaci.
6. V případě, že dochází k losování, musí být přítomen notář, aby výsledek stvrdil notářským zápisem.
7. U veřejných zakázek nad 500 mil. Kč a na období delší než 5 let, musí být k zadávací dokumentaci vždy přiloženo stanovisko Ministerstva financí.
8. Povinnost zadavatelů u zakázek malého rozsahu zajistit alespoň 3 nabídky od nezávislých, nespřízněných, reprezentativních a pravidla transparentnosti splňujících subjektů.
9. Omezení účelového rozdělování zakázek na menší části. Snížení horního limitu zakázky v rámci něž je možné postupovat jinak než za pomoci otevřeného výběrového řízení.

Elektronické aukce a alokační centra

Zelení požadují zvýšení objemu zakázek alokovaných prostřednictvím otevřených soutěží a elektronických aukcí. Navrhujeme uplatnit tyto přístupy u všech standardizovaných komodit. Začneme s využíváním elektronických aukcí u centrálních nákupů na úrovni centrálních orgánů. Navrhujeme vytvořit tzv. centra sdílených služeb. Vedle centralizovaného nákupu nám dále umožní harmonizovat postupy a nasadit principy „nejlepší praxe“. Např. sdílení služeb typu: účetní agenda, pracovní a mzdová agenda nebo údržbu a úklid objektů. I tyto funkce však pochopitelně musejí být předmětem transparentního tendru.

Zelení také prosazují posílení strategického řízení a provázání tvorby rozpočtů se strategickými cíli resortů. Podporujeme cílově orientované, projektové rozpočtování a výkonnostní audity ve státní správě i na krajských, městských a obecních úřadech, které umožní kontrolovat k čemu a s jakou efektivitou jsou vynakládány veřejné peníze. Budou přitom posuzována kvantitativní i kvalitativní kritéria jako je spokojenost občanů se službami. K tomu navrhujeme potřebné změny v Zákoně o obcích.

Chceme, aby i Česká republika po vzoru Velké Británie, Dánska a dalších zemí zavedla takzvaný poptávkový systém po veřejných službách. Obecní či krajská samospráva v něm zjišťuje, jaké veřejné služby občané chtějí, vyhodnocuje si, nakolik jsou se službami spokojeni, a přizpůsobuje tomu nabídku. Rovněž tato reforma vyžaduje doplnění příslušných nových bodů do Zákona o obcích. Prosazujeme ratifikaci Úmluvy OSN proti korupci, kterou Česká republika podepsala, ale dosud neratifikovala. Úmluva určuje transparentní pravidla pro financování politických stran, vyžaduje, aby každá země zřídila orgán zaměřený na prevenci korupce, stanoví pravidla pro nábor státních zaměstnanců a pravidla proti jejich podplácení, a specifikuje pravidla pro průhledné účetnictví ve veřejných financích.

Podpoříme společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek, kdy se kromě ekonomických kritérií sledují také kritéria sociální a ekologická. Veřejné zakázky se tak mohou stát dalším nástrojem pro naplňování cílů sociální i ekologické politiky a podporou místního rozvoje.

Transparentní vztahy veřejného a soukromého sektoru

Současná právní úprava obchodního zákoníku umožňuje vlastnictví podílů v akciových společnostech formou anonymních akcií na majitele, kdy nelze identifikovat skutečného vlastníka podílu. Situace je obzvláště riziková při uzavírání smluvních vztahů mezi anonymně vlastněnými společnostmi a veřejným sektorem, kde může snadno docházet ke střetu zájmů. Společnosti obchodující s veřejným sektorem proto musí respektovat právo veřejnosti na informace o tocích veřejných výdajů. Zelení budou prosazovat opatření, která sníží riziko vzniku střetu zájmů a zvýší transparentnost smluvních vztahů mezi soukromých a veřejným sektorem. Požadujeme zrušení akcií na doručitele.

Považujeme za nepřijatelné, aby politici placení za výkon veřejné funkce z našich daní pobírali odměny za členství v dozorčích radách soukromých podniků. Navrhujeme novelizovat zákon o střet zájmů tak, aby této praxi zamezil a zpřísnil podmínky pro podávání majetkových přiznání.

Profesionalizace státní správy

Česká republika je jedinou zemí Evropské unie, ve které neplatí účinný služební zákon řešící povinnosti a práva úředníků, s cílem eliminace zbytečné byrokracie, odpolitizování státní správy, odbourání korupce a stabilizace úředníků. Důležitým cílem zelených je přijetí kvalitního zákona o státní službě, které povede ke stabilizaci a zvýšení výkonnosti státní správy. Platný, ale neúčinný zákon o státní službě „zacementoval“ velmi nevhodnou praxí povolební výměny úředníků po celé vertikále zejména tam, kde se rozdělují prostředky. Existuje přitom dostatek následovatelých vzorů, Kanadou počínaje a výkonnostním systémem uplatňovaným v Novozélandské veřejné správě konče. Cílem není bezvýhradná definitiva úředníků postupujících neodborně, ale pojistka pro udržení ve státní správě těch úředníků, kteří postupují zákonně a odborně a čelí politicky motivovaným tlakům členů samospráv na to, aby konali v rozporu se zásadami dobré správy či dokonce se zákonem.

Zelení podporují bezodkladné nabytí účinnosti „služebního zákona“ ukládajícího povinnost provádět transparentní výběrová řízení na vr-

cholné pozice ve státní správě na základě posouzení profesních zkušeností a dovedností a garantující nestranný a autonomní výkon státní správy. Požadujeme nastavení závazných pravidel pro výběr a odvolávání ředitelů státních firem a zavedení horního limitu 6 let, po který mohou být ve funkci.

Prosazujeme nastavení otevřeného mechanismu výběru vedoucích představitelů kontrolních centrálních úřadů (Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Úřad pro ochranu osobních údajů) tak, aby předpokladem výkonu takové funkce byla maximální apolitičnost, nestrannost v osobní historii uchazeče a předpoklady využívat všechny pravomoci úřadu.

Budeme podporovat kroky ke zjednodušení komunikace občana s veřejnou správou. Nejeefektivnější komunikace s úřadem je z domu, usnadníme používání elektronických podatelen a datových schránek tím, že elektronický podpis bude zdarma. Zavedeme povinnost úřadu zveřejnit na internetu stav právě vyřizované žádosti. S otevřenou společností souvisí internet. Zelení budou zavádět přístup k internetu jako veřejnou službu. Pomůžeme zjednodušit proces pro podávání petic pomocí elektronického podpisu.

Místní a regionální samospráva

Nezávislá obecní a regionální samospráva je základem svobodné společnosti. Zelení považují nezávislou samosprávu za základní stavební prvek na cestě k participativní demokracii – svobodná je jen ta společnost, kde občan může ovlivnit chod věcí veřejných na té nejzákladnější úrovni – v místě bydliště a působišť.

Samospráva může být skutečně nezávislá jedině tehdy, bude-li mít pro svůj výkon nezávislé podmínky. Stát nesmí obce zatěžovat zbytečnou administrativou a pokud už přenáší povinnosti státu na obce, musí je obcím plně uhradit.

Za důležitou považujeme změnu v rozpočtovém určení daní, tedy zvýše-

ní objemu peněz, které jdou obcím na výdaje, které nejsou mandatorní (z některého zákona povinné) a o kterých mohou samosprávy samostatně rozhodovat k blahu svých občanů a zvelebení obce.

Navrhujeme změnu zákona o hmotné nouzi tak, aby dlouhodobě nezaměstnaní příjemci sociálních dávek, pokud neodpracují povinných 20 hodin veřejné služby, nedostali žádnou podporu. Naopak navrhujeme zvýšení příspěvku v případě odpracování více hodin a příspěvek obcím a neziskovým organizacím za zřízení veřejné služby.

Rozvoj regionů - Evropské fondy

Vláda a ministerstva neumějí evropské fondy pro regionální rozvoj získat ani dobře použít. Česká republika z nich nedokázala v minulých letech plně čerpat, protože nepřipravila dostatek kvalitních projektů. Řada financovaných projektů byla jen jakousi „malou domů“ prostřednictvím stranických konexí, projekty měly navíc negativní vliv na životní prostředí, a provázelo je podezření z nehospodárnosti a korupce.

Vždy budeme podporovat rozhodování o přidělení dotací na nejnižší možné úrovni – jako příklad uvádíme evropský program LEADER, který je určen k rozvoji venkova a s jehož mechanismy se zelení ztotožňují. Místní partnerství, která znají svůj region a dokáží rozeznat potřebné aktivity od nepotřebných, jsou základem efektivity dotačního systému.

Budeme prosazovat, aby tak, jako v jiných zemích EU (Irsko, Velká Británie, severské země), byla implementační struktura fondů - administrativa a zprostředkování dotací - svěřeno i subjektům mimo veřejnou správu. Toto řešení se prokázalo jako méně těžkopádné, pružnější a méně byrokratické, s větším smyslem pro flexibilitu a inovace, schopné reagovat na potřeby předkladatelů projektů

5.3 Volby a referendum

Strana zelených bude prosazovat přijetí zákonů o celostátním referendu a krajském referendu. Podmínky pro platnost těchto referend by neměla být přísnější než stávající úprava pro platnost místních referend.

Budeme usilovat o přímou volbu prezidenta již pro nadcházející funkční období. Způsob přepočtu hlasů na mandáty ve volbách do poslanecké sněmovny považujeme za nespravedlivý, neboť vede k zásadním nerovnostem ve váze hlasů. I nadále proto budeme požadovat zvětšení volebních obvodů tak, aby výsledky více odpovídaly poměrnému volebnímu systému. Ve volbách do obecních zastupitelstev chceme zrušit 5% spodní hranici pro získání mandátů.

Občan, který je trestně odpovědný už od 15 let, se musí již od tohoto věku orientovat v přijatých právních předpisech. Zároveň však nesmí až do 18 let volit. Zelení vnímají tuto nerovnost mezi povinnostmi a právy mladých lidí jako nespravedlivou. Budeme proto navrhnout snížení věkové hranice pro aktivní volební právo při volbách do samospráv a při referendech z 18 na 16 let.

5.4 Skutečně veřejnoprávní a nezávislá média

Nezávislá média – základ demokracie

Sdělovací prostředky v demokratické společnosti potřebují ke své funkci „hlídacího psa“ svobody slova. Zásahy politiků či ekonomicky vlivných inzerentů do obsahu zpráv, komentářů a vysílaných televizních a rozhlasových programů jsou nepřijatelné. A je dobře, že veřejnost či novináři protestují už při pouhém podezření, že by někdo chtěl zneužít státní moc nebo ekonomický tlak. I v ČR vděčíme novinářům, především investigativním, za mnohá odhalení kriminálního či neetického jednání.

Regulace chrání veřejný zájem

Smyslem nezávislých médií je nejen zprostředkovávat informace a názory, ale také podporovat samostatné kritické uvažování lidí. Noviny, časopisy nebo rozhlasové a televizní vysílání proto nelze považovat za pouhé zboží.

Regulace médií má sloužit k ochraně specifických veřejných zájmů – ochrana dětí, ochrana spotřebitele, ochrana principů volné soutěže. Platná zákonná úprava však nedostatečně chrání diváka, posluchače a čtenáře především před reklamou, která útočí na veřejné zdraví. Zákony stále umožňují reklamu na tabákové výrobky, alkohol či zdraví ohrožující potraviny. Velkoplošná reklama u silnic nejen hyzdí krásnou českou krajinu, ale často ohrožuje i naši bezpečnost. Strana zelených proto bude podporovat návrhy na přísnější regulaci reklamy. Budeme se inspirovat řešeními ze skandinávských zemí a otevírat veřejnou diskusi o případném úplném zákazu reklamy obracející se na děti mladší dvanácti let. Odmítáme také reklamu propagující nezdravé potravinové

výrobky, jež jsou příčinou tzv. civilizačních chorob, a to zvláště takovou, která je určena dětem. Ochranu dětí před účelovou manipulací chceme spojit s bojem proti dětské obezitě, která se stává i v naší zemi stále vážnějším problémem.

Otevřeme diskusi nad návrhem zastřešujícího mediálního zákona společného pro tištěná, audiovizuální a síťová média s cílem definovat základní profesní pojmy této oblasti, veřejný zájem, nezávislost médií i způsoby možné regulace horizontální i vertikální koncentrace vlastnictví v mediálním sektoru tak, jak je známe ze zahraničí.

Mediální rady musí být důvěryhodné

Veřejnoprávní média jsou nezastupitelná a plní řadu důležitých funkcí – mají poskytovat nestranné zpravodajství, upevňovat hodnoty plurality a soudržnosti ve společnosti, umožňovat specifickým menšinovým skupinám naplňování jejich potřeb. Požadujeme proto zachování veřejnoprávních médií a budeme se vždy stavět proti jejich privatizaci.

V poslední době jsme ale byli svědky toho, kdy se politici velkých stran snažili zasahovat do obsahu zpravodajství či dosazovat do mediálních rad své pobočníky. Byli jsme však i svědky profesionálního selhání vedení ČT, které se svou nečinností podílelo na šíření rasistických spotů. To vše bez adekvátní reakce ze strany Rady ČT. Rada nesmí být služkou velkých parlamentních stran, musí být zárukou důvěryhodnosti při ochraně veřejného zájmu, nezávislosti na politických i ekonomických tlacích, zárukou kvality a fundovanosti rozhodování. Proto zelení navrhli a budou i nadále prosazovat přijetí novely zákona, která změní způsob volby členů mediálních rad tak, aby je odstříhla od přímé závislosti na aktuální většině v poslanecké sněmovně. Chceme zvýšit podíl profesních institucí i subjektů občanské společnosti na volbě členů mediálních rad. Kvalifikační pro funkci radního pak musí být důvěryhodnost a odbornost.

ČT musí mít dostatek prostředků na kvalitní veřejnou službu. Nejsme však pro návrat velkého množství reklamy do vysílání České televize.

Jako přijatelné řešení vidíme podle vzoru Nizozemska a Finska zavedení povinného příspěvku, který by médiím veřejné služby poskytovaly soukromé televizní a rozhlasové stanice za to, že z vysílání reklamy mohou čerpat značné příjmy.

Radniční noviny a internetové stránky radnice

Zvláštní postavení mezi médii zaujímají zpravodaje a internetové stránky (případně televizní pořady) obecních, městských a krajských samospráv. Přestože tato média jsou financována z veřejných prostředků, jsou často zneužívána k jednostranné propagaci místních vládnoucích politiků a k politické reklamě. Není zde poskytováno místo názorům opozice ani občanů. Strana zelených navrhne změny zákonů, které budou garantovat kontrolu vyváženosti a nestrannosti komunálních médií podle vzoru veřejnoprávních médií.

5.5 Justice má sloužit veřejnému zájmu, ne mafii

Strana zelených chce dokončit započatou reformu justice a znovu předložit Sněmovně nový občanský a obchodní zákoník a zákon o mezinárodním právu soukromém.

Budeme podporovat dokončení a přijetí nového trestního řádu, který má navázat na již schválený nový trestní zákoník. Cílem trestního procesu má být co nejrychlejší potrestání pachatele, zvýšená ochrana oběti i společnosti a důraz na rozlišování represivních postupů proti pachatelům zločinů a alternativních metod trestání a nápravy vůči pachatelům přečinů. Chceme pokračovat i v reformách civilního soudního procesu. Obnovíme práce na novém občanském soudním řádu a změnách soudního řádu správního. Dokončíme reformu právní úpravy soudních znalců, která doposud přetrvává z roku 1967. Předložíme znovu návrh zákona o mediacích.

V oblasti technické budeme podporovat modernizaci a elektronizaci justice. Zasadíme se o sjednocení informačních systémů v justici a další rozvoj aplikací určených ke zrychlování řízení a zvyšování komfortu účastníků. Obnovit se musí i práce na rekonstrukcích budov, včetně modernizací věznic.

V oblasti personální zásadně nesouhlasíme s dalšími pokusy zmrazovat či dokonce snižovat platy v justici. Jsme také přesvědčeni, že počet soudců a státních zástupců dosáhl již svého maxima a nesouhlasíme s dalším navyšováním těchto míst. Potřebný růst kapacity justice chceme zajistit jak racionalizací práce a moderními technologiemi, tak i dalším posilováním středního a nižšího aparátu. Úkony, v nichž se nerozhoduje o sporu, nemají vykonávat draze placení soudci a soudkyně, ale pomocný personál.

Budeme reformovat podmínky vstupu do justice. Práce soudce se musí stát vrcholem profesní kariéry právníka. Soudce by měl mít dostatek zkušeností jak životních, tak i z jiných právních profesí. Jen tak se může stát osobností, jakou výkon funkce soudce vyžaduje.

Strana zelených chce zvýšit dohledovou i vzdělávací činnost nad všemi zaměstnanci justice. V případě fatálních pochybení nebudeme váhat využít nový model kárného řízení a pohnat konkrétní původce průtahů, excesů či arogance před kárný soud.

Bezplatná právní pomoc a dostupnost práva

Listina základních práv a svobod každému zaručuje právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány a orgány samosprávy. Dodnes ale chybí zákon o bezplatné právní pomoci, který by toto právo zajistil. Strana zelených jej připraví. Systém bezplatné právní pomoci může být zároveň i složkou vzdělávání na právnických fakultách nebo součástí přípravy koncipientů a čekatelů na budoucí právní povolání.

Samospráva justice

V Česku se objevil mimořádně zhoubný fenomén „justiční mafie“, která propojila nejvyšší funkcionáře státního zastupitelství a soudů s politiky, začala zbavovat své odpůrce funkcí a dosazovat místo nich poslušné vykonavatele své vůle, začala také ovlivňovat konkrétní trestní kauzy. Situace na státním zastupitelství, a zvláště pak na ministerstvu spravedlnosti pod vedením Daniely Kovářové se stala zcela neudržitelnou. Strana zelených považuje za jednu ze svých hlavních priorit efektivně postihnout příslušníky „justiční mafie“ a vytvořit takové legislativní podmínky a opatření, aby se účelové propojování justice a exekutivy nemohlo opakovat. Základem řešení je posílení nezávislosti státních zastupitelství a soudů na moci výkonné a vybudování vlastní samosprávy justice.

Chceme následovat trend většiny evropských zemí a zřídit samostatný orgán správy justice, nezávislý na moci výkonné – Nejvyšší justiční radu. Ta by měla převzít od ministerstva kompetence přinejmenším ve všech personálních věcech justice, tj. ve výběru, jmenování a odvolávání, povyšování, překládání, vzdělávání aj. Nejvyšší justiční rada musí mít ústavní

zakotvení a musí být tvořena pestrým výběrem těch nejlepších osobností v oblasti práva. Nesmí v ní mít většinu soudci. Musí v ní být zastoupení i státní zástupci, právníci svobodných povolání, profesori z právnických fakult, ale i jmenovaní zástupci veřejnosti jako uživatelé justice.

5.6 Rovné podmínky pro ženy a muže

Společnost se na ženy a muže nedělí, nýbrž se z žen a mužů skládá. Strana zelených chce, aby muži i ženy měli rovné příležitosti ke kvalitnímu životu. Prozatím tomu tak bezesbytku není. Chceme důsledně dbát na zabránění vzniku všem možným projevům diskriminace vzniklé na základě pohlaví. Naší velkou inspirací při formulování politiky rovných příležitostí pro ženy a muže jsou kvalitní „Stínové zprávy“ o stavu rovných příležitostí, které pravidelně vypracovává neziskový sektor.

Stejné mzdy za stejnou práci

Ženy pořád ještě čelí na pracovním trhu různým, často nenápadným formám diskriminace, které však vedou k výrazné platové a kariérní nerovnosti. Ženy u nás v průměru za stejnou práci dostávají v průměru o zhruba 20 % menší mzdu než muži. Za účinné opatření považujeme tzv. popisy pracovních pozic, které specifikují konkrétní pracovní činnost a odpovídající mzdové ohodnocení. Využívání popisů budeme podporovat, neboť jednak umožňují lépe prokazovat platovou diskriminaci na základě pohlaví a zároveň jde o preventivní opatření. Budeme vyžadovat důsledné dodržování zákoníku práce, který chrání zaměstnance před diskriminací a sexuálním obtěžováním. S cílem předejít diskriminaci na základě pohlaví podpoříme využívání anonymních dotazníků u výběrových řízení. Zasadíme se za odstranění diskriminace z důvodu těhotenství, mateřství nebo otcovství. Připravíme osvětovou kampaň, která pomůže odstraňovat stereotypy, včetně volby vzdělání a povolání.

Ženy a muži v politice

Strana zelených prosazuje odpovídající zastoupení žen a mužů v politic-

ké reprezentaci. Nerovné postavení mužů a žen ve společnosti se mimo jiné odráží v oblasti politického rozhodování. Poměr mezi ženami a muži ve volených funkcích i ve státní správě by měl více odpovídat jejich podílu ve společnosti. Příklady táhnou, proto má SZ vnitrostranické kvóty, které dobrovolně uplatňuje, již nyní, v každé trojici kandidátů musí být jedna osoba opačného pohlaví. Proto SZ již v těchto volbách má ve 2/3 krajů ženu na jednom z prvních dvou míst kandidátek. Strana zelených podpoří vznikající novelu volebního zákona, která uzákoní minimální třetinové zastoupení žen a mužů na kandidátních listinách.

Zákon o rovném zacházení

Strana zelených vyjednala a prosadila přijetí tolik potřebného antidiskriminačního zákona. Přijetí této normy bylo jedním z kroků, který vedl k posílení institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů. Vedle toho jde samozřejmě o důležitou normu napomáhající rovným příležitostem obecně. Zákon chrání oběti diskriminace na základě věku, rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, zdravotního postižení či náboženského vyznání.

Současnou podobu zákona o rovném zacházení vnímají zelení jako kompromisní řešení, které je dobrým základem pro další zlepšování. Jednotlivci - oběti diskriminace - brání zpravidla mnoho bariér, aby se odhodlal bránit svá práva před soudem. Zelení budou usilovat o doplnění současné podoby antidiskriminačního zákona o možnost podání žaloby ve veřejném zájmu (actio popularis). Pokud by mohla být diskriminačním zásahem dotčena práva většího počtu osob, náleželo by právo požadovat u soudu upuštění od diskriminace a odstranění následků diskriminačního zásahu také nestátním neziskovým organizacím založeným na ochranu práv obětí diskriminace.

Novelizace antidiskriminačního zákona by měla zajistit systematické sledování a vyhodnocování případů diskriminace, xenofobie a stereotypů ve společnosti. Úřad Veřejného ochránce práv by měl být rozšířen o dostatečný počet kvalifikovaných pracovníků a pracovníc, aby byl nově

vzniklý tým schopen sledovat a prosazovat dodržování antidiskriminačního zákona.

Podpora projektů genderových organizací

Způsob současného financování nestátních neziskových organizací je nesystémový a nedostatečný. Strana zelených prosadí zřízení národního dotačního titulu na podporu projektů směřující k prosazování rovných příležitostí žen a mužů. Zajistí tak, aby důležité neziskové organizace nemusely i přes kvalitní práci ukončovat svoji činnost z finančních důvodů.

Genderové rozpočtování

Po vzoru Francie budeme prosazovat zákon o genderovém rozpočtování, který uloží ministerstvu financí, aby ke každému státnímu rozpočtu připravilo zvláštní doložku analyzující jeho genderový rozměr.

Antikoncepce a interrupce

O antikoncepci a interrupci rozhoduje žena, ne politici. Chráníme právo ženy na rozhodnutí podstoupit interrupci. Veškeré návrhy, které by směřovaly k přísnější regulaci či zákazu potratů nebo antikoncepce, považujeme za nepřijatelné.

Regulace prostituce

Strana zelených navrhne zákon směřující k regulaci provozování prostituce, tak aby bylo možno předcházet kriminalitě, chránit lidskou důstojnost a účinně bojovat proti obchodu se ženami.

Domácí násilí

Strana zelených navrhla a prosazuje, aby se takzvané nebezpečné pronásledování (stalking), stalo trestným činem. K účinné prevenci domácího násilí navrhujeme schválit komplexní soubor opatření směřujících do oblasti vzdělávací, sociální i legislativní. SZ se významně podílela na vypracování Národního akčního plánu prevence domácího násilí a zasadí se o jeho přijetí a naplňování.

Odstraníme nedostatky

v registrovaném partnerství

Strana zelených odmítá jakékoliv projevy xenofobie a homofobie. Chceme pomoci k vytváření tolerantního prostředí ve společnosti. V platnost vstoupil a funguje zákon o registrovaném partnerství, je ho však třeba novelizovat. Strana zelených prosadí vypracování školské metodiky, která umožní učitelům a učitelkám vhodným způsobem začlenit do vzdělávání problematiku sexuálních menšin.

Děti žijící ve společných domácnostech homosexuálních párů musejí mít stejná práva jako děti v heterosexuálních rodinách. Strana zelených respektuje při adopcích tzv. nejlepší zájem dítěte. Navrhujeme do zákona možnosti osvojit si dítě biologického rodiče, se kterým člověk žije v registrovaném partnerství. V případě úmrtí biologického rodiče bude moci dítě zůstat v péči pozůstalého.

Podporujeme podnět výboru pro sexuální menšiny, který byl schválen Radou vlády pro lidská práva směřující k novelizaci pasáží zákona o registrovaném partnerství, které vylučují individuální adopci u osob žijících v registrovaném partnerství. Strana zelených se zcela ztotožňuje s principem, kdy se nehledá dítě pro rodiče, ale naopak ideální rodič(e) pro dítě. Právě proto je nepřipustné někoho na základě neodůvodněných předpokladů předem vylučovat. Je to nepřipustné zejména proto, že osoby žijící v registrovaném partnerství tak paradoxně mají méně práv než osoby

žijící mimo státem uznaný svazek (ať už jsou jakékoli sexuální orientace).

Strana zelených se zasadí, aby byla odstraněna diskriminace gayů, kterým je podle současného poučení pro dárce krve fakticky bráněno darovat krev. Neodůvodněné předsudky, které přetrvávají v našich předpisech od osmdesátých let 20. století již dále nemohou bránit minoritě v plném zapojení se do společnosti – včetně významného společensky solidárního gesta jako je darování krve.

5.7 Občanská společnost

Uplynulo již dvacet let od sametové revoluce, přesto většina české politické scény stále nebere občanskou společnost jako svého partnera. Myslíme si, že právě ztráta vazeb politiky na občanskou společnost, a tím i ztráta odpovědnosti, je jedním z nejvážnějších problémů české demokracie. Věříme, že je možné a nutné vést dialog mezi občanskou společností a politickou stranou, aniž by se tím narušovala jejich autonomie.

Proto za velmi důležité považujeme nestátní neziskové organizace – od velkých humanitárních nadací přes církevní organizace až po různorodé místní spolky na ochranu zeleně a přírody. Budeme podporovat jejich rozvoj jak pomocí transparentních grantů z veřejných rozpočtů, tak vytvářením legislativních podmínek pro jejich práci. Podporujeme rozvoj sociální ekonomiky, kdy neziskové organizace nejen zlepšují společenské klima, hájí veřejné zájmy a poskytují sociální služby, ale také prostřednictvím sociálního podnikání vytvářejí pracovní místa.

Postavíme se proti všem návrhům na seškrtání zákona o svobodném přístupu k informacím. Odmítneme také návrhy na omezení občanských práv v ekologických zákonech. Každý musí mít možnost připomínkovat stavbu továrny za svým domem, kácení stromů ve své ulici nebo otevření dolu či skládky vedle své obce. Veřejná prospěšnost institucí občanské společnosti bude legislativně definována na základě evidenčního principu.

Transparentní financování neziskového sektoru

Financování neziskových organizací je zanedbané, ačkoliv organizace pomáhají státu pokrývat jeho povinnosti. Chceme prosadit lepší podmínky pro rozvoj neziskového sektoru, včetně vícezdrojového financování. Možností je hodně: kromě státního rozpočtu a rozpočtů obcí

a krajů také evropské fondy či podpora nezávislých nadací, firemního i individuálního dárcovství, veřejných sbírek, povinné rozdělování výnosů z loterií a hazardních her na veřejně prospěšné účely nebo lepší možnosti vlastního podnikání neziskových organizací jako zdroje příjmu pro zajišťování neziskových aktivit. Navrhujeme zavedení nových opatření, která budou občany více motivovat k dárcovství a daňově zvýhodňovat organizace občanské společnosti. Ti, kdo darují částku neziskové organizaci, si budou moci dvojnásobek této sumy odepsat ze základu daně, a to až do 20 % daňového základu (dříve 10 %).

Budeme prosazovat zálohové financování pro neziskové organizace při čerpání z evropských fondů a přesnější harmonogramy grantových výzev tak, aby umožnily průběžnou podporu již započatých aktivit a projektů. Budeme prosazovat zavedení veřejně přístupného registru občanských sdružení.

Zelení se zasadí o to, aby vláda nově vymezila své priority pro poskytování dotací na dvou- až tříleté období podle strategických plánů zpracovaných resorty, které analyzují potřeby v terénu. Budeme prosazovat uživatelsky vstřícnější kontrolu využití dotací i čerpání z evropských fondů. Chceme, aby se pozornost přesunula od čistě finančních a administrativních kontrol také k posouzení účelnosti vynaložených peněz. Smysl má pouze grant, který je nejen účetně v perfektním pořádku, ale také něco užitečného vytvořil.

Církev, církevní organizace a restituce

Církev a náboženské společnosti považuje Strana zelených za nedílnou a významnou součást občanské společnosti. Jejich podporu proto chápeme jako důležitý bod rozvoje občanské společnosti. Strana zelených je přesvědčena, že zdravý a nekonfliktní vztah k církvím a náboženským společnostem bude možný teprve při důsledném oddělení státu a církví, jehož klíčovou součástí musí být vyřešení církevních restitucí a novelizace církevní legislativy tak, aby všechny náboženské skupiny měly stejné podmínky pro svoji existenci a rozvoj.

V otázce církevních restitucí budou zelení jednoznačně podporovat taková řešení, která povedou k co nejrychlejšímu odstranění křivd a bezpráví způsobených zabavením církevního majetku v době komunistického režimu. Z tohoto důvodu považujeme za dobrý výchozí bod dohodu připravenou v rámci koalice ODS, KDU-ČSL a SZ, kterou přijaly i hlavní náboženské skupiny. Z pohledu zelených by však měly být církevní restituce vyřešeny v kratším časovém horizontu (10 let), než předpokládal navržený záměr zákona.

5.8 Stejná lidská a sociální práva

Česká republika je svobodná a demokratická země. Přesto u nás nadále dochází k porušování lidských práv, většinou vůči skupinám lidí, kteří jsou tak či onak na okraji společnosti – zdravotně postiženým, lidem trpícím duševní chorobou, starým osobám, dětem (i dospělým) v ústavní péči, přistěhovalcům, Romům, bezdomovcům.

Účelem sociální a politiky musí být pomoc lidem v nouzi. Měla by vyhledávat konkrétní potřebné a cíleně posuzovat jejich případy. Stát musí spolupracovat s obcemi, rodinami, neziskovými organizacemi či neformálními komunitami – mnohdy udělají stejnou práci lépe.

Nelíbí se nám populistické plány politických stran, jež před volbami vymýšlejí další a další sociální podpory, na které přitom ve státní pokladně nejsou peníze. Nesouhlasíme s volební kampaní z kapes daňových poplatníků. Je nepřijatelné, aby kandidáti sbírali hlasy tím, že nás budou zadlužovat mnohamiliardovými částkami.

Pomoc lidem vyloučeným ze společnosti – sociální začleňování

Strana zelených klade zvláštní pozornost na rozvoj služeb, které mají pomoci zpět do společnosti chudým Romům a dalším lidem vytlačeným na okraj nebo pomáhat lidem bez domova. SZ prosazuje programy, které sníží počet ghatt a dalších lokalit sociálního vyloučení.

Usilujeme o zmírňování extrémních sociálních rozdílů, které už teď jsou zdrojem velkého napětí ve společnosti a také nárůstu politického extremismu. Vadí nám, že někteří politici – a dokonce i přední kandidáti velkých, parlamentních stran – problém nejenže neřeší, ale naopak zneužívají cíleného vyvolávání interetnického napětí ve vlastní volební kampani. Budeme však prosazovat osvětové, vzdělávací a další programy, které

občany přesvědčují k sociálně odpovědnému jednání.

Strana zelených bude realizovat ucelený soubor aktivit zaměřených na sociální integraci, vzdělávání a zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením také s důrazem na osoby bez domova a příslušníky menšin. SZ bude podporovat neziskový sektor při zajišťování sociálních služeb. Prosazujeme programy, které sníží počet lokalit se sociálním vyloučením a zvýší podporu terénní sociální práce.

Podporujeme modernizaci opatření, která stát používá pro vytváření pracovních míst. Chceme, aby se dlouhodobě nezaměstnaní lidé mohli requalifikovat v profesích, po kterých je poptávka, a to ve spolupráci se školami, učilišti a firmami. Na základě analýz se zaměříme na rozvoj studijních oborů, které vycházejí z relevantní poptávky.

Sociální služby

Naším cílem je zajistit dostupnou síť sociálních a zdravotních služeb v České republice, jejichž kvalita a zaměření bude odpovídat potřebám obyvatel. Hlavními nástroji je podpora financování sociálních služeb s důrazem na efektivní využití evropských strukturálních fondů a s cílem nastartovat procesy změn, které povedou k možnosti víceletého financování pro poskytovatele sociálních služeb, což zajistí stabilizaci těchto služeb, větší jistotu pro jejich uživatele a podporu profesního rozvoje a kvalifikace pracovníků v sociální oblasti.

Prostřednictvím vzdělávacích a rozvojových projektů bude strana podporovat zavádění a naplňování standardů kvality ve všech typech sociálních služeb, což zajistí bezpečné prostředí pro uživatele těchto služeb, kteří zde nacházejí nový domov nebo novou cestu k životu.

V oblasti služeb sociální péče zejména pro seniory a zdravotně znevýhodněné lidi budeme usilovat o to, aby přednost v poskytování získaly služby domácí a komunitní před ústavními. Pokud je to možné, měli by mít lidé možnost trávit čas ve svém domově a nikoliv izolováni v ústav-

ních zařízeních. Strana zelených podporuje rozvoj hospiců a paliativní péče. Chceme, aby příspěvky na péči, které stát vyplácí potřebným, byly smysluplně využity. Odstraníme duplicity v systému financování, kdy stejnou službu hradí z příspěvku na péči klient a zároveň je podpořena státní dotací. Zlepšit podmínky chceme také pro domácí péči o stárnoucí občany zajišťovanou rodinnými příslušníky.

Zelení budou podporovat plánování rozvoje sociálních služeb na místní úrovni, aby investiční i neinvestiční podpora například domovů pro seniory, chráněného bydlení, hospiců, paliativní péče a pečovatelské služby byla co nejvíce vázána na místní potřeby obyvatel a ti nebyli nuceni za službami neúměrně cestovat.

Investice do výstavby infrastruktury sociálních služeb zaměříme zejména na vznik chráněných bytů a malokapacitních domovů pro osoby se zdravotním postižením a seniory v běžné zástavbě, aby jejich klienti byli maximálně začleněni do života. Cílem je také vybudování kapacit domovů specializovaných služeb v těch regionech, kde chybí například služby pro seniory s Alzheimerovým onemocněním či lidé s těžším duševním onemocněním.

SZ bude prosazovat, aby výše vypláceného příspěvku na péči vždy vycházela z reálné potřeby uživatele. Zasadíme se o zrychlení řízení žádosti o příspěvek na péči. To musí doprovázet podpora sociální práce na úrovni obcí a posílení role a počtů sociálních pracovníků. SZ znovu otevře odbornou diskusi v oblasti profesního zákona o sociální práci, který by vyjasnil a posílil profesní kompetence sociálních pracovníků.

Sociální bydlení

Strana zelených bude prosazovat rozvoj sociálního bydlení, a to jak pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním, tak pro mladé rodiny s dětmi. Naším zájmem je vznik zákona o sociálním bydlení včetně redefinice sociálního bydlení. Sociální bydlení musí být dostupné pro potřebné lidi se zájmem řešit svoji obtížnou sociální situaci a bude

účinně provázané s dalšími veřejnými službami a usnadní občanům v tíživé situaci cestu k zapojení do života.

Podpoříme daňové úlevy a další motivační opatření pro majitele bytů, kteří nabízejí sociální bydlení. Chceme efektivnější systém přidělování bezbariérových bytů osobám se zdravotním postižením, především zkrácení čekacích lhůt.

Budeme usilovat o větší dostupnost dotačních titulů na rozvoj sociálního bydlení pro obce i další subjekty. Důležitou charakteristikou sociálního bydlení jsou také nízké náklady na energie. Strana zelených proto bude prosazovat výstavbu a rekonstrukce sociálních bytů v nízkoenergetickém a energeticky pasivním standardu, aby nájemníci nemuseli platit vysoké účty za teplo.

V oblasti pojistných sociálních systémů se zasadíme o zvýšení efektivity při vyřizování žádostí o invalidní důchody.

Systému státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi chceme vrátit jeho funkci – podporu pro návrat do zaměstnání. Systém musí být motivační, zvyšovat dávky v případě aktivity nezaměstnaného, snižovat při pasivitě. Systém musí být propojen na aktivní politiku zaměstnanosti a na kvalitní síť sociálních služeb prevence a podpory zaměstnanosti.

Ohrožené děti

Strana zelených bude aktivně podporovat zdravý vývoj dětí v prostředí rodiny. Každé dítě má právo na ochranu, proto budeme prosazovat nástroje na podporu rodiny a prevenci jejího ohrožení či případného selhávání.

Strana zelených usiluje o pokračování procesu transformace systému péče o ohrožené dítě, na jehož započítí se v roce 2008 významně podílela. Chceme, aby orgány sociálně právní ochrany dětí pracovaly především preventivně na ochranu dětí a předcházely situacím, jež mohou

vést k rozpadu rodiny a odebrání dětí do náhradní péče. Zasadíme se o posílení počtu pracovníků orgánů sociálně právní ochrany dětí a zvýšení dostupnosti terénních sociálních služeb. Zavedeme standardy kvality práce s ohroženými dětmi a vzdělávání pracovníků, kteří o ohrožené děti pečují.

Usilujeme o to, aby počty dětí vychovávaných mimo rodinu významně klesly. Děti musí být umísťovány do náhradní ústavní péče, jen není-li jiná možnost, a pouze na co nejkratší dobu.

Podporujeme rozvoj náhradní rodinné péče, institutu profesionálních pěstounů a modernizaci institucionální výchovy. Děti umístěné do kojeneckých ústavů či zařízení ústavní výchovy (dětských domovů) chceme vrátit do rodin – původních i pěstounských. V oblasti dotací musí být pěstouni podporováni ve stejné výši jako státní zařízení. Náhradní rodinná péče musí mít formu rodiny, nikoli instituce. Chceme prosadit následnou podporu pro děti, která po dosažení zletilosti opouštějí ústav: startovací bydlení s doprovodnými sociálními programy. Klíčový dokument pro zlepšení prostředí, ve kterém děti vyrůstají, je úmluva o právech dítěte. Zasadíme se proto o pravidelné vyhodnocování naplňování úmluvy v České Republice.

Násilí na dětech

Podporujeme Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008–2018. Podporujeme primární prevenci násilí na dětech v širokém kontextu (zanedbávání dětí, rozvody, závislost na alkoholu či droze, nedovolené držení zbraní, chudoba, nezaměstnanost a další faktory), vzdělávání rodičů, soudců a dalších odborníků, kteří pracují s ohroženými dětmi. Budeme usilovat o prevenci šikany mezi dětmi, klíčová je lepší spolupráce škol a rodičů.

Boj proti hazardu

Česká republika se stala rájem hazardu – místem s nejvyšším počtem zaregistrovaných heren na obyvatele na světě. Se vzrůstajícím počtem heren výrazně roste kriminalita, praní špinavých peněz, vytváření hráčských závislostí, rozvracení rodin, domácí násilí, ohrožení psychického vývoje dětí a mládeže, rozvíjí se obchod s drogami i prostituce. Gambling (chorobné hráčství) navíc ohrožuje nejenom samotného gamblera, ale i jeho děti, rodinu, přátele a zaměstnavatele. Na jeden „výherní“ přístroj u nás připadá 170 obyvatel, zatímco v SRN 500 obyvatel a ve Francii 18000 obyvatel. Je třeba si jasně uvědomit, že gamblerství je stejně nebezpečnou pastí jako závislost na drogách.

Budeme proto prosazovat nový zákon, který hazard povolí pouze v provozovnách k tomu vyhrazených (herny a kasina). Obcím umožníme rozhodovat o tom, zda hazardu na svých ulicích poskytnou místo či nikoliv. Zákon automaticky zakáže zřizování heren a kasin v blízkosti škol či zdravotnických zařízení. Po vzoru Švédska zavedeme povinnou placenou registraci hráčů. Registraci přitom nezískají ti, kteří se léčí z chorobného hráčství, dlužníci nájemného nebo závislí na dávkách v hmotné nouzi. Zavedeme postihy provozovatelů heren, kteří umožní hraní bez registrace. Omezíme nepřetržitý provoz heren, kasin, sázkových kanceláří a zastaváren.

Zákon taktéž zavede progresivní zdanění i zpoplatnění tohoto druhu podnikání. Zajistí transparentnost a kontrolovatelnost využívání odvodů na veřejně prospěšné účely, zavede celostátní a veřejně přístupný registr těchto odvodů. Zamezí konfliktu zájmů mezi provozovateli hazardu a příjemci odvodů na veřejně prospěšnou činnost. Navrhujeme vysoké finanční postihy za porušování zákona.

Zdravotně postižení

Potřebujeme, aby se naše města i obce, budovy i dopravní prostředky měnily v prostředí bez bariér. Bezbariérovost musí patřit mezi běžná

pravidla při budování nových prostor. Zasadíme se, aby ČR ratifikovala Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením. Úmluva zahrnuje širší podporu zpřístupnění veřejného prostoru pro zdravotně postižené, například používání Braillova písma ve veřejných budovách. Dále zdůrazňuje například podporu různých forem asistence a podporu zdravotně postižených k novým informačním a komunikačním technologiím a systémům, včetně internetu.

Strana zelených chce, aby pokračovala proměna domovů pro osoby se zdravotním postižením (dřívějších ústavů sociální péče) v menší specializovaná zařízení. Chceme efektivnější systém přidělování bezbariérových bytů osobám se zdravotním postižením, především zkrácení čekacích lhůt a pružnější přiznávání invalidních důchodů a zajišťování pomůcek. Prosazujeme, aby lidé, kteří se starají o postiženého člena rodiny, dostávali náhradu ušlé části mzdy a mohli se vrátit na své původní pracovní místo.

Pro zvýšení podpory práv lidí žijících s intelektovým znevýhodněním se SZ zabývá nastavením optimální míry podpory. Toho chceme dosáhnout prostřednictvím funkčních nástrojů opatrovnictví a způsobilosti k právním úkonům, zejména zajištěním institutu podporovaného rozhodování lidí, kteří tuto ochranu svých práv potřebují. U způsobilosti k právním úkonům je nutno navázat na prvorepublikovou úpravu, která citlivě rozlišovala, kde, v čem a nakolik je osoba nezpůsobilá a musí být někým zastupována.

Strana zelených se domnívá, že je potřeba otevřít diskusi nad novými nástroji ochrany práv lidí se znevýhodněním. Mezi nástroje patří například institut pěstounství pro dospělé osoby s potřebou vyšší míry podpory druhého člověka a podpora systému státní kontroly v oblasti lidských práv.

Aktivní stáří pro seniory

Senioři jsou neopomenutelnou součástí společnosti a s trendem stárnutí české populace jich přibývá. Stárnoucí společnost si nemůže dovolit vylučovat starší osoby z trhu práce a neposkytnout příležitost těm, kte-

ří chtějí žít aktivně. Potřebujeme komunity přátelské ke starším lidem, které poskytují více příležitostí pro sociální kontakt a hodnotné trávení volného času. Pro velmi staré osoby závislé na péči pak potřebujeme domácí a komunitní péči, která jim poskytne podporu a flexibilní služby.

Chceme, aby stát a obce vytvářely širokou nabídku dostupných sociálních, zdravotních či vzdělávacích služeb pro seniory. Podporujeme tvorbu informačních, vzdělávacích a aktivizačních programů pro seniory ve sdělovacích prostředcích a budeme dbát o zlepšení mediální kultury ve vztahu k seniorům, např. v reklamě. Ve vzdělávání obecně klademe důraz na celoživotní vzdělávání.

Pokud už je starší člověk odkázán na zdravotní péči, musí být tato péče profesionální a laskavá. Zdravotní i sociální péče o staré lidi musí také preventivně předcházet vzniku dlouhodobé závislosti na zařízení ústavní zdravotní péče. Chceme, aby ambulantní služby (domácí péče, sociální asistence) dostávaly přednost před umístováním do ústavů dlouhodobě nemocných.

Systémová podpora asistovaného života (včetně investic do gerontechnologií a pomůcek) má potenciál uspořit ročně miliardové částky z prostředků získaných na zdravotním a sociálním pojištění. Již dnes dostupné technologie a pomůcky umožňují zkrátit dobu hospitalizace, zvýšit bezpečnost v domácím prostředí, a navíc poskytnout českým firmám konkurenceschopné produkty.

Digitální transformace zdravotnictví je klíčová pro to, aby bylo možné přesunout více ošetrovatelské péče do domácího prostředí. Poskytování péče v přirozeném prostředí pacienta a posílení komunitní i individuální zodpovědnosti za jeho zdravotní stav navíc ušetří kapacitu zdravotnických zařízení pro ty, jimž nebude domácí péče schopna zajistit potřebnou kvalitu a bezpečnost léčby.

Paliativní péče

Zelení považují za důležité, abychom starým a nemocným lidem umožnili důstojné umírání. Po legislativním zakotvení mobilní hospicové péče, chceme nadále podporovat její větší dostupnost. To však nestačí. Budeme prosazovat rozvoj komplexní paliativní péče, která účinně zmírňuje fyzické i duševní utrpení. V České republice je však dostupná jenom částí občanů a nabídka se značně liší podle regionu. Proto zelení rozšíří síť domácí i ústavní hospicové péče (ambulantní i stacionární hospice), která poskytuje péči umírajícím i jejich blízkým.

Důchodový systém

Česká společnost stárne a důchodový systém je dlouhodobě v deficitu. Zvyšuje se riziko, že dnešní mladá generace bude v době svého seniorského věku odkázána pouze na důchod od státu, jehož výše bude nejistá. Zelení podporují takovou reformu důchodového systému, která umožní dnešním mladým lidem zajistit si prostředky na spokojené stáří z více zdrojů.

Strana zelených bude podporovat spravedlivý důchodový systém založený jak na principech generační i příjmové solidarity, tak na principu individuální zodpovědnosti občana za zajištění prostředků na své stáří.

Základem systému bude i nadále silný, státem garantovaný veřejný pilíř založený na povinné účasti každého občana. Důchody v rámci tohoto pilíře budou zajišťovány formou průběžného financování. Výše dávky ve stáří bude stejně jako nyní odvozována mimo jiné z výše výdělků a doby pojištění.

Druhý pilíř systému bude soukromý a zcela dobrovolný a bude zajišťován na fondovém principu (penzijní připojištění či spoření). Menší část povinného pojištění bude moci občan čistě dobrovolně dle svého uvážení přeměrovat z veřejného pilíře do fondového za podmínky, že stejnou částku dodá navíc z vlastních úspor. Tím získá v budoucnu další

zdroj pro zajištění svého stáří. Budoucí důchod z veřejného pilíře se mu adekvátně k převedeným prostředkům sníží. Stát přitom zajistí kontrolu finanční stability penzijních fondů, tak aby se pojištěnci nemuseli obávat vytunelování svých úspor. Stejně tak bude stát umožňovat i návrat pojištěnce zpět k platbám výhradně do veřejného důchodového systému. Stát bude i nadále pomocí příspěvků a daňových úlev motivovat občany ke zvyšování měsíčního spoření na důchod.

Strana zelených bude podporovat souběh důchodu a pracovní aktivity i po dosažení důchodového věku. Přispěje to nejen ke společenskému ocenění aktivních seniorů, ale také k zajištění finanční udržitelnosti veřejného pilíře důchodového systému.

Ochrana spotřebitelů

Zelení chtějí lepší ochranu pro spotřebitele. Mnozí lidé poznali na vlastní kůži, že se stejná firma chová k zákazníkům u nás hůř než v jiných zemích. S tím se nemůžeme smířit. České bankovní poplatky jsou o 19% vyšší než průměrné sazby bank v zemích, kde se platí eurem. Přitom je vybírají stejné finanční ústavy.

Chceme, aby úřady odpovědné za kontrolu měly dostatečné a vhodně rozdělené pravomoci a mohly je účinně uplatňovat. Připravíme a navrhne rozsáhlou novelu zákona o ochraně spotřebitele. Zřídíme státní agenturu, která bude spotřebitele informovat, poskytovat jim konzultace a právní ochranu. Ochrana spotřebitelů v naší zemi se musí vyrovnat úrovni obvyklé v jiných zemích EU.

Špatná reklama je někdy účinnější bič než paragrafy. Proto budeme chtít, aby se stát staral o publicitu právních sporů vedených proti konkrétním obchodníkům, výrobcům a poskytovatelům služeb. Kontrolní úřady musí začít zveřejňovat jména a adresy firem a provozoven, kde zjistily závažné nedostatky. Současná praxe – publikují se pouze neadresné statistiky – občanům k ničemu není.

Budeme podporovat činnost spotřebitelských neziskových organizací. Jejich práce, jako jsou poradenské linky a kampaně, má velký praktický přínos pro spotřebitele. Dozvídají se tak o konkrétních problémech i o svých právech, například pokud jde o reklamace, nepřiměřené úroky atd. Spotřebitelé, i když jsou v právu, se často nepouštějí do právních sporů s výrobcí a obchodníky, protože se bojí nákladného a dlouhého procesu. Zelení podporují mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, které je rychlé. Jeho slabinou je dobrovolnost: pokud jej firma odmítne, spotřebitelům nakonec nezbyvá, než přeci jen jít k soudu. Proto prosazujeme, aby stát zveřejňoval seznam výrobců a obchodníků, kteří mimosoudní řešení systematicky odmítají

Svoboda přesvědčení i na talíři

Respektujeme svobodu volby jednotlivce i rodičů dětí způsobu stravování podle jejich přesvědčení. Některá náboženství zapovídají jíst určité druhy masa (judaismus, islám, hinduismus...), jiní jsou přesvědčeni, že trvalé udržitelnosti světa či svému zdraví prospívají vegetariánstvím. Podporujeme zajištění práv stravovacích a náboženských menšin ve školách, nemocnicích a věznicích, ale i v závodních jídelnách. Všude tam patří kvalitní bezmasá jídla každý den.

Česko jako domov i pro ty, co se zde nenarodili

Podpoříme významnější roli neziskových organizací a sociálních pracovníků v integraci přistěhovalců a uprchlíků do české společnosti. Chceme rozvoj programů pracovního a právního poradenství, vzdělávání a rekvalifikace. Podpoříme formou dotací na konkrétní projekty rozvoje multikulturních, komunitních a poradenských center. Zasadíme se o důstojné podmínky žadatelů o azyl v azylovém řízení. Strana zelených

bude postupovat proti klientskému systému i vykořisťujícím agenturám na zprostředkování zaměstnání pro cizince v České republice a proti obchodu s lidmi.

SZ se proto zasadí o ratifikaci těchto mezinárodních dokumentů:

1. Úmluva Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi
2. Mezinárodní úmluvy OSN o ochraně práv všech migrujících pracovníků a pracovníc a členů jejich rodin.
3. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 97 o migraci za prací a č. 143 o doplňujících ustanoveních týkajících se migrujících pracovníků

Zasadíme se o podstatně průhlednější azylová řízení a transparentnější legalizaci pobytu cizinců v České republice, čímž se mj. sníží nelegální zaměstnávání. Strana zelených se bude zasazovat o pružnější a hlubší integraci cizinců s důrazem na jejich větší účast ve správě obce a země. Zejména se jedná o jazykovou a kulturní integraci, podporu vzdělávání a znalosti českého prostředí. Zasadíme se také o podporu rodinám cizinců a nezletilých bez doprovodu dospělých se zvláštním zřetelem na tzv. „druhou generaci“ přistěhovalců, která vyrůstá v ČR.

5.9 Život v jednom světě

Globální zodpovědnost se řadí mezi ústřední principy zelené politiky. Světem zmítají rozmanité, vzájemně propojené krize: vysoké a nestálé ceny ropy, potravin a dalších komodit, změny klimatu a úbytek biodiverzity, finanční a ekonomická krize a různé podoby chudoby. Přestože mnohé můžeme změnit sami doma, ve své podstatě si globální problémy vyžadují globální politická řešení. Zelení se zasazují o aktivní zahraniční politiku České republiky na mezinárodních fórech, v Evropské unii i vůči sousedům. O politiku zodpovědnou, ambiciózní a s vizí.

Zelení jsou evropští

Jako součást jednotně vystupující Evropské unie máme skutečnou příležitost řešit globální problémy, kterým osamoceně nedokážou čelit ani bývalé evropské velmoci. Problémy, které vyžadují akceschopnou Evropu, jsou dobře známé: nestabilita způsobená krachem na finančních trzích, změny klimatu, vyčerpání nerostných a energetických zdrojů, nespravedlivě nastavená pravidla světového obchodu, která přispívají k rozšiřování propasti mezi chudým a bohatým světem, masivní úbytek biodiverzity, rozpadající se či zhroucené státy, šíření zbraní hromadného ničení nebo mezinárodní terorismus.

Proto zelení kontinuálně podporovali ratifikaci Lisabonské smlouvy. Ta sama o sobě všechny tyto problémy nevyřeší a sama trpí řadou kontroverzí. Je ale dalším, logickým krokem ve vytváření efektivnějšího svazku mezi evropskými národy. Ten se však dokáže lépe a účinněji vypořádat s problémy uvnitř i vně evropského kontinentu, jen pokud se změní i celkový přístup EU.

Zelení budou prosazovat, aby Česká republika podporovala proměnu EU z organizace uvažující převážně ekonomicky ve společenství, které klade stejný důraz na kulturní, sociální a ekologické potřeby lidí žijících na jejím území i mimo něj. Nechceme unii, která bude sociálně a eko-

logicky uvědomělé hospodářství uvnitř, ale navenek vede a podporuje lítý boj o zdroje a trhy bez ohledu na chudé a na životní prostředí. Chceme unii, která buduje silné, efektivní a spravedlivé mezinárodní organizace, přispívá k vzájemné důvěře v mezinárodním společenství a usiluje o takový model globalizace, který není založen pouze na ekonomickém růstu a který nediskriminuje obyvatele chudších částí světa. V některých případech je dokonce potřeba, aby politika EU přestala v prvé řadě škodit. Platí to hlavně pro evropské zemědělské dotace nebo roli, kterou unie hraje ve vyjednávání o pravidlech Světové obchodní organizace. Soudržnost unijních politik v kontextu deklarovaných zahraničně-politických, včetně rozvojových a ekologických, cílů Unie posílí v důsledku i samotnou pozici EU a její pozitivní vnímání ve světě.

Rozšiřování EU patří mezi nejúspěšnější a neefektivnější nástroje její zahraniční politiky. Je správné, aby se unie nadále rozšiřovala o všechny evropské země, které stejně jako my splní tzv. kodaňská kritéria. Mezi ně může v budoucnu patřit i Turecko. Členství v unii musí záviset na přesvědčivém splnění všech tří kodaňských kritérií: politických (stabilní záruka demokracie, právní stát, ochrana lidských práv a respektování menšin), hospodářských (tržní hospodářství) a právních (soulad legislativy přistupující země s právem EU).

Obhajoba svobody, lidských práv a demokracie

Česká republika zažila desítky let totality a útisku. Proto dobře víme, co od svých vlád zakoušejí lidé ve zbývajících diktaturách. Strana zelených chce, aby se obhajoba práva každého – včetně lidí v Bělorusku, Číně, Zimbabwe nebo Íránu – na svobodu a demokracii nadále a silněji patřila k leitmotivům české zahraniční politiky. Nesouhlasíme s tzv. ekonomickou diplomacií, kdy jsou obchodní zájmy České republiky důvodem k tomu, aby čeští diplomaté nemluvili o svobodě Tibetu, vraždách novinářů v Moskvě nebo věznicích na Kubě.

Zelení jsou nakloněni dialogu se všemi zeměmi, které jsou ochotné jednat o respektování lidských práv a demokratických hodnot. Zároveň se ale zelení zasazují o respektování plného spektra lidských práv, včetně práv ekonomických, sociálních a kulturních. Chceme, aby právo na potraviny, vodu či přístup k energii, stejně jako právo na vzdělání, zdravotní péči a vlastní kulturu tvořilo nedílnou součást české zahraniční a rozvojové politiky. V této souvislosti cítíme potřebu hlubší provázanosti české a evropské zahraniční politiky s principy zahraniční rozvojové spolupráce, demokratizační asistencí a transformační spoluprací, stejně tak jako užší vazby rozvojové pomoci na priority nového Východního partnerství.

Mír je víc než jenom klid zbraní

Zelená zahraniční politika klade důraz na koncept rozšířené bezpečnosti. Nestačí, aby se nestřílelo. Především musíme řešit příčiny konfliktů: bojovat s chudobou, mírnit dopady klimatických změn, obhajovat svobodu a demokracii, usilovat o férové zastoupení států při formování politických a ekonomických pravidel mezinárodního systému, pomáhat s vytvářením právního státu i potlačováním korupce a podporovat dialog kultur a náboženství. Obranná politika a vojenská řešení mají smysl, ale jejich použití musí přijít na řadu až tehdy, kdy všechno ostatní selže a kdy taková akce má legitimitu v mezinárodním společenství. Budeme tyto principy prosazovat do české zahraniční politiky.

Strana zelených bude usilovat o to, aby Česká republika v otázkách zahraniční a bezpečnostní politiky plnila v Evropské unii i Severoatlantické alianci úlohu aktivního a spolehlivého spojence. To s sebou nese jak úkol naplňovat dohodnuté závazky, tak se i plnohodnotně podílet na rozhodování o dalším směřování a úloze obou mezinárodních organizací. Zelení považují prohloubení projektu evropské bezpečnosti a obranné politiky za nezbytnou součást evropské integrace. Chceme, aby evropské bezpečnostní síly v budoucnu byly schopné samostatně řešit konflikty a nemusely spoléhat na pomoc neevropských členů NATO. Podporujeme harmonizaci vojenského potenciálu členských států EU. Harmonizace podle zelených znamená podstatné omezení celkového

počtu ozbrojených jednotek z důvodu dělby práce a zaměření na klíčovou působnost každého členského státu, což v konečném důsledku povede ke snížení vojenských výdajů. Politický svazek, jakým by EU měla být, by měl být dostatečně solidární na to, aby dokázal společně čelit jakékoli vnější vojenské hrozbě.

K nabídce USA na umístění radarové základny na našem území zelení zaujali stanovisko, že projekt podpoří pouze v případě, když bude projednán v Radě EU a plně začleněn do struktur NATO (řízení a velení). K tomu ale nedošlo, i když se zeleným podařilo dosáhnout významné změny a téma přenést z čistě dvoustranné roviny na úroveň mnohostranných jednání v NATO. Zelení uvítali rozvážnější přístup nové americké administrativy s cílem tento projekt revidovat a podporují i novou politiku USA zacílenou na prevenci šíření, významnou redukci a výhledově i eliminaci zbraní hromadného ničení. K projektu protiraketové obrany USA v ČR máme i nadále výhrady, např. to, že v předložené podobě může ještě zvýšit mezinárodní napětí a vést k militarizaci vesmírného prostoru. Podobné plány globálního významu je podle nás nutné zasazovat do širších souvislostí a vést o nich debatu s cílem posílit multilaterální spolupráci. Zelení za základní předpoklad takové debaty považují mnohostranný přístup prostřednictvím EU a NATO, a proto tento projekt ani v budoucnu na čistě dvoustranné bázi nepodpoří. Bereme totiž vážně text smlouvy o EU, který výslovně hovoří o závazku konzultovat národní aktivity s dopadem na zahraniční a bezpečnostní politiku EU s ostatními členskými státy.

Regulace obchodu se zbraněmi

Strana zelených bude prosazovat, aby Česká republika podporovala přijetí právně závazné mezinárodní smlouvy o obchodu se zbraněmi. Malé ruční zbraně mají ve světě každoročně na svědomí více než půl milionu obětí, mnohdy žen a dětí. Obchod s nimi není nijak regulován. Česká republika podporuje vývozem zbraní války, utrpení útlak a porušování lidských práv v řadě zemí. Je to v rozporu s principy Kodexu chování EU při vývozu zbraní, k jehož dodržování jsme se zavázali již v roce 1998. Zelení budou usilovat o to, aby Česká republika přestala vyvážet zbraně

do zemí, které porušují lidská práva.

Podporujeme úsilí o globální jaderné odzbrojení, všeobecný zákaz jaderných zkoušek a o zastavení výroby štěpných materiálů pro výrobu jaderných zbraní. Zelení usilují o globální zákaz kazetových bomb, bílého fosforu a munice z ochuzeného uranu.

Rozvojová spolupráce – pomáhejme více a lépe

Zelení v minulém období výrazně přispěli k tomu, že se správou finančních prostředků na rozvojovou spolupráci zabývá profesionální státní agentura tak, jak je to běžné v zemích EU. Mnohé se zlepšilo. Systém je však stále v transformaci. Proto náš požadavek, aby byly prostředky lépe využívány na boj proti extrémní chudobě a na zajištění základních životních potřeb a práv lidí a nikoliv na podporu českého exportu, stále trvá. Za vážný problém považujeme fakt, že v době, kdy rozvojové země čelí tvrdým dopadům ekonomické krize, evropské vlády včetně české v pomoci chudým zemím selhávají. V uplynulém roce Česká republika vyčlenila na oficiální rozvojovou pomoc 0,11 % HND, přibližně 3,63 mld. korun, což představuje 2/3 výdajů na tzv. šrotovné, o němž uvažuje česká vláda. Strana zelených prosazuje zvyšování objemu oficiální rozvojové pomoci České republiky v souladu se závazky nových členských zemí Evropské unie na 0,33 % HND do roku 2015 a postaví se proti jakémukoliv snižování výdajů na rozvojovou spolupráci z důvodu hospodářské krize. Naším dlouhodobým cílem zůstává podíl rozvojové pomoci ve výši 0,7 % HND.

Objem poskytované pomoci by však neměl být jediným měřítkem, je třeba zvýšit nejen její kvantitu, ale především kvalitu. Zelení se zasadí o to, aby prostředky věnované na rozvojovou spolupráci, byly investovány především v chudých zemích a podporovaly projekty, které posílí vlastní zdroje, podmínky a kapacity místních komunit pro vlastní udržitelný ekonomický růst a zodpovědnou politiku.

V této souvislosti je však potřeba zdůraznit, že oficiální rozvojová spolupráce sama o sobě ke snižování chudoby nestačí. Zelení budou usilovat, aby Česká republika respektovala právo i těch nejchudších zemí na dostatečný politický prostor pro vlastní rozhodování a nepodporovala tlak na liberalizaci, privatizaci a deregulaci trhů v těchto zemích za každou cenu.

K nejvíce marginalizovaným a nejchudším skupinám na světě patří domorodí lidé. Strana zelených podporuje jejich úsilí o zajištění lidských práv, vlastního sebeurčení, práva na území a práva na rozvoj vlastního způsobu života.

Odliv kapitálu z rozvojových zemí každý rok několikanásobně převyšuje oficiální rozvojovou pomoc. Zelení proto budou usilovat o to, aby Česká republika podpořila vytvoření transparentních mezinárodních pravidel, které zabrání daňovým únikům a komerčním machinacím a omezí nevhodné, spekulativní investice, které nejvíce ohrožují ekonomickou stabilitu nejchudších zemí. Vyšší průhlednost mezinárodních financí bude znamenat pozitivní přínos i pro finanční sektor v České republice.

Strana zelených považuje oficiální rozvojovou pomoc za důležitý, mnohde stále nezastupitelný nástroj spolupráce s chudými zeměmi, ale dlouhodobě za nástroj doplňkový a dočasný. Udržitelný rozvoj chudých zemí musí být postaven především na jejich vlastních zdrojích, hospodářství a politických rozhodnutích. Rozvojová spolupráce nesmí prohlubovat závislost chudých zemí, ale naopak by měla směřovat k posilování jejich schopností zajistit vlastní rozvoj a k tvorbě mezinárodních ekonomických pravidel a politických podmínek, které takový rozvoj podporují.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat prosazování rovnosti žen, a to jak v kontextu humanitární pomoci a rozvojové spolupráce, tak v rámci úzce související lidskoprávní politiky, transformační spolupráce a v rámci civilních a vojenských misí. Ženy tvoří 70 % chudých na světě a jsou mnohanásobnými oběťmi katastrof, konfliktů a diskriminace. Pro efektivní obnovu a demokratický vývoj společnosti je klíčová role mužů i žen.

Reforma mezinárodních organizací

OSN sdružuje všechny státy světa, kde má každý stát jeden hlas, a tudíž je mezinárodním fórem, na němž mají být řešeny konflikty mezi zeměmi mírovou cestou. OSN má však vážné problémy týkající se financí, respektu a podpory. Strana zelených chce, aby Česká republika podporovala a prosazovala především reformu Rady bezpečnosti. Musí v ní být dosaženo spravedlivější reprezentace všech částí regionů světa, především zemí jižní polokoule.

Je nutné zabývat se alespoň dílčí reformou Mezinárodního měnového fondu, Světové banky a Světové obchodní organizace. Musí plnit svůj úkol: tedy zlepšovat životy chudých lidí a přispívat ke stabilitě globální ekonomiky. Tyto instituce v minulosti podmiňovaly poskytnutí půjčky masivní liberalizací či privatizací veřejných sektorů. Tato cesta se mnohde ukázala jako ekologicky neudržitelná, sociálně polarizující a ekonomicky destabilizující. Je důležité, aby politika těchto institucí byla vyváženější a zohledňovala kromě ekonomických kritérií rovněž sociální a ekologické dopady. Jednou z cest, jak zlepšit situaci chudých zemí, je prominutí dluhů, které by však nemělo být podmiňováno ekonomickými reformami, které oslabí postavení domácích výrobců. Značnou část těchto dluhů lze navíc označit za nelegitimní (tzv. odious debt), jelikož vznikly z vůle diktátorských režimů a prostředky takto získané nebyly využity k rozvoji společnosti, ale k osobnímu prospěchu diktátorů a často i k potlačení opozičních hnutí. Tyto dluhy by měly být bezpodmínečně odpuštěny.

Zelení prosazují zavedení transparentních a spravedlivých pravidel mezinárodního obchodu, která nebudou jednostranně zvýhodňovat bohaté země, nýbrž umožní rozvoj i těm chudším. Zelení se v evropských institucích zasazují za ukončení dotovaného vývozu evropské zemědělské produkce pod cenou výrobních nákladů, zvláště do rozvojových zemí. Důležitou roli přitom spatřujeme ve veřejném mínění a tlaku občanské společnosti na nadnárodní firmy, aby dodržovaly všechna základní lidská práva a chránily životní prostředí.

Česko dobrým sousedem

Strana zelených usiluje o ještě užší hospodářské a kulturní styky ČR se sousedními státy a jejich občany. Slovensko je pro nás stále sousedem nejbližším. Budeme dbát o to, aby se v běžném životě udrželo užívání obou jazyků v obou státech. Užších styků si zasluhuje i příhraniční a přeshraniční spolupráce s Polskem, Německem a Rakouskem. Podpoříme posílení regionální a komunální spolupráce, zejména občanské aktivity, kulturní rozvoj a projekty pro mládež.

Strana zelených

Strana zelených
Stroupežnického 30
15000 Praha 5
e-mail: info@zeleni.cz
Telefon: +420 775 587 500